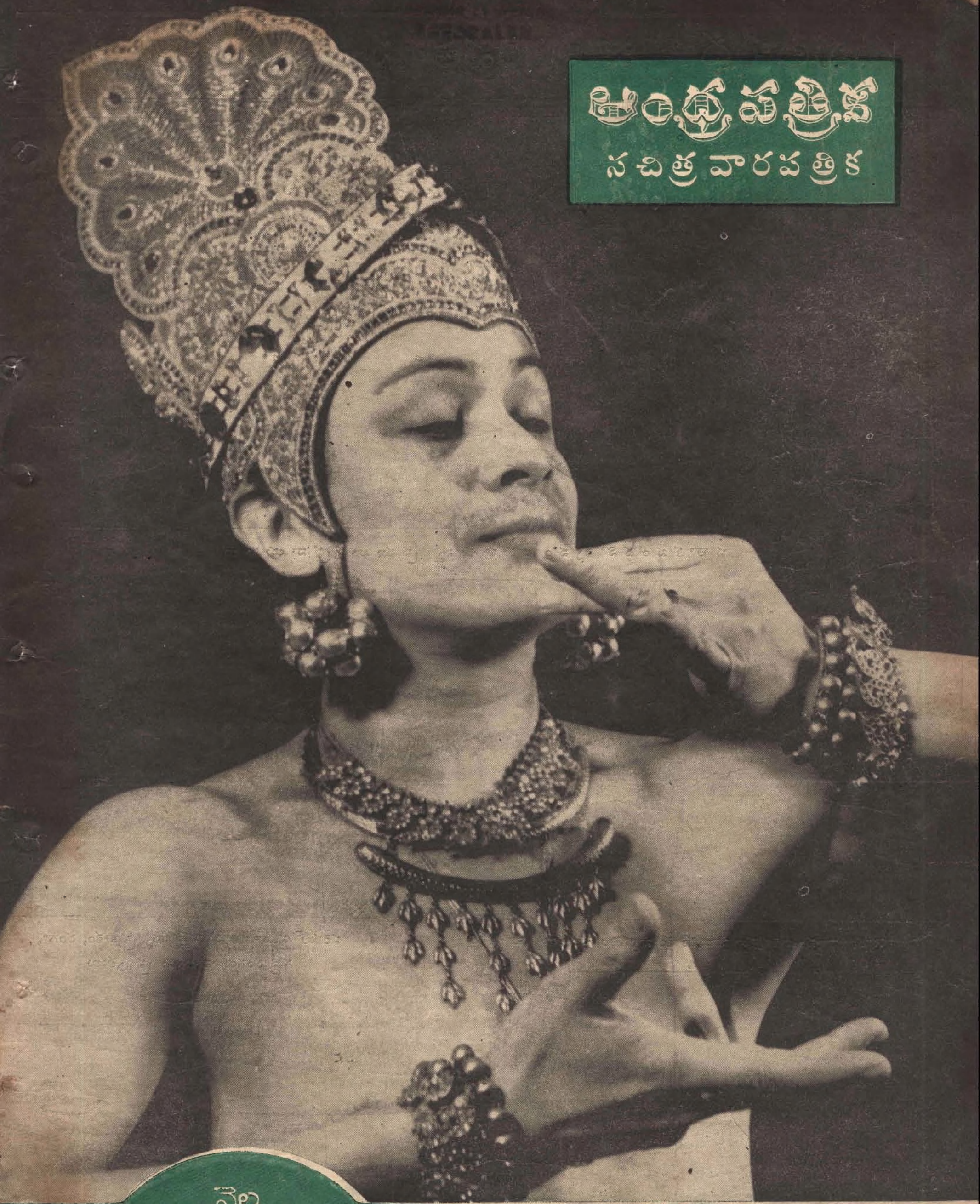

ఆంధ్రపత్రిక
సచిత్రవారపత్రిక

వెల
4 అణాలు

సంపుటము 41

సంచిక 46

ఆగస్టు 3 1949

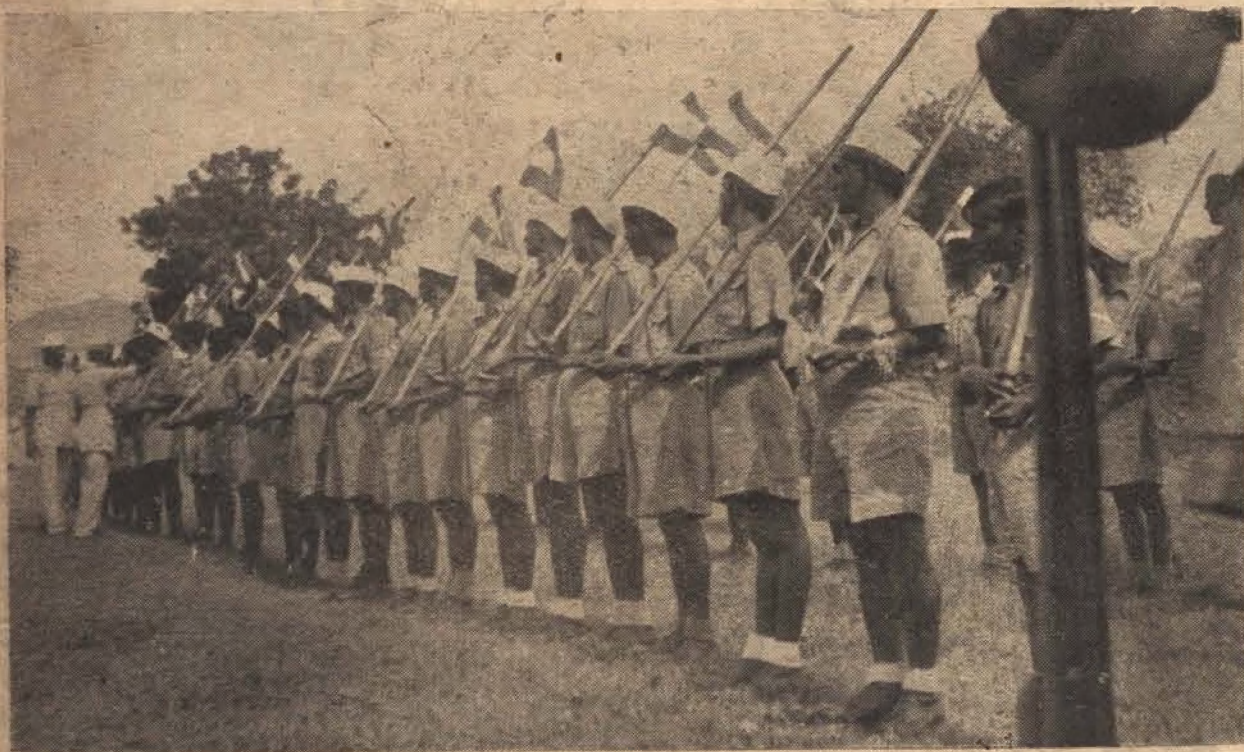
ANDHRA PATRIKA
ILLUSTRATED WEEKLY

అఖిలాంధ్ర ప్రజా పరిషత్ సమావేశ దృశ్యాలు

పతాక వందనోత్సవం, జరుపుచున్న 'ప్రముఖాంధ్ర నాయకులు'

గౌరవవిన్యాసం జరుపుతూ నాయకులకు స్వాగతం చెబుతున్న వాలంటీర్లు

జరిపత్ సమావేశానికి వెళ్తున్న ప్రకాశం, రంగా, గద్దె రంగయ్యనాయుడు ప్రభువులు

విజయవాడలో జరిగిన అఖిలాంధ్ర ప్రజాపరిషత్ సభలో పాల్గొన్న ప్రకాశం ప్రభువులు

పతాక వందనోత్సవ సందర్భంలో ప్రకాశం, రంగా, కాళేశ్వరరావు, ఉయ్యూరు కుమారరాజు, చలపతిరావుగార్లు

ఆంధ్రపత్రిక

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఒరు లేయవి యొనరించిన నరవర! యప్రియము తన మనంబున కగుదా
నొరులకు నవి సేయకునికి పరాయణము పరమదర్మపథములకెల్లఁ.

—మహాభారతము.

Founder : K. NAGESWARA RAO

విరోధి సంవత్సర శ్రావణ శుద్ధ దశమి బుధవారము

శ్రీమతి కుముదిని జయకర్

ఇటీవల శ్రీ రామగోపాల్ నాట్యగోష్ఠితో యూరప్ పర్యటించివచ్చి, గతవారం చెన్నపట్నంలో నృత్యప్రదర్శనాలలో పాల్గొన్నవర్తకి.

ఆంధ్రపత్రిక

1949-వ సం॥ నెల ఆగస్టు 3-వ తేది బుధవారము

కాంగ్రెస్ కార్యవర్గ నిర్ణయాలు

బెంగాల్

శ్రీమదేంగాలు వ్యవహారములు యావద్భారతదృష్టిని ఆకర్షించుచున్నవి. ఆ రాష్ట్రమును బాధించుచున్న సమస్యలే ఇంచుమించు కొద్దిగనో గొప్పగనో ఇతర రాష్ట్రములను కూడ వేధించుచున్నవి. తూర్పు పాకిస్తానునుండి వచ్చిన కాందిశీకుల సమస్య వారికి ప్రత్యేకముగ నున్నది. ఇది తప్ప మిగిలిన సమస్యలు అందరికీ ఒకే రకమైనవని చెప్పవచ్చును. శ్రీమదేంగాలు సరిహద్దు రాష్ట్రముగట మూలమునకూడ కొంత ప్రాముఖ్యమేర్పడుచున్నది.

ఈ కారణము లన్నిటివలన ఆ రాష్ట్రమును గురించి కాంగ్రెసు కార్యవర్గము చేసిన తీర్మానమును దేశము యావత్తు అసక్తితో గమనించగలదు. ఆరునెలలలో రాష్ట్రశాసనసభకు ఎన్నికలు జరుపుటకు నిర్ణయించినది. ఈ లోపున అన్ని వర్గములందు సమగ్రమైనవారిని చేర్చి సడలంత మంత్రివర్గమును ఏర్పాటుచేయ సంకల్పించినది. అలా ఏర్పాటు చేయబడు మంత్రివర్గములో శాసనసభ్యులు కానివారిని కూడ చేర్చుటకు నిశ్చయించినది. ఆ విషయమై పార్లమెంటరీబోర్డుకు తమ సూచనలు తెలియజేయవలసిన దని శ్రీమదేంగాలు శాసనసభ కాంగ్రెసు శ్రమమును కోరినది. దానితోపాటు రాష్ట్ర కాంగ్రెసు కార్యవర్గమునందు అన్ని వర్గములకు స్థాన మొందునట్లు పునర్నిర్మాణము జరుగవలె నని సూచించినది. కార్యవర్గమునకు కొద్ది సభ్యులతో కూడిన కార్యచరిత్రసంఘము ఉండవలెననిరి. ఇది కనుక సంకల్పితకరముగా జరుగని శ్రమలో, శ్రీమదేంగాలు లోని ఆ భా కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘ సభ్యులతో కార్యవర్గము ఏర్పరుపబడును. రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సక్రమముగా నివచేయని శ్రమలో సక్రమముగ పనిచేయుటకు గాను అధిష్టాన వర్గము అనున పైఠాను చర్చి నే దైనను తీసికొనవచ్చును. తూర్పు బెంగాలునుండి రాష్ట్ర కాంగ్రెసుసభ్యులు కనక నిబంధనను వేగ వాటింపక వ్యవహారించిన, అట్టివారిని తొలగించమనిరి.

రాష్ట్ర శాసనసభ ఎన్నికలకు కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల నియామకములో అంత్యనిర్ణయము పార్లమెంటరీబోర్డుదే. కాంగ్రెసుసంస్థ పునర్నిర్మాణములో కాంగ్రెసు కార్యవర్గము తలపెట్టిన చర్యలు ఖటమైనవి సజ్జలితము లివ్వగల వనుటలో సంకేపము లేదు. కార్యసాధనమునకు ఇంత తీవ్ర చర్యలు తీసికొనుట అవసరము. ఈ నిర్ణయము అందరి సమ్మతిని పొందవచ్చును. కాని ఆ విషయగ శాసనసభకు ఎన్నికలు జరుగదలచిన నిర్ణయము సర్వత్ర సమ్మతిని పొందు ననుటకు వీలు లేదు. వాస్తవమునకు పొందలేదు కూడ. పొందకపోవుటకు తగిన కారణము లేకపోలేదు. ప్రస్తుతము ఆ రాష్ట్ర ప్రతినిధి చూచిన శాసనసభ ఎన్నికలు జరుపుటకు తగిన వాతావరణమున్నదా అననది సంకేపము. ఎన్నికల సంరంభము శాంతియుతముగ జరుగునన్నది సంకేపము. శాసనసభా శ్రమలోని ఉధృతవర్గములు మంత్రివర్గ నిర్మాణవిషయమున ఒప్పందమునకు రాకపోయినందువల్ల ఎన్నికలు జరుపుటకు కాంగ్రెసు కార్యవర్గము నిర్ణయించినది. ఎన్నికలతో విభేదములు తొలగు నన్నది సంకేపము. కొత్తగ నియమింపబడు అభ్యర్థులందరూడ విభేదము లుండ వని చెప్పటకు వీలు లేదు. ఇప్పుడు శ్రీమదేంగాలకు కావలసినది స్థానిక కాంగ్రెసువాదులందరి సమ్మతిని బడసిన మంత్రివర్గము. శాసనసభా కాంగ్రెసు శ్రమనుండు, కాంగ్రెసు సంఘమునందు అభిప్రాయ భేదములు అంతరించిన చాల వరకు కాంగ్రెసుప్రతిష్ఠ మంత్రివర్గప్రతిష్ఠ హెచ్చుగలదు. ఎన్నికలు తలపెట్టుట గ్రుడ్డిగా రాయలిష్టులుతప్ప వేరు కాదు. రాష్ట్ర కాంగ్రెసు పునర్నిర్మాణ విషయమున అంత గట్టిచర్య తీసికొనినపుడు మంత్రివర్గ పునర్నిర్మాణ విషయమున కూడ గట్టిచర్య తీసికొనటకు సంకేపించవలసిన కారణము కనుపడలేదు. ఆ రాష్ట్ర ప్రజకు కావలసినది ప్రతిష్ఠ, ఫిరత్వముగల మంత్రివర్గము.

ఆ విధమైన మంత్రివర్గమును ఏర్పరచగల బాధ్యత కాంగ్రెసు కార్యవర్గము హించవలసి యున్నది. నడమంత్ర మంత్రివర్గమును ఏ ఏర్పరుల మీద నిర్మించదలచినదో ఆ దేశవర్తమాన అసలు మంత్రివర్గమునకూడ నిర్మించవచ్చును. ఆ భారమును విస్మరించి ఎన్నికలు తలపెట్టుట, వర్తమానమును విస్మరించి అగోచరమగు భవిష్యత్తు మీద ఆధారపడుట తప్ప వేరు కాదు. ప్రధాని ఎవ రుండవలె నను విషయముమీదనే ఒప్పందము కుదరలేదని సభివరంజన్ సర్కారు గారు తెలియజేసిరి. ఈ సమస్యపై న కూడ కాంగ్రెసు కార్యవర్గము పరిష్కార మార్గమును నిర్దేశించవచ్చును. అధిక సంఖ్యాకులతో ఎన్నిక అయిన వారిని తొలగిపోయిపోయిపోయి జైచిత్వము నడచు కావలసిన ఘోషానామక మంత్రివర్గంలో తగిన ప్రాతినిధ్య మివ్వవచ్చును. కేవలము ఎన్నికలు కాంగ్రెసులో ఏర్పడిన విభేదముల వల్ల కలిగిన ప్రతిష్ఠ తొలగించగల వనుచు సంకేపము. విభేదములు తొలగకుండ ఎన్నికలకు దగిన కాంగ్రెసుకు కోలుకోలేని దెబ్బ తగులుటయే గాక, రాష్ట్రములో విపరీత గందరగోళస్థితి ఏర్పడగలదు. ఈ విషయమును గమనించి యయిన ను బెంగాలు కాంగ్రెసువాదులు తమ విభేదములను సర్దుకొనవలెను.

మద్రాసు మంత్రివర్గము

పూర్వపు మద్రాసు మంత్రివర్గములో కొందరిపై చేయబడిన నిందలను గురించి, విచారించు విషయమున కాంగ్రెసు కార్యవర్గము చేసిన తీర్మానము సక్రమమైన దనుటకు సంకేపము లేదు. అసలు ఫిర్యాదులు చేసినవారు బహిరంగ విచారణ కావలెనని కోరిరి. విచారణ జరుపువారు స్వతంత్రవ్యక్తులై యుండి, న్యాయ శాస్త్రమునందు పరిచయము గల వారుగ నుండవలె నని సూచించిరి. కాంగ్రెసు కార్యవర్గము ఆ సూచనను అంగీకరింపలేదు. ఏ విధమైన విచారణ జరిగినను అది కాంగ్రెసు కార్యవర్గ యాజమాన్యముననే జరుగవలసి యున్నట్లుగ నిర్ణయించినది. కార్యవర్గ తీర్మానము వివరించినట్లు మంత్రిుల విషయమున గాని, ఒక సభ్యుని విషయమున గాని ఫిర్యాదులు చేయదలచిన యెడల వాటిని ముందుగ పార్టీనాయకునికి సమర్పించవలసి యున్నది. పార్టీ శిక్షణను నిలబెట్టుబాధ్యత ప్రాథమికముగ అతనిమీదనే యున్నది. ఆతడు ఫిర్యాదులను పరిశీలించి తన అభిప్రాయమును తెలియజేసిన పిమ్మట సంకల్పిత కలుగని యెడల అతడు కార్యవర్గమునకు అప్పీలు చేయవచ్చును. ఈ సిద్ధాంతమును పురస్కరించుకొని శాసనసభా కాంగ్రెసు శ్రమనాయకుగ (శ్రీ) కుమార స్వామి రాజా గారిని

ముందుగ ఫిర్యాదు లన్నిటిని పరిశీలించి ఒక నివేదికను తయారు చేయమని ఆదేశించినది. వారితోపాటు ఫిర్యాది వర్గనాయకుగ (శ్రీ) ప్రకాశం పంతులు గారిని కూడ పరిశీలనలో పాల్గొనవలసినదిగ కోరినది. వారిద్దరికి ఏ విషయమున వైన ఏకాభిప్రాయము కుదరక పోయిన ఆ అంశమును నివేదికలో పొందుపరచవలెను. పూర్తి చేయబడిన నివేదికను, శ్రీ కుమారస్వామి రాజాగారు పండిత నైహూ, సర్దార్ పటేల్, రాజేంద్రప్రసాద్ గార్లతో కూడిన నాయకత్వ య కమిటీకి సమర్పించవలసి యున్నది. వారు ఆ నివేదికను పరిశీలించిన మీదట ఇంకొక విచారణ అవసరమని తోచిన విచారణ జరుపుటకు ఆర్డరుని వారిని నియమించెదరు.

కార్యవర్గము నిర్ణయించిన ఈ విధానము సక్రమమైన దనుటకు సంకేపము లేదు. ఫిర్యాదులు చేసినవారు కూడ ప్రధమముగ తమ పార్టీనాయకునికి తమ ఫిర్యాదులను నివేదించవలసి యున్నది. అట్లుకాక వారు మొదటనే కాంగ్రెసు కార్యవర్గమునకు నివేదికను సమర్పించిరి. అంతటితో ఆగక, ఆ విషయమును గురించి ప్రతికాముఖమున ప్రకటనలు, విమర్శలు సాగింప జొచ్చిరి. దీనికి, శాసనసభా కాంగ్రెసు శ్రమనుండలి కల తలే కారణము. కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠను కాపాడి, పరిపాలన నిర్మలంకముగ సాగవలెనను ఉద్దేశమునకన్న అప్పుడు మంత్రివర్గములో నున్న వర్గమును రచ్చకీడ్చునలె నన్న ఆశోకమే ఎక్కువైనది. తగాదాలను రచ్చకీడ్చుటవల్ల అసలు కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠకు భంగము జరుగుచున్నది గుర్తించలేదు.

కాంగ్రెసు కార్యవర్గమునకూడ ఇప్పుడు నిర్ణయించిన విధానమునే ఆదిలోనే అవలంబించియుండిన బాగుండెడిది కదా? అలా కాక, అనేకరోజులు గడచిపోయిన తరువాత శంకరరావు దేవుగారు వచ్చుట, ఆయన కొంత విచారణ జరుపుట జరిగినది. మరి మధ్యలో వీరిని పంపి విచారణ జరుపుట ఎందుకు జరుగవలసి వచ్చినదో తెలియదు. మొదటనే ఇప్పుడవలంబించదలచిన విధానమును అవలంబించియుండిన ఇంత కాలయాచన, రభస జరిగియుండెడివి కావు. గతమున ఏమి జరిగినప్పటికీ, ఇప్పుడు శ్రీ కుమార స్వామి రాజాగారిని శీఘ్రముగ నివేదికను సమర్పించమనుట ముదావహము. వారికి, శ్రీ ప్రకాశం పంతులు గారికి పరిశీలనలో తెలియవచ్చిన విషయములందు ఏకీభావం కుదిరిన, మంత్రివర్గ నిర్మాణమునందు విస్తరణవిషయమున ఏకీభావము కుదరవచ్చును. మంత్రిుల విషయమున లేక పార్టీ సభ్యుల విషయమున చేసిన ఫిర్యాదుల గురించి రచ్చకేక్కవద్దని కార్యవర్గము చేసిన సూచనను కాంగ్రెసు వాదులు అందరు గమనించుటవసరము.

నవల

నాకలవారి

వి.డి. ప్రసాదరావు

2.

వీధిమధ్యంలోనుంచే సావిత్రి రాఘవరావును బంకిగాచూసి, కేకలు వేస్తూ లోపలికి పరుగెత్తి శివుతో కలిసి మల్లి బండెగ్గిరకు పరుగెత్తుకొచ్చింది. ఇంటిపండు తిరిగినప్పటినుంచే రాఘవరావుకు అంత బడలికలోనూ, దేహ మంతలా చిరునవ్వు వికసిస్తూంది.

బండె దిగగానే అన్న రెండుచేతుల్నూ పట్టుకొని సావిత్రి గంతు లేచింది. శివు, చేతి కందిన చిన్నవస్తువులు ఇంట్లోకి చేరుకున్నాడు. సావిత్రి "గొనగొన" గొణుకుతూన్నట్లుగా ఏదో ఊర్లున్న అన్నయ్యతో చెబుతుంది. అమ్మలూ ఆనందంతో వెలివిరుస్తున్నాయి. శివు స్వీట్ తో చిరునవ్వు దాచుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. తను కూడా సందుమొగ తిరిగి నవ్వుతీసుంటే, మొగంలో ఉబుకుతూన్న చిరునవ్వును దాచుకోవాలనే ఆసక్తి కొన్నాడు. ఆయిలు, తల్లి, తమ్ముడూ, చెల్లెలూ, తండ్రీ, క్షణదరిసీ చూడటానికి ఇంత కోర్కె మనస్సులో ఉందనీ, ఆ చూడటంలో ఇంత ఆనందం ఉందనీ, ఇంతకు మించే పద్దూ ఆతను గ్రహించలేదు. అంతటికోర్కెతో ఎదురుచూచే ప్రవాహతీని కలుసుకోబోయేముందుకూడా ఏనాడూ ఇంత సహజంగా సంతోషం ఆపుకోలేకుండా ఉబికింది కాదు, అప్పటి సంతోషం. స్వకామ్యసిద్ధికై కల కోర్కెలోని సంతోషం. ఇలువ, కుటుంబాన్ని చూడబోయేటప్పుడు కలిగే ఈ వ్యచ్చ, సూజ, జౌత్సుక్యానికి, దానికి ఎక్కడా పోలిక కనబడదు తాను చేసిన ప్రమాదాలే నిజం అవలసినస్తే, ఈ సూజనితినంతా దేహం నుంచి చేదించుకొని, ఆ సహజము, అన్యభావికనూ అయిన పరిస్థితుల పంకంలోకి కల్గు నూసుకొని దిగటమే అవుతుంది. ఆ తరతర్యం సుగరించసాగగానే, బలంతోనే ఆ ఊరాలన్నీ మనస్సులోనంచి తోసేసకొన్నాడు. ఇంతకుముందెప్పుడూ ఇన్నాళ్లు ఇలువదలి ఎక్కడా గజపిరాలేదు. ఇంటి మాధుర్య మేమిటో, ఈ ఎడబాటు కల్గి ఇంటికి వస్తేనేగాని గోచరించలేదు. ఇంటిలో ఉంటే చాలివిస్తుంది.

రెండు మూడు రోజులు ప్రమాదపు బడలిక తీర్చుకొంటున్నట్లుగా వరుసగా గలూ రాత్రి కూడా నిద్రలోనే ఇంటిందే గడిపాడు. తర్వాత కూడా, ఇల్లుకదలి బైటికి వెళ్లటానికి ఎక్కువ

బహిరంగముగ పరస్పరము నిందించుకొనుట కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠకు ఎంత హాని కలుగ జేసినదో వేరుగ చెప్పనవసరము లేదు. లోప మున్నవారిని శిక్షించుటకు కాంగ్రెసు అధిష్ఠాన వర్గము ఎప్పుడూ వెనుదీయ లేదు. గత ఏడాదివైగా మంత్రవర్గక్షయము, వారి ప్రతికూలుకు పరస్పరము నిందించుకొనుటలోనే ఎక్కువకాలము గడిచి పదిగాని అనలు కాంగ్రెసు ప్రచారము జరుపుటలో ఎక్కువశ్రద్ధ వహించలేదు. కాబట్టి ఈ విచారణవ్యవహారమును సాధ్యమైనంత శీఘ్రముగ పూర్తి చేసి ఏదోఒక నిర్ణయమును తెలియజేయుట కాంగ్రెసు షేమమునకు, బేళేషేమమునకు కూడ అవసరము.

అపేక్షగా ఉండేదికాదు. ఇంట్లోనే తిరుగుతూ తల్లి, తమ్ముడూ, చెల్లెలూ, కిల్లతోటి, ఏదో మాటలాడుతూ ఉండటానికి అన్నట్లు సంభాషణ లేవో సాగిస్తూ కూర్చునేవాడు. జన్మసిద్ధంగా 'నా' అన్నవాళ్లతో కలిసిఉండటానికి ఇదే చిరసారి అని అనుకొన్నట్లుగా, ఆ వ్యాకుంతో, అక్కడే వాళ్లమధ్యే కూలబడి పోతున్నాడు అల్లా అని, విడిపోయే జీవితానికి నిరపరుచుకొన్నట్లు మనసులో ఏకాకానా అనుకోటమా జరగలేదు.

* * *

అంతకుముందెప్పుడూ అంతంతనేపు ఇంట్లోగడపటం అత నెరగకు. ఇంట్లోపరిస్థితులు సరిగ్గా గమనించటమే జరిగేది కాదు. అంతిమేపు తల్లితో మాటలాడుతూ ఎప్పుడూ కూర్చోలేదు. తండ్రికూ దామును పటిలాగ భయపెట్టాకాకుండా కొంతం సావధానంగానే మంచి చెడ్డా సంప్రదిస్తూ, చెప్పకొంటూన్న సామరస్యంతోనే కొంత కొంత పల్కరిస్తూ ఉండటం జరుగుతూనచ్చింది.

శివుకూ, సావిత్రికూడా, అన్నయ్యలూ చాలా మార్పు కనబడింది. మునుపు తండ్రి దగ్గరకు వెళ్లటానికి ఎంత భయంగా ఉండేదో అన్నయ్యదగ్గర కుళ్ళోట్టానికి, దాదాపు అంత కన్నా ఎక్కువ భయంగా ఉండేది. చీటికి మాటికి చిరాకుతోనూ కోపంతోనూ అప్పు గొట్టా ఉండేవాడు. అప్పుడు శివును పాతాలూ చదువూ విషయం గదమాయిస్తూ ఉండేవాడు. అన్నయ్య పుస్తకం తెరిచి అడిగేటప్పటికి శివుకు బుజ్జులంతా ఖాళీ అయిపోయేది. వచ్చిన సంగతులకూడా కంగారుగా తిప్పులే చెప్పేవాడు. ఇప్పుడు అలా లేదు. అన్నయ్య ప్రశ్నలు అడగటం లేదు. తనంత తనే పాతాలు బోధపడేటట్లు నెమరుదిగా చెబుతూడు. తప్పులు వచ్చినప్పుడు నెమరుదిగా చెప్పి దిద్దుతున్నాడు. పరీక్షలకు కావలసినన్నీ అన్నయ్య దగ్గరకూర్చునే నేర్చుకోవాలనే అంత ఉత్సాహం కలుగుతుంది. కాకీ వెళ్లివచ్చిన అన్నయ్య వేగం; అంతకు ముందు అన్నయ్య వేరు. ఇంత మార్గం ఎల్లా వచ్చిందో! ఒకటి రెండు రోజులు మాత్రమేనేమా నని ఆశ్చర్యపడుతున్నాడు శివు.

సావిత్రికి పెద్దఅన్నలూ చాలా మార్పు కనబడుతోంది మునుపు అన్నయ్య పెన్సులు అతను పాఠకుకొన్నా తమకు చివాట్లు తప్పేవి కావు. ఇప్పుడు, అన్నయ్యే తన వన్నీ, చిన్నన్నయ్యలూ తనకూ ఇస్తాన్నాడు. మునుపు ఎప్పుడైనా ఏదన్నా చెప్పదామన్నా, అడుగుదామన్నా అన్నముందుకి వెళ్లటానికి భయం వేసేది. ఇప్పుడు అన్నయ్యే తనని దగ్గరకు పిలిచి కూర్చోపెట్టుకొని అన్నిసంగతులూ అడుగుతూ కబుర్లు చెప్పుతూ కూర్చుంటున్నాడు తనూ ఆనందంగా అన్నివిషయాలూ పెద్దన్నయ్యతో చెబుతుంది.

"ఈమధ్య అమ్మకు చాలా జబ్బు చేసింది. నాన్న పెద్ద డాక్టరును కూడా కిలిపించారు. నాన్న నీకు ఉత్తం వ్రాస్తానన్నారు. పరీక్షలు పాడుచేసుకొంటూవేమో, ఆ యాక ఎల్లాగా వస్తావుకదా అని అమ్మగ్రాయద్దంది. కాని ఆ రాత్రంతా నీపేరే కలరిస్తోంది" అని సావిత్రి తల్లిగంకూ-సి నవ్వింది.

తల్లి ననుగొన్నతో "నీమొహమేం కాదు- నవపిల్లలూ ఊర్లై నాగుతుందిరా" "కాదు నిజంరా అన్నయ్యా! మొన్నకూడా వారం రోజులు లంఘణాలు చేసింది"

రాఘవరావు తల్లివంక చూశాడు. నిజంగా

తల్లి చాలా చిక్కిపోయింది. ఒక్కసారిగా వృద్ధాప్యం వచ్చేసినట్లుంది తల్లిగూపు.

"అంతపెద్ద జబ్బుచేస్తే నాకు రాయలేదేం అమ్మా!" అన్నాడు రాఘవరావు.

తల్లి నవ్వుతూ అంది. "దాని మొహం, పెద్ద జబ్బేం లేదురా."

"పెద్దజబ్బుకాదు! శివుఅన్నయ్య నేనూ ఆగాతంతా ఏమన్నానే ఉన్నాం-" శివుమొగం ఎల్లుబాజుకొని "నే నేం ఏదవలే నువ్వే ఏదావ!" అన్నాడు.

తల్లి ఇంకా బాగా నీరసంగానే ఉంది. కాని ఇన్నాళ్లకు ఇంటికి వచ్చిన కొడుక్కి ఏదో చేసి పెట్టటానికి, మధ్యాహ్నం పొద్దున్న కూడా, మల్లి, ఒళ్లు బడలిక చేసుకొంటూనే ఉంది.

"మరి అమ్మకు నువ్వే చేస్తే ఇంట్లో వంట ఎవరూ?"

సావిత్రి గర్వం ఆపుకొంటూన్న చిలిపి చిరునవ్వుతో "నేనే" అని నవ్వింది.

శివు వెక్కిరింపుగా నవ్వాడు. "అయ్యో, ఏం వంటలక్కారండ! పొద్దున్న పూట నాన్నే మడిగా వండేవారు. రాత్రిపూట అతైనకు కాస్త పొయ్యిలొద్ద పెట్టటానికి, దింపటానికి నన్నే పిలచేది. కానీ, వంటంతా ఈవిడే చేసిందట!"

అల్లా పొద్దుగూకులూ కూర్చునే వాళ్లతోటే మాటలాడుతూ కూర్చుండా మనిపించేది. ఆ అనందాన్ని దోసిల్లేతోటి అల్లాగే అన్యాయింతుతూ ఉండిపోదామ అని ఆత్రం వేసేది

ఇకరెవైన ఆలోచన లేని తెచ్చుకోకుండా, ఇల్లే, గంటికి అవగతంచేసుకొంటూ కూర్చుంటూ వచ్చాడు.

ఇల్లు మునుపటి అంత పుష్టిగా లేదు. తల్లి వంట్లో ఆరోగ్యం తగ్గిపోయింది. దాదాపు మూడు మూడు నాళ్లకూ జ్వరంతో మంచము పట్టులసింపిస్తూండేది ఆమెకు తీవ్రంగా జబ్బు చేసిన నాల్గూళ్లూ పెద్దడాక్టర్లను పిలిచారట. ఆ తర్వాతి జ్వరతీవ్రత తగ్గిపోయినా పథ్యసానాదులూ, ట్రైకోమీ, టెర్రిగా కుదిరే అవకాశం లేక, అనారోగ్యం వంటపట్టి, సామాన్య వైద్యుల సేవలకి వచ్చింది.

తండ్రితో మునుపటి బెరుకు కాస్త తగ్గినా, అమకు మల్లీనెద్దం చేయించరాదా అనిసలహా చెప్పే సాహసంవారితం ఇంకా రాలేదు. తండ్రి చచ్చుగా తనతో ఒకటి రెండు మాటలు మాట్లాడటం కాస్త ఉన్నా, ఆ యనకు ఏమాత్రం ఇష్టం లేని ప్రసంగం వచ్చినా అకస్మాత్తుగా మునుపు తను ఎరిగిఉన్న స్వభావమే ఇట్టే ప్రకటిస్తూండనే అనిపించేది. కాని తండ్రి కూడా ఎదో నలిగిపోయినట్లు, ఈ ఏడాదిగానే చాలా వృద్ధుడైపోయినట్లు కనిపించేవాడు. ఆమనకోపం మునుపటికంటే అధికారవారిత వైన గృహయాజమాన్యపు కోపంలాగా కాకుండా గృహభారం వహించవలసిన సేవలో చికాకు ఆపుకోలేని నీరసపు కోపంగా ప్రకటితమవుతోంది. ఆ మార్పు తనకొక్కనీకే ఊహామాత్రంగా గోచరమయ్యేది. చిన్న వాండ్రిద్దరికి చిన్నప్పుడు తనకున్నంత ఎక్కువగానూ తండ్రి అంటే అడలు ఇప్పుడూ వాళ్లకు ఉంది. యావసంగా ఉన్న కుమారుని స్నేహితునివలె చూడా అన్న శోకవచనం ఇప్పుడిప్పుడే తండ్రి అవగతంచేసుకొంటున్నాడా అన్నట్లు, తన ఒక్కడి విషయంగా మాత్రమే తండ్రిగో ఆమార్పు కలిగినట్లు, రాఘవరావు అనుకోసాగాడు.

ఏదో పనికొనిపని కల్పించుకొంటూ తల్లి దగ్గర ఎక్కువసేపు కూర్చొని, ఎదో ఆమెకు పలి

కించి, తనూ పలికి ఆనందించేవాడు. తల్లికి కూడా, తన కుమారునికి అపేక్ష అంతాకరణలన్నవి ఈనాటికైనా తెలిసివచ్చాయి అని ఆనందంగా ఉండేది. చిన్నప్పుడు ఎప్పుడూ కుమారునిలో ఇది వ్యక్తం కానందుకు ఆమెకు కంకా ఒక్కొక్కప్పుడు కొంత బాధపడేది. కాని, ఆ కుటుంబాలలో, సుగవాడు అయినంతనే ఉండే కరుణదనంలో, తరతరాలుగా నోరెత్తకుండా, తండ్రి, భర్త, బిడ్డ, అందరి ముందూ అణిగిపడి ఉండటమే ఆ కుటుంబినులకు అలవాటు అయిపోయింది. అల్లాంటిది ఈనాటికి కుమారుడైనా కొంత కొంతంగా, అదరాంతాకరణలతో దగ్గర కూర్చుని మాట్లాడుతుంటే, ఆమెకు నిజంగా మనస్సుకు కాంతిగానే ఉండేది. తన కుమారునిలో ఇంత మార్పు ఎల్లా వచ్చిందో, ఆమెకు అవగతం కాలేదు. అవగతమనా లి ఆమెగానీ, అతనుగానీ ప్రయత్నించనూ లేదు.

ఆ మాటల సంతోషంలో ఒక్కొక్కప్పుడు కొడుకు పెల్లిచేసి కోడలి నింటికి తెచ్చుకుంటే తనభారం సగం తగ్గిపోతుందంటూ కోడలి ని తెచ్చుకొన్న కలలు గంటూ కొడుకుతో చెప్పుకొనేది.

రాఘవరావుకు ఆ ప్రసంగాలు వచ్చినప్పుడల్లా మనస్సు కలక వేసేది. బలంతోగా కాశీవిషయమంతా మరిచిపో ప్రయత్నించేవాడు. మరిచిపోవటానికి కూడా ఆ వాతావరణంలో అంత కష్టంగా ఉండేది కాదు. పెల్లివిషయం తల్లి ఎక్కువగా గోచకుండా, పైచిరువుల ప్రసంగమేదో తెచ్చి ఆడకాపు పూర్తిఅయేవరకూ పెల్లి తలపెట్టిన దన్నట్లు ముఖావంగానే చెప్పేవాడు. ఆమెకూడా ముఖావంగానే నవ్వి, ప్రసంగం మార్చేది.

ఒకనాడు తల్లి చెప్పింది: అతనికి ఒకపెల్లి సంబంధం దాదాపు కుదిరిందనీ, కాని నాన్నకూ, మధ్య ఆ వచ్చినమనుష్యులకూ కట్నాలద్ద మాట తఫావతు వచ్చి, నాన్న ఉక్రదై ఆ సంబంధం వదులుకొన్నారనీ, ఇంకో టేదో, తన పిల్లతండ్రికొడుకుద్వారా సంప్రదిస్తున్నారనీ, అది ఒప్పుకోవచ్చునేమా ననీ చెప్పింది.

"నాకు ఇప్పుడేమీ పెల్లిక వద్దన్నా!" అన్నాడు. అసలు సంగతంతా ఎరిగిపోనా చెప్పకొందా మని మనస్సు ఎంతో ఆత్రపడుతోంది. కాని ఎవరితోనూ చెప్పకో దగ్గది కాదాయెను. ఉచితానుచితజ్ఞానం అంతాపడి లేసి తల్లితో సర్వకూ చెప్పేసుకొని, తల్లి ఉపశమనంగా తన ఆవేదన సగం తగ్గింపుకొందా మనకొన్నాడు. కాని తల్లిమాత్రం చికొట్టుకుండా వదులుం దన్న అశలేదు. తనమేలు కోరే ఆపులంతా తనను చీవాట్లు వేస్తారు.

తల్లి తీర్మానాత్రాకుతూహలంతో కాశీవిశేషాలను అడుగుతూ, వింటూండేది. అవి చెప్పకొంటూండగానే, స్వవిషయంకూడా తల్లితో చెప్పకోవాలని ఎన్నోమాట్లు అనిపించింది. అది, తన తప్పు తల్లి ముందర నివేదించుకోవాలని అనిపించటమూ, చివరికి సంఘబహిష్కృతి పొందేముందు, కల్గిదగ్గరనుంచైనా తన విపరీతచర్యకు సానుభూతి సంపాదించుకోవాలనే ఆవేదనో, అతనికే తెలిసేది కాదు. కాని ఏమీ మాట జార్చి, తల్లి హృదయాన్ని గాయపరచనీకుండామాత్రం జాగ్రత్త పడేవాడు. పెండ్లి ప్రసంగం, తప్పించుకొంటూంటే చాలు. తనుకూడా ఇక్కడి కొంత వాతావరణంలో గత మంతా విస్మరించగల ననే భావించాడు.

ఒకనాడు, వేలు విడిచిన మేనమామ ఒకానొక చుట్టపుమాపుగా వచ్చినట్లే ఇంటికి వచ్చాడు. కాని ఆయనరాకతో, అంతవరకూ కొంతగా తేరుకొంటూన్న రాఘవరావు మనస్సు, మల్లి కలక పారి, కళ్ళలో ఆమె ఆవసరం కల్గింది. ఆయన పెల్లి మాపుకు తనను తీసుకువెళ్లటానికి, తన తండ్రిసంప్రంపునాడే వచ్చాడు. ఆ మర్నాడు - ఆయనతో కలిసి ప్రమాణం కమ్మరి తండ్రి ఆజ్ఞ. మున్ను మల్లి కలతరవ సాగింది. కానిచరిత్ర అంతా మల్లి మనస్సును కుళ్ళిగించసాగింది.

చదువుకొన్నవాడికంటే చాకలవాడు మేలు అనీ, "చదువు చదువ" నేల సన్యాసికానేల పద్యాలముల చిక్కి చావనేల" అనీ, చదువులను గురించిన నిరసనవాక్యాలు ప్రజలనోల వింటూ వుంటాము. మనదేశంలో వేద వేదాంతాలు, శ్రుతిగాణాలు, ఇతిహాసాలు వగైరాలన్నీ వెలసి లోకంలో విద్యకు మనము పేరుగన్న వారి మైనా ఇట్లాటి వ్యవహారానికి కారణం ఏమి కలిగిందా అనేది ఆలోచింపదగిన విషయము. మన వాళ్లు అనంతశాఖలుగా చదువులు అభ్యసించేవారు కావడంలో అనేక సందర్భాలలో చాందసం బాగా పెంచుకొన్నారు. పెద్ద పండితులను తున్నవాళ్లకు లోకజ్ఞానం కొరతపడి పోయింది. ఈ కొరతను నిర్మూలించే కథలుగూడా కొన్ని వీర్పడినవి. ఒక తర్కశాస్త్ర చాంపసుడు కేటికి గిన్నె ఆధారము, గిన్నెకు నేయి ఆధారము అని కేటిని ఎలకపోసుకొన్నాడట. ఇట్టి విపరీతపు పరిశీలనల కనిపెట్టి లోకజ్ఞానంతో ప్రవర్తించే చకలి చగువులేనివాడైనా తన కార్యకలాపము చాంపసునికంటే బాగా చేసుకోగలడనే అంగంలో మొదటిసారి వివర్పించి, అట్లానే బ్రహ్మపదాన్ని మనసుకి తెచ్చుకోవడానికి మనపెద్దలు పద్ధతీలు వీర్చినట్లే అందులో కొట్టుకొని పలికొంటున్నా వైటపడతే ఈ శ్వరసన్నిధానము కల్పించుకోలేని నిత్య ప్రతీకారంగా గండం లోకానికి కలగజేసింది. అంటే సామాన్య ప్రయోజనంగానీ ఆసామాన్యంగానీ ప్రయోజనాన్ని గుర్తించని విద్య విద్యకాదనే భావము మన ప్రజలలో ఎన్నడో ఎర్పడిందన్న మాట. పశుపతి దేశాలలోని నిత్యకలు చారిత్రకంగా పరిశీలించినా అక్కడ చదువులు ప్రయోజనకరంగా ఉండవలసిన ప్రామాణ్యం కొంత కాలానికిగాని జరిగిందికాదు. విద్యను గురించి వ్రాసిన పెద్దవారు పెద్దవారు అనే పండితుడు పాశ్చాత్య దేశాలలో చాలాకాలనువరకూ విద్య అనేది అంకారమునకు మాత్రమే ఉపయోగపడుతుందని వివరించినాడు. అది వివాదాలవారికి చక్కని ఉన్నాడట బహుమాన మిస్తే వాటిని చరిత్రకాలములో వినియోగించడానికి బదులు ఎండకాలములో చదువుగా నేనుకొని తిరిగేవారట. అరితిగానే పశుపతి దేశాల్లో మధ్యయుగాలలో అంతటా యింగ్లీషు వ్యవహారములో ప్రజల భావంగా వుంటే చదువులలో ముక్తిభావంగా వుండేలాటి పాపము ఎక్కడాలని ప్రాముఖ్యత యిచ్చేవారట. ఆ భావములనుంచి వాక్యాలు పద్యాలు ఉద్భవించి కుప్పించి మాట్లాడితే హాహా యని పొగడేవాటట ఇంకొక విచిత్రము: ఆకాలంలో పెద్దమనిషి ఎవరూ అంటే చక్కటి చంద్రపు నక్షత్రపుడగ్గి. బూడిదవరకు చేతికర కలవాడే అనేవారట. ఇది ఒక విహారాత్మక కలహం కనిపిస్తుంది. దీనికి ఆ కులమే విద్యకవా ఆనాటి విద్య ఇంకేకాదు ఆ దనములలో మన దేశంలోకల పాపముటి దేశాలలోనూ చదువులు నేర్చేవారు ఏ కొద్దయినా, ఏదేదర్భావో. మనదేశంలో చతుష్పతికల లుకేగుతో అర్చనాలుగు విధముల విద్యనేర్చేవారికి వాడుకనా వున్నది. వీరిచదువు వ్రాతా తెలిసియండవడం తప్పు కాదేమో ఎట్లా ఆనాటి పరిస్థితుల్లో మనదేశానికి విజ్ఞానానికి సమాప్తిత్తికి ప్రపంచంలో పేరుండేది. పశుపతిదేశాలు మన దేశంకంటే ఎంతో వెనుక పడివున్నట్లుగా కనిపిస్తుంది. ఐనా యంత్రయుగం అక్కడ ఆరంభమైన తర్వాత గతి మూడు శతాబ్దాలలో ఆ దేశంలో అఖండమైన మార్పు కలిగింది. పాతతాలపు ఛాందసాలన్నీ పటాపంచలైనవి. చదువులు విద్యలు కొందరికే అన్నమాట సమసిపోయింది. అందరికీ విద్య అనే నినాదము సర్వేస్వర్యత్రా మోగిపోయింది. అక్షరం రాని వాడు దేదాదేశాలలో కనిపించకు. తన వృత్తికి, వ్యాపారానికి ఆంగ్లానికి సామ్యానికి కావలసిన విద్యలు గడించే ప్రయత్నం చేయనివాడు ఆ దేశాల్లో లేడు. మనయూ స్వతంత్రులుగా ఉండివుంటే వారందరి కంటే మిన్నగా ఉండే వారమేమో శాస్త్రవిజ్ఞాన వాసనలేని మహా మృదీను పరిపాలనలోనూ మన కృష్ణలూ విజ్ఞానాన్ని సాధించేసి తమ సామ్రాజ్య సౌకర్యాలను చూచుకొన్న బ్రిటిషు పరిపాలనలోనూ మనము శతాబ్దాలు తరబడి ఉండిపోవడముచేత మనము ప్రాచీనానికి, నవీనానికి, దూరులైపోయి వెనకటి పరిణామము పొందినాము. బ్రిటిషువారు వాటికి అవకూలమైన గుమాస్తాలను ఉద్యోగులను

నిర్మాణకార్యక్రమము :

అందరకూ విద్య

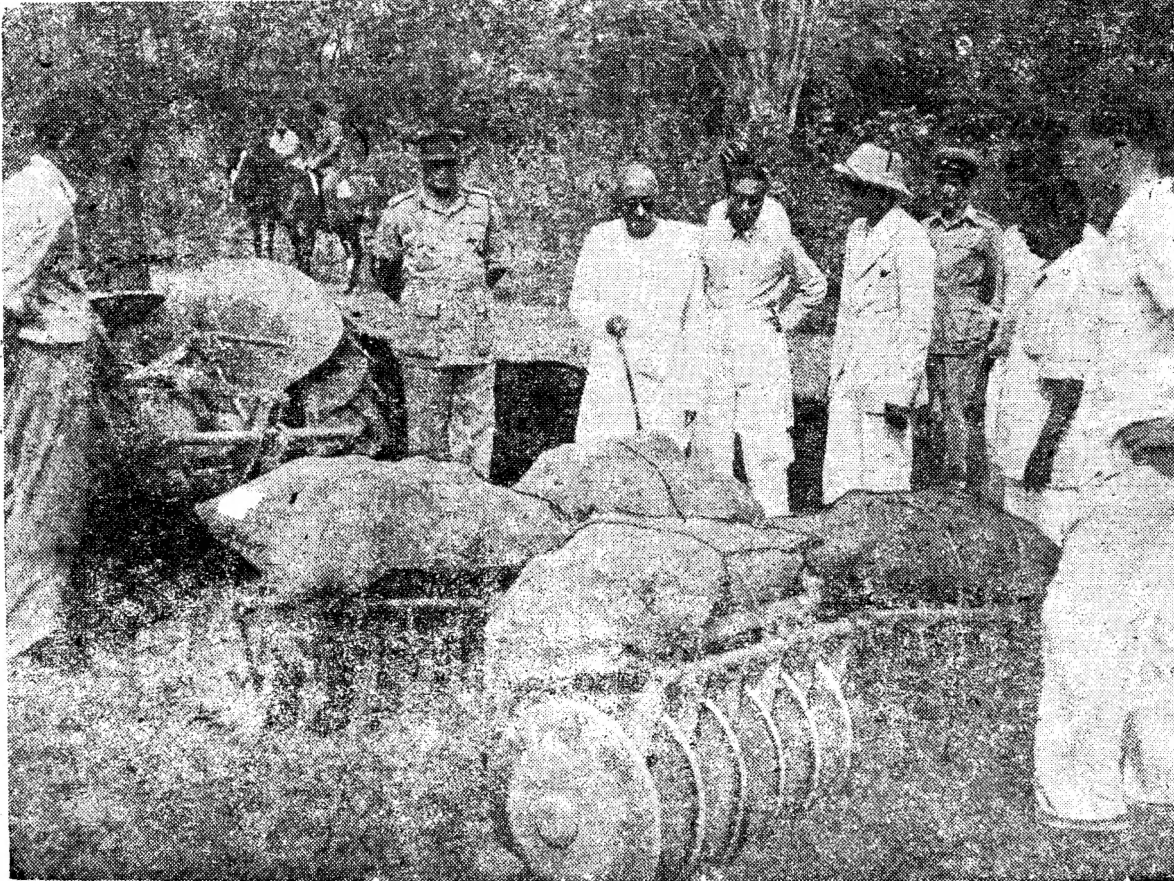
శ్రీ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు

వాసిగలుగా తమగుజేసుకోవడానికి తగిన విద్యా విధానాన్ని ఈదేశములో ప్రవేశపెట్టి జరిపించిరి. కొంతకాలము నుండెదలు ఇంగ్లీషు భాషలోని ఉత్తమ దర్జాకవులు, రచయితల వాక్యాలు ఉన్నాటింటి ఆ భాషలో ఉపన్యసింపడమే మహా ప్రభగా గణించిరి. బ్రిటిషువారు న్యాయవాదులు మనదేశములో బాగా తయారుచేసిరి. వీరి కుతాగ్రబుద్ధిని లోకవంతా ప్రశంసించుట కూడా జరిగినది. దీనిఫలితము నుష్పల్లితమైంది. మనము నేర్చుకొన్న విద్య మనలకు వివాదాలలో పండితులను చేసింది. బుర్రతో పనిచేసేవారేగాని చేతితో పనిచేసే దొంగతనాల పండితులు యీ దేశంలో పుట్టటానికి అవకాశం లేకపోయింది. అందరికీ విద్యలు నేర్పరావలసి బ్రిటిషువారు ఉపకమించిల్లు నటించినా, ప్రజానీకానికి చదువనూ వ్రాయనూ నేర్పడం జరుగలేదు. నూటికి ఎనిమిది పెదగురు ఇప్పటికీ నిరక్షరాస్యులుగా నున్నారు. జనసమూహమునందీ చదువు కోడానికి బయలుదేసిన పదునెదుగురు కట్టి పెదగురుకు చేసేవారుగా వీర్పడి చదువుకొన్న వారికంటే గాకలివాడే మేలనిపించే స్థితికి వచ్చి వారు. ఈ విశమపరిణామము కలుగుతుందని బ్రిటిషువారితో హాహా హాహాగా పోరాడి గొర్రెల సంకల్పరం ఆగస్టు 1919 వేదీని సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము సంపాదించిన కాంగ్రెసువారు ౪3 సంవత్సరముల క్రిందనే కనిపెట్టినారు. బ్రిటిషువారు పెట్టిన విద్యా విధానాన్ని మార్పించటానికి అందరికీ విద్యలు నేర్పించటానికి, ఆదినమునంచే కృషిచేస్తూ వస్తున్నారు ఆంధ్రదేశంలో పుట్టి నేటివరకూ సజీవంగా ఉండే ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల ఆంధ్రదేశంలో విజృంభించి పనిచేస్తుండే గ్రంథాలయోద్యమం, వయోజన విద్యోద్యమం, కాంగ్రెసు కృషి ఫలితాలే. కాని సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యం సంపాదించినవరకూ బ్రిటిషువారితో పోరాడడంమీదనే దృష్టి కేంద్రీకరింపగలసి వచ్చినందున అందరికీ అండేట్లుగా సమగ్రమైన విద్యావిధానం ఆలోచించడానికిగానీ, అవలలో పెట్టడానికిగానీ; అవకాశం కలుగలేదు. సంపూర్ణ విజయం చూపుమేరలో వున్నదని తోచిన సమయంవచ్చి, ఈ సమగ్ర విద్యా విధానాన్ని నిర్ణయించటానికి సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య నిర్మాత గాంధీజీ ప్రయత్నించడమే. దానిదే బేసిక్ విద్యా విధానమనే

దేరుతో మనదేశం వ్యవహారంలోనికి తెస్తున్నది ఇది కొత్త పథానంగా కనిపించడంచేతనూ సమగ్రంగా నంటనే దీనిని అమలుచేయడం సాధ్యము కానందుననూ స్వాతంత్ర్య సమరంలో గాంధీజీ దీనిని నిర్వచించూ కొన్ని సందర్భాలను గట్టిగా నొక్కుడంచేతనూ ప్రజానీకానికి దీనిమీద సరియైన నిలవడానికి కాలము పట్టుతుంది. ఇందులోని ముఖ్యమైన అంశం మన గ్రామాలలోని ప్రజలు ఇతిరదేశాలవారికి అరికంగా దాసులు కాకుండాసాధ్యమైనంతవరకూ తిండి బట్ట గృహ సౌకర్యాలను స్వయంసంపూర్ణవిధానంమీద ఆర్జించుకొని పరస్పర సహకారపరులై స్వతంత్రంగా తలయెత్తుకొని నిలగవలెననాచే. ఈపరమార్థం మనకులో ఎందుకొన్నంతనేపు సాక్షాత్కారాలు అగా పరిస్థితులనుబట్టి నిర్ణయించుకోవచ్చును. బేసిక్ విద్యా విధానము మూడు అంతర్గత క్రింద వీర్పడుతుంది. అంటే బేసిక్ విద్యా విధానమనేది ఏదేండ్లపాటు బాలరకూ, బాలికలకు నేర్పేది. ఇది బాలబాలికల కండరకూ నిర్బంధము కావలసి యున్నది. గ్రామ జీవితానికి అత్యవసరమైన శ్రయసాయశాస్త్రం, వృత్తిలో ఆధారంచేసి, ఆ గ్రామాలోగ్గ సమగ్రము ఆ గ్రామ సరిహద్దుల జ్ఞానము వినియోగించుకొని ఈ ఏదేండ్ల విద్యా నేర్పతారు. ప్రపంచంలో అభివృద్ధి పొంది యుండే సర్వవిజ్ఞాన విషయాలను ఆయా సందర్భానుసారంగా బాలబాలికల అంతకుకు తగినంతవరకూ బోధించడం ఇందులో వుండేదే. అనాగరికతా మాధవిశాసాలు మోసానికి మూలకారణమైన మొదడు విప్లవతాలు దీనికాధారములు కావు. ఈ దర్జావిద్య ఆరంభం కావటానికి ముందే అంటే బాలబాలికలు పనిపిల్లలుగా ఉన్నప్పుడే రెండు మూడేండ్ల ప్రాయముననే, విద్య నేర్పించడం ఇందులోని మరియొక శాఖ. ఈ విషయమై పరిశోధనచేసిన మాంటిస్సోరి మొదలైన విదేశ పరిశోధకుల మార్గాను మనదేశపు ఆర్థిక సాంఘికవైతిక అంశాలకు అనుకూలంగా మార్చి ఇందులో ఉపయోగిస్తారు. ఏదేండ్ల బేసిక్ విద్యావిధానము ముగిసిన తర్వాత, అంటే బాలురకూ బాలికలకూ నేటి కాలేజీలకు పోయే వయసు వచ్చినప్పుడు, కాలేజీ విద్యావిధానానికి ప్రత్యేకముగా మనర ప్రక్రియకు ఉచితమైన సానమిత్తూ నేనతర్వతమ పురకొల్పుతూ ఉత్తర బేసిక్ విద్యావిధానము అమలుగోనికి

తేనున్నారు, ఇది యంకా యిప్పటికీ తగినంత ప్రచారంలోకి రాలేదు. సేవాగ్రామంలోనూ, మరియొకటి రెండు చోట్లను దీనికి సంబంధించిన విద్యాలయాలు వీర్పడినవి. కార్యరూపంగా నేర్చుకోడానికి వీర్పట్టు విద్యా విషయములను తీర్చి ఇచ్చుట తగినదేమో యిచ్చుచున్నారు. ఫ్రీ బేసిక్ అంతిమంగా, అంటే శిశు విద్యా విధానంలో తిరిగి ప్రాధాన్యము ఉండడంచేత, ఆమె విద్యావతి బేసిక్ విద్య శిశువిద్య ఖలవంతంకాదని నిర్ణయించుకొని ప్రైవేట్ లోకంలో వయోజన విద్యా ప్రచారం చేయడం అత్యవసరమైంది. అట్లా బేసిక్ విద్యావిధానము సాగడానికి పల్లెటూళ్లలో తిరిగిదండ్రుల గృహపరిసరాల సితిగతులు దోహదం కావడమో ఆటంకాలు ఏదోవయో సంభవిస్తుందికాబట్టి, వయోజనులైన స్త్రీ పురుషులందరి విద్యావ్యాప్తి అవసరమని అంగీకృతమైంది. ఇంతేకాక రేపు అమలులోకి రానున్న వయోజన ఓటింగు వయోజనులందరికీ, స్త్రీ పురుషులకు చదువనూ వ్రాయనూ నేర్పించడమూ అత్యవసరమని నిర్మూలించినది. ఈ కారణాలచేత ఇండియా గర్వమెంటువారు వచ్చే ఐదేండ్లలోపుగా పదయాడు నలుబదివిను సంవత్సరాల మధ్య వయస్సులోవుండే ప్రజలను నూటికి నూర్గురెను అక్షరాస్యులను చేయవలసిన సంకల్పము చేసి, దానిని సాగించే ప్రయత్నములో నున్నాడు. చదవడమూ వ్రాయడమూ మాత్రమువస్తే విద్యవచ్చినట్లు కాదు కాబట్టి చదువు ను నేర్చిన వారు గ్రంథములు పత్రికలు చదివి యితరులమీదే ఆధారపడకుండా సరయం కృషి చేత జ్ఞానాభివృద్ధి చేసుకోవడానికి ప్రాధాన్యములు పతనాలములు వయోజన విద్యకు సాధనాలుగా ఇదివరకూ స్థాపితమైనవి. ఇందునూ విరివిగా సాపన కావలసియున్నవి. రెడియోలు, సినిమాలు, వస్తుప్రదర్శన శాలలు వగైరాలు అందరివిద్యకు బాగా తోడ్పడునట్లు తీర్పు ప్రయత్నాలునూ జరుగుతున్నవి. ఈ విధంగా స్త్రీలు పురుషులు, శిశువులు బాలురు బాలికలు పిన్నలు పెద్దలు అందరికీ విద్య నేర్పించటానికి మనదేశంలో ప్రయత్నాలు ఆరంభమైనవి సాగుతున్నవి. ఇదివరలోని విద్యావిధానము కొన్ని కొన్ని మార్పులతో ఇంకా కొంతకాలము అమలులోనుండి ప్రాత్ర విద్యావిధానము క్రిందికి పరివర్తనము కావలసియుంటుంది కాబట్టిన్నీ, నూతన విద్యావిధానము త్వరలో కొనసాగవలసి యుంటుంది కాబట్టిన్నీ, మన పరమార్థమైన సహకార స్వతంత్ర జీవిత దృష్టితో అందరకు కావలసిన విద్యల అన్ని సందర్భాలలోనూ, వ్యవహారించి ప్రభుత్వము, విద్యావోధకులు, విద్యాసంస్థలు, ప్రజలుఅందరూ దేశపుపురోభివృద్ధికి తోడ్పడగలసి యున్నారు.

[అలిండియా రెడియో సాజన్యంతో

అధికారాభివృద్ధి - ద్యమంకింద, సభుత్వధరణం ఎట్లా సాగులోకి తీసుకొని రాబడింది. గవర్నరు జనరలు శ్రీ రాజగోపాలచారిగారు యీ కార్యక్రమాన్ని పరీక్షిస్తున్నారు.

వివిధ సామ్యవాద పక్షాలను సమైక్యపరచడం సాధ్యమేనా?

శ్రీ శరత్ చంద్రబోస్ విశేషాలనుంచి భారత ప్రజలకు తెలియజేసే కమ్యూనిస్టులు మన వామ పక్షాల నన్నిటిని విశ్లేషించేయడానికి కృషి చేస్తున్నారు. బొంబాయిలో కొంత తలెత్తడం జరిగింది కూడా.

సంయుక్తవామపక్షం అంటే ఆంతర్యం ఆన కాకాలను గురించి ప్రశంసించే ముందు సంయుక్తం కావలసిన వామపక్షాలేవో తెలుసుకోవడం అవసరం. కమ్యూనిస్టు పార్టీ మనహా భారతదేశంలో దాదాపు వామపక్షాలన్నాయి. వానిలో సోషలిస్టు పార్టీ, రాడికల్ డెమోక్రటిక్ పార్టీ, ఫార్వర్డ్ బ్లాక్, బొలెవిక్ - లెనిన్ పార్టీ ఆఫ్ ఇండియా, మజ్దూర్ బ్రాహ్మిన్ పార్టీ, రివల్యూషనరీ కమ్యూనిస్టు పార్టీ, రివల్యూషనరీ సోషలిస్టు పార్టీ, రిపబ్లికన్ సోషలిస్టు పార్టీ, సోషలిస్టు పార్టీ ఆఫ్ ఇండియా (ఇది జయప్రకాశ్ నారాయణ సోషలిస్టు పార్టీ కాదు. ఇది వేరు) బహుజన సమాజ పార్టీ (ఇది మహారాష్ట్ర దేశంలో మాత్రమే ఉంది) వేర్వేరుదగినవి.

వీనిలో కెల్ల సోషలిస్టు పార్టీ బలం పరపతి అధికం. ఇటీవల వీరు తమ సంఘసభాను సంస్కరించి బ్రెటన్ లో లేబర్ పార్టీ మాదిరిగానే ప్రజల సంగమ మార్పునున్నారు. నాలుగో అంతర్జాతీయ కమ్యూనిస్టు సంఘం కాఖా ఉన్న బొలెవిక్ లెనిన్ పార్టీ మొదలైన కొన్ని చిన్న చిన్న వామపక్షవర్గాలచే సోషలిస్టు పార్టీ తనలో విశ్లేషించేసుకుంది.

యం. యల్ రాయ్ గారి రాడికల్ డెమోక్రటిక్ పార్టీ ఇటీవల రద్దయింది. అపార్థి వా తిప్పుడు రాజకీయాలను విడిచి (హ్యూమనిజం నిత్యసత్యధర్మమైన ఆధారపడి, నియమాబద్ధమైన సంఘం లో కృత్రికత జీవన విధానం) ప్రచారానికి నడుము కట్టారు. కాంగ్రెస్ ప్రాకాశాంధులతో శ్రీ సుభాష్ చంద్రబోస్ విశేషాలను జేర్చిన పార్వర్ట్ బ్లాక్ ఈ సంవత్సరమే రెండుకతులుగా విడిపోయింది ఒక కతుకు నాయకుడు ఆర్. యస్. రూకర్ రెండో కతుకు సిద్ధాంతాలకు కట్టుబడినదని చెప్పకుని కమ్యూనిస్టు లతో సన్నిహితంగా వర్తించి దీనికి నాయకుడు కె. యల్. జోగ్జీ రివల్యూషనరీ కమ్యూనిస్టు పార్టీలో గూడా కతులొచ్చాయి. ఒకపక్షం బాంబులు ద్రావకపుబ్బలతో అరాచకం రెచ్చగొట్టాలనేది, రెండోది స్వల్పమత భేదం కలది. రెండోకతుకి నాయకుడు శ్రీ సౌమ్యేంద్రహార్. రిపబ్లికన్ సోషలిస్టు పార్టీ ఇటీవల పుట్టింది. శ్రీ శరత్ చంద్రబోస్

[శ్రీ జి. యస్. బార్గవ]

కేంద్రప్రభుత్వాన్ని, కాంగ్రెస్ నీ విడిచిపెట్ట గానే ఈ సంస్థని స్థాపించారు ఈ సంస్థకల ఆకర్షణతా నాయకుడే. అందువల్ల బెంగాల్ లో తప్ప (బహుశా ఒక్క కలకత్తానగరంలో మాత్రమే కూడా కావచ్చు) ఇతర ప్రాంతాల్లో ఈ సంఘానికి సభ్యులు లేరు. కాఖులు లేవు.

బహుజనసమాజపార్టీ కూడా - దీనినే జెఫ్-రేమోనర్లం అని కూడా అంటారు మహారాష్ట్ర దేశానికి మాత్రమే సంబంధించినది. ఇదివరలో మహారాష్ట్ర కాంగ్రెస్ అధ్యక్షులుగా ఉన్న యస్. యస్. మోరే ఈ సంస్థను స్థాపించారు కాంగ్రెస్ నుంచి అనేకమంది ఒక్కసారిగా రాజీనామా నిచ్చి ఈ సంస్థలో చేరారు. దురదృష్టవశాత్తు ఈ సంస్థసభ్యులు నాయకులు కూడా ఒకేమలానికి చెందినవారు కావడంవల్ల ఈ సంస్థ రాజకీయాలకు కులభేదాలు ప్రధానంగా పరిణమించాయి ఈ సంస్థ కమ్యూనిస్టు పార్టీతో చేరి కృషిచెయ్యడానికి యత్నిస్తోంది.

మిగిలిన పార్టీలకి బలగమూ లేదు, ప్రజల నాకర్షించడానికి ఏ గొప్పనాయకుడూ లేడు. అసలు ఈ సంస్థల బలాబలాల్ని కనిపెట్టాలంటే వీలులేదు అవి ఏ ఒక్క రెస్టోరికో, లేక ఏ చిన్న ప్రాంతానికో చెందినవై ఉన్నాయి. ఉదాహరణకి శరత్ బోస్ రిపబ్లికన్ సోషలిస్టు పార్టీకి కలకత్తానగరంలో బలంగా ఉంది కాని ఈ పార్టీ వేరు తమిళనాడులోగాని బొంబాయిలోగాని తెలియదు ఇదేవిధంగా బహుజన సమాజపార్టీకి మహారాష్ట్రలో పలుకుబడి అధికంగా ఉండవచ్చును కాని ఇతర ప్రాంతాల్లో దీనిపేరేనా ఎవరికీ తెలియదు.

ఈ పరిస్థితుల్లో ఈ పార్టీల సమైక్యత అంటే అన్నీ ఒకటిగా చేరాలి అన్నమాట అలా చేరడానికి లక్ష్యంలో, ఆదర్శంలో, ప్రచారంలో ఏకాభిప్రాయం రావాలి లేదా అన్నీ చేరి దేశమంతటా ఒక ప్రత్యేక ఉద్యమం ప్రారంభించి అన్ని రాష్ట్రాలలోనూ సమానంగా బలపడాలి బొంబాయిలో రాయబారాలు సమైక్యత కోసమే జరిగాయి. రాయబారాలలో ఆదర్శాల గురించి, వివిధ దృక్పథాల్ని సమన్వయం చేసుకోవడానికి ఎవరెవ రేరేతిగా దృక్పథాల్ని మార్చుకోవాలో ఆ విషయంగురించి స్పష్టంగా నిర్దేశనాటంగా చర్చ జరిగిఉండాలి వాస్తవ సమైక్యతచే మారాలంటే ఒకే దృక్పథం, ఒకే కార్యక్రమం లక్ష్యాలలోనూ ఆదర్శాలలోనూ ఏకాభిప్రాయం కుదరడం అవసరం.

కాని నిజంగా అటువంటి సమైక్యతకు అవకాశాలు అట్టే లేవు కారణాలు ఒకటి సుస్థిరంగా నెలకొల్పబడిన సోషలిస్టు పార్టీని ఒక్కసారిగా తన పార్టీ అంతనీ రద్దుపరచుకొని మరొక రిటో కలిసిపోయింటే కలవదు బలం లేక పోయినా పార్టీలుగా చలామణీ అయ్యే బలం కల పార్టీల్లో చేరితే వానికి కూడా కొంత నాయకత్వం (ఇవికూడా లబ్ధిలిగి అంటి పెట్టుకుని ఉండవలసిన వ్యాపారంవంటిది కాస్తటి) అబ్బుతుంది. ఈ వామపక్షాల్లో కొన్ని సిద్ధాంతాలు ఆదర్శాలు లేక పోయినా నాయకుల కీర్తితో చలామణీ అవుతున్నవికూడా ఉన్నాయి. ఇటీవల కార్మికసంఘాల్లో ఇటువంటిదే కొద్ది పాటి కృషి జరిగింది ఆ కృషి ఫలమైపోయింది కాంగ్రెస్ పార్టీకి కమ్యూనిస్టు పార్టీకి తోడుగా వచ్చునీ కాక ఇతర కార్మిక సంస్థలన్నిటిని ఏకం చెయ్యడానికి సోషలిస్టు పార్టీ ప్రయత్నం చేసింది కాని బెంగాల్ రాష్ట్రంలో కొందరు కార్మిక సంఘనాయకులు ఇతరుల కలవడానికి నిరాకరించి స్వంత సంస్థ ఒకటి స్థాపించ మన్నారు.

సమైక్యత సాధ్యం కాదని అంగీకరించే ఒకటంటే తాత్కాలికంగా చెయ్యా చెయ్యా కలిపి, అన్ని పార్టీలనూ చేర్చిన మిశ్రమం ఏదేనా సాధ్యమవుతుందా? దీనికి సుముఖమైన సమాధానం గోచరిస్తోంది కలకత్తాలో శ్రీ శరత్ బోస్ ఎన్నికసందర్భంలో వామపక్షాలన్నీ కాంగ్రెస్ అధ్యక్షిమైన కత్తిగట్టి ఓడించాయనే ఈ సుముఖతకు సూచనగా చెప్పవచ్చును అయితే ఇటువంటి సహకారం వున్నచోట ఆంతరంగికంగా వైవిధ్యం వుండిపోతుంది ఎన్ని కట్టో పోరాడానికి, ఊరేగింపులు జరపడానికి, ప్రతికూలాభిప్రాయాలుగలవారంగరినీ ఒకచోట చేర్చడానికి వీలు కావచ్చును. కాని వాస్తవంగా వ్యవహారాలు నెరవేరుకునేవిచ్చినప్పుడు వైవిధ్యం, అభిప్రాయభేదాలు, మత భేదాలు వైవిధ్యం ఉన్న కాస్త సహకారహేతువునీ కొట్టివేస్తాయి.

వామపక్షాల సంయుక్త ఉద్యమం ఏనో కొన్ని లక్ష్యసాధనలకు వీలుపడవచ్చును అయితే ఆ పక్షాలన్నీ పరస్పరం విమర్శించుకోడానికి, అసలు ఏకలక్ష్యంగురించే భిన్నాభిప్రాయాలు ప్రకటించడానికి తావుండిపోతుంది కాని ఈ పరస్పర విమర్శలు ఏకలక్ష్యసాధనోద్యమంలో పైకి పొక్కుకూడదు ఆ లక్ష్యసాధనకు ఆ పక్షాలన్నీ మనమూర్తిగా వాంఛిస్తున్నట్లు అయితే విమర్శలు నిర్మాణాత్మకంగానూ, కొన్ని హద్దులలో బడి వుండాలి.

భవిష్యత్తునుగురించి అట్టే పెద్ద ఆశలు పెట్టు

కోకుండా ఉన్నట్లు అయితే వామపక్షాల సమైక్యత ఈనాడు అసంభవం కాదు అందరికీ సంబంధించిన పౌరస్వత్వాలను గురించిగాని, దేశంలో ఈనాడు కార్యక్రమాలను పిడిచడానికి నిద్ర ఉన్న నిరుద్యోగ సమస్యనుగురించిగాని, ఆర్థిక సమస్య మధ్యతరగతులవారి దుస్థితినిగురించిగాని ఈ వామపక్షాలన్నీ తమ విశిష్టతకు ఆదర్శ భేదాలకు నూతనాలకు భంగం కలుగకుండా ఏకమై నిలవడానికి వీలుంది అయితే ఈ లక్ష్యాల హద్దుల్ని సహకారానికిగల పరిమితిని, మరిచి పోకూడదు ఆ పక్షాల మధ్యగల అభిప్రాయ భేదాలనూ ఆదర్శభేదాలనూ పెద్దవి చేసుకుని సహకార స్నేహాలకు భంగం చేసుకో నూకూడదు. ఆచరణలోగల చిక్కుల్ని విడదీయడానికి ఓర్పు సమన్వయదక్షత అందరిలోనూ అవసరం ఉంటుంది.

కమ్యూనిస్టులకూడా కలిసిన సంయుక్తపక్షం ఎందుకు వీలుపడదని ప్రశ్న రావచ్చును. భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రస్తుతం సంస్కరణలో మునిగి వుంది. అనేకమందిని ఆ సంస్థనుంచి వెళ్లగొడుతున్నారు. ఇటీవల స్రముఖులైన నాయకుల్ని కమ్యూనిస్టు పార్టీ నుంచి తొలగిస్తున్నారు. ఒక రాష్ట్ర కాఖా కాఖును నూతన పార్టీ నుంచి వెళ్లగొట్టారు. పార్టీని ఈ విధంగా దిట్టపరచుకోవడంతోపాటు విప్లవ పరిభాషలో కనని వినిని సాహసకృత్యాలకు దిగుతున్నారు కాబట్టి ఈ పరిస్థితిలో వారితో సహకారం అంటే వామ పక్షాలన్నీ ఒక్క పెట్టున తుడిచిపెట్టుకు పోగలవు.

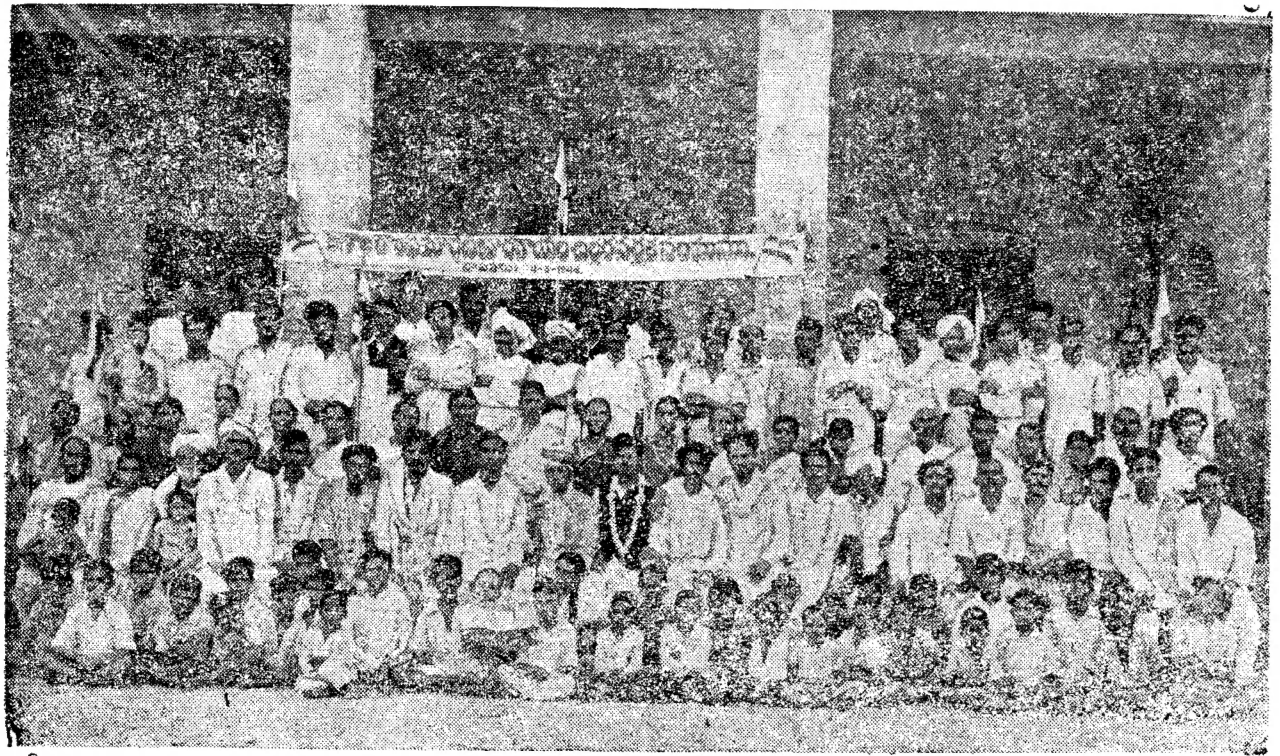
రెండో కారణం ఏమంటే ఈ వామపక్ష ప్రజేణి స్వాధీనానికి దుర్వినియోగపరచుకోడానికి కమ్యూనిస్టులు వెనుదియ్యరు ఇతర పార్టీల్ని ఆక్రమించు కోవడానికో లేక హత మార్చడానికో యత్నిస్తారు 1935 లో రాజకీయ తంత్రాంగంకోసం మాస్కోలో కమింటర్నీ (అంతర్జాతీయ కమ్యూనిస్టు సంస్థ) ఏడవ సమావేశం పూర్వ విధానాన్ని మార్చుకోడానికి, వివిధ దేశాలలోని సోషలిస్టు పార్టీలపట్ల విశోధ భావం మానడానికి నిశ్చయించినప్పుడు భారత దేశంలో కమ్యూనిస్టులు ఉన్నట్లుండి ఒక్కసారిగా సోషలిస్టు పార్టీ పట్ల ఎక్కడ లేని స్నేహభీషానాలు ప్రకటించారు వామపక్ష సమైక్యతనుగురించి నివాదాలు చేశారు.

కాంగ్రెస్ సోషలిస్టు పార్టీ మిరబత్ సమావేశంలో (అప్పటికి సోషలిస్టు పార్టీకి అదే పేరు) కమ్యూనిస్టుల్ని ఆహ్వానించారు కమ్యూనిస్టులు ఆనందంతో సోషలిస్టు పార్టీలో చేరారు సోషలిస్టు నాయకులు తమ పార్టీలో చేరిన ఈ వర్గం బలపడడం చూస్తూ ఊరుకున్నారు. చివరికి 1937 లో వారికి పెద్దదెబ్బ తగిలి మేలుకొన్నారు. సోషలిస్టు పార్టీ వాస్తవంగా మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతాల ననుసరించే పార్టీ కాదనీ, సోషలిస్టుల విధానాలను సహించరాదనీ, కాంగ్రెస్ సోషలిస్టు పార్టీలో చేరినది దానిని దిగమింగడానికి లేక హతమార్చడానికి

గాని నిజంగా తోడ్పడానికి గాదనీ కమ్యూనిస్టులు ప్రచారం చేసుకొన్న ఒక పత్రం సోషలిస్టు నాయకులచేత చిక్కింది. అప్పుడు సోషలిస్టు పార్టీ కార్యవర్గం పాట్నాలో సమావేశమై సహకారంవల్ల వామపక్షాల సమైక్యతకు యత్నించడం వ్యర్థమని సోషలిస్టు నాయకులకు తెలిపవచ్చింది ఉన్న కాస్త ఆశ అంతరించింది అప్పటికైనా కాంగ్రెస్ సోషలిస్టు పార్టీ కొత్తగా కమ్యూనిస్టు లింక చేరకూడదని నిషేధించిందే కాని ఉన్న కమ్యూనిస్టుల్ని పార్టీలోనుంచి వెళ్లగొట్టలేదు.

కాంగ్రెస్ సోషలిస్టు పార్టీ తరువాత సమావేశం పాట్నా సమావేశంతరువాత ఎనిమిది మాసాల తరువాతనే లాహోరులో జరిగింది. అప్పుడు కమ్యూనిస్టులు మరొక సిల్లిమంత్రం చేశారు. కాంగ్రెస్ సోషలిస్టు పార్టీ మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతాల ననుసరిస్తున్న పార్టీయేననీ, వారితో సమాన ప్రతిపత్తితో, పరస్పరహితభావంతో సహకారం నెరవేరినీ కమ్యూనిస్టులు మరొక పత్రం సభ్యులమధ్య ప్రచారం చేశారు. ఉన్న కమ్యూనిస్టుల్ని కాంగ్రెస్ సోషలిస్టు పార్టీ వెళ్లగొట్టకుండా కాపాడానికి వారి ఎత్తు చేశారు. అది నెరవేరింది లాహోర్ సమావేశం పాట్నా

(21-వ పేజీ చూడుడు)

తెనాలి గాంధీమార్కెట్టు కూరగాయల వర్తకుల సంఘ సమావేశ సందర్భపు చిత్రం.

అనియాలో భారతదేశం నాయకత్వం వహించగలదా?

అమెరికన్ పెట్టుబడికి ఆహ్వానం

[శ్రీ యం. యన్. రాయ్]

భారతదేశంలో పెద్ద పెట్టుబడిదారులు పెద్ద పెద్ద ఆర్థికాభివృద్ధి ప్రణాళికలు మనస్సులో పెట్టుకుని, ప్రభుత్వ పారిశ్రామికాభివృద్ధి కార్యక్రమాన్ని మాత్రం తమ పెట్టుబడిదారాన్ని తోక్కి పెట్టడం ద్వారా భగ్న పరుస్తున్నారు.

తమవద్ద పెట్టుబడికి ఆట్రే ధనం లేదనే అసం గతవాదాన్ని బలపర్చుకోవడానికి గాను దేశంలో పరిశ్రమలు శీఘ్రంగా వృద్ధి పొందాలంటే విదేశీ కాపనం చి పెట్టుబడి రావాలని ఆందోళన చేస్తున్నారు. కాని సెప్రూ నాయకత్వంకింద జాతీయవాదులు విదేశీ పెట్టుబడి అంటే సామాజ్య విధానాన్ని ప్రధాన పరికరమే నని అనుమానిస్తున్నారు. అదే నాయకత్వంకింద, కొంత ఆధునిక పారిశ్రామిక నాగరికతపట్ల గాంధీజీ గల విరోధభావాన్ని ఆతారం చేసు కుని, జాతీయవాదులు పెట్టుబడిదారివిధానాన్ని దూషించడం వృత్తిగా పెట్టుకున్నారు. అందు వల్ల దేశీయ పెట్టుబడిదారివర్గం ప్రభుత్వం పారి శ్రామికవిధానాన్ని తమకు తృప్తికరంగా మార్చేవరకూ 'సమే' చేస్తున్నది. ఇంతే కాకుండా దేశంలో ఇంకా అనేక ప్రమాద కరమైన విషయాలు వ్యాప్తిలో ఉన్నందువల్ల పెట్టుబడిదారివర్గానికి అదనంగా గారంటి కావలసి వచ్చింది.

బలపత్రమైన అమెరికాకి మనదేశంలో ఆరి కంగా తావు దొరికితే మన పెట్టుబడిదారలికి ఆ గారంటి లభించిందన్నమాటే. బర్మానుంచి కమ్యూనిస్టులు మనదేశంలోకి చొరబడేవతుంటే దేశం అంతటా రెచ్చిపోగల ఆరాచకానికి జాతీయ ప్రభుత్వం తట్టుకోగలదో లేదో, ప్రస్తుతం పైపై కనిపిస్తున్న సుస్థిర పరిపాలన నిలగలదో లేదో వారికి సందేహస్థదంగా ఉంది. అమెరికాని స్వయంగా మనదేశంలో పరిశ్రమల్లో పెట్టుబడి పెట్టగలిగితే, అంతరంగి కంగా ఆరాచకంపంచిగాని పైపంచి రాగల దాడులనుంచి గాని అమెరికా బలమే కాపాడుతుంది. ప్రస్తుత సీటికి భంగం రానీయదు. భారతదేశ పారిశ్రామికాభివృద్ధికి అమెరికా కొంత బాధ్యత వహించగలిగితే, రక్షణబాధ్యత కూడా అమెరికాయే వహిస్తుంది. భారత దేశానికి రాజకీయ సుస్థిరతతోబాటు పారిశ్రామికాభివృద్ధి సంపద తోడ్పడితే అనియాలో నాయ కత్వంకి అర్హత అధిక మౌతుంది. అది ఏరితిగా జరుగుతుంది?

ఆధునిక పరిశ్రమలు, ఆరికేంద్రీకరణ విధానాలపట్ల గాంధీజీ ప్రాతిహేయ్యం ప్రక టించినప్పటికీ జాతీయవాదుల కార్యక్రమంలో పారిశ్రామికాభివృద్ధి ప్రధానవిషయంగా పరిగ చేంపబడుతోంది. యుద్ధకాలంలో పైనికావస రాలమూలంగా పారిశ్రామికాభివృద్ధి తోడ్పాటు అభించినప్పడు (ఒకసారి రక్తం రుచిచూసిన పులిపిలవల) రుచి గ్రహించిన పై ముఖ్య భారత వాణిజ్యవేత్తలు (అందరూ కాంగ్రెసుకు ధన మిచ్చి బలపరిచినారని వేరగన్నవారే) సక్రమ పారిశ్రామికాభివృద్ధికార్యక్రమా న్నొకదాన్ని తయారుచేసి ప్రచురించారు. బొంబాయి ప్లాన్ అని పేరుపొందిన ఈ కార్యక్రమం జర్మన్ విధానానికి అనుకరణకాని రష్యావిధానంతో పోలికలేదు. ఈ కార్యక్రమం విర్యహించడానికి నియంతృత్వ రాజకీయపరి పాలనాయంత్రం వుండాలని వారే నిర్దేశ ముటంగా చెప్పారు. ఈ కార్యక్రమంలో రెండు విశిష్టలక్షణాలున్నాయి. ఒకటి భారీ పరిశ్రమల ఆవశ్యకత. రెండు విదేశాలనుంచి పెట్టుబడి కొరడం. జాతీయ ప్రభుత్వ ఆరికవిధా నాన్ని రూపొందించినది కార్యక్రమమే. ఈ కార్యక్రమాన్ని విదేశాలలోని పెట్టుబడిదారి వర్గాలు, ముఖ్యంగా అమెరికాలో హద్దించ దాయి. అయితే అమెరికన్ పెట్టుబడిదారివర్గం

జంకింది. భారతదేశానికి ఆకర్షించేముందు చా రోజులు వన్న దువ్వలనివచ్చింది.

వాణిజ్య పెట్టుబడికి భారతదేశంలో రంగం అంత ఆకర్షణీయంగా వుండదు. సామాన్య ప్రజల కొనుగోలు శక్తి బాత్రిగా నీరసంగా వుండడం వల్ల దేశంలో పరిమితమైన మార్కెట్లు దేశీయ పారిశ్రామికాభివృద్ధికి దోహదం ఇవ్వలేక పోయాయి. పారిశ్రామికాభివృద్ధి మందకొడిగా ఉంది. అందువల్ల ధనసహాయ మిచ్చి ఎగుమతి వర్తకం నిర్వహించడం జాతీయారికవిధానంలో ప్రధానాంశమయింది. భారతదేశంనుంచీస్తున్న దిగుమతి చేసుకునే దేశాల్లో అరాచకం. చలరెగు తున్నందువల్ల ఆ ఎగుమతులకు కూడా అవకా శాలు సస్యమైనాయి. అందువల్ల సామాన్య ప్రజల కొనుగోలు శక్తి పెరిగితే కాని పారిశ్రామికాభివృద్ధి పెట్టుబడికి లాభాశ ఆట్రే ఉండదు. జనసంఖ్య అతి శీఘ్రంగా వృద్ధిపొందుతున్న మనదేశంలో ప్రజల కొనుగోలు శక్తి వృద్ధిపరిచే సమస్య సామాన్య ఆరిక సిద్ధాంతాలవల్లనూ ఆచరణలనూ పరిష్కారంకాదు. ఈ పరిస్థి తుల్లో వేగంగా పరిశ్రమల్ని అభివృద్ధిపరిచే 1925 ప్రాంతాల జర్మనీ ఏ సీటిలో కొచ్చిందో భారతదేశం అసీటిలో కొస్తుంది. అత్యధికోత్పత్తికి పారిశ్రామికబల మార్జించినందువల్ల (వాస్తవంగా ఉత్పత్తి అయ్యేదికాదు, ఉత్పత్తి చెయ్యగల బలమాత్రమే) జర్మనీ ఏ పరిష్కరమాగ్నం అవలంబించిందో, అదే పరిష్కరమాగ్నాన్ని మనం అవలంబించవలసి ఉంటుంది. అంటే ఒక వైపున ప్రజలకి అత్యవసర పదార్థాలుకూడా లభించకుండా యాతనలు పడుతుండగా రెండో వైపున మారణాయుధాలు ఉత్పత్తి చెయ్యడం జర్మనీ అవలంబించిన పరిష్కరమాగ్నం. రెండు మాటల్లో చెప్పాలంటే భారీపరిశ్రమలు ప్రధా నంగా గల పారిశ్రామికాభివృద్ధి ప్రణాళికను భారతదేశంలో అమలు జరపవచ్చును. భారత దేశం ప్రాచ్య ఆసియాలో మందుకొట్టం అవుతుం

దన్నమాట. సరిగ్గా ఇదే పేతువువల అమె రికన్ పెట్టుబడి వాణిజ్యం దృష్ట్యా అంత తేమం కాకపోయినా మనదేశంలో పెట్టుబడి పెట్ట డానికి సిద్ధపడుతోంది. వాణిజ్యం దృష్ట్యా భారత దేశం అంత ఆకర్షకంగా లేకపోయి నందువల్లనే పరిపాలకుల ప్రోత్సాహం, గారంటి అవసరమైనాయి. ఆసియాలో కమ్యూనిజా న్నెదిరించి పోరాడంలో భారత దేశం ప్రాధాన్యం ఏంతటిదో, ప్రజాస్వామ్యం మృగ్యమైవట్టికీ నూతన ప్రాచ్య ప్రజాస్వామ్య ప్రియస్థా భారతదేశ నాయకత్వం ఎట్టిదో కీర్తించి ఈ గారంటి పొందుతున్నార.

ఇందులో అటో ఇటో ఎంచుకోవడానికి అవకాశము లేకపోయిందనీ, కమ్యూనిస్టు దురా క్రమణ విధానంవల్లనే ఇది తప్పనిసరి అయిందనీ చెప్పిన ఈ విధానాన్ని సమర్థించ వూనుకో వచ్చును. అయితే ఇతర ఫలితాలను గురించి యోచించడంకూడా అవసరం. భారతదేశాని కివ్వ చూపుతున్నదేమిటి? భారతదేశం ద్వారా కమ్యూనిజానికి ప్రత్యామ్నాయంగా నైరుతి ఆసియా కివ్వవలసినదేమిటి? ఆధునిక ప్రపంచంలో ఇంకా ముకుబడికన్న ఈ దేశాలలో ప్రజాస్వామ్యం ఉన్నది బహు స్వల్పం. ప్రస్తుత అంగ్లో-అమెరికన్ విధానం ఫలితంగా లభించేది మరింత స్వల్పం. పాశ్చాత్య రాజ్యాల ఆటలలో అలవాటై చెడ్డదాదులు ఎవరూబట్టిన బాలునివలె ఉంది భారతదేశాని సీటి. భారతదేశాన్ని తప్ప పట్టకు. తప్ప పట్టితే కోపంవచ్చి విరో ధులతో చేరవచ్చును. అందువల్ల ప్రతికూల విమ ర్శలకు గాని లోకాభిప్రాయానికిగాని వెరస కుండా భారతదేశ ప్రభుత్వం అంతరంగిక వ్యవహారాలలో చిత్రం వచ్చినట్లు అధికారం చలాయిస్తోంది. ప్రతిపక్షుల్ని అణచివేస్తోంది.

భారతదేశం, అమెరికాల మైత్రి బలం ఆధా రంగా ఇంకొనీషియాలో రిపబ్లికను తమ అధికారాన్ని చలాయించగల అవకాశం వుంది. దీని ల్ల ప్రజాస్వామ్యానికి భంగం కలుగుతుంది. వారు కూడా ఇతరపార్టీలుండరానీ, ఒక్క

పార్టీ ప్రభుత్వమే వుండాలనీ కోరుతున్నారు. ఇంకెంతమాత్రం డచ్చివారిపట్ల ద్వేషం అనేది ఆ దేశం లో మిగలదు కాబట్టి ప్రతి కూల రాజకీయ పక్షాల్లో వారు పగ తీర్చుకోగలరు మొదట జపానీలవద్ద, తరువాత కమ్యూనిస్టు మిత్రులవద్ద నేర్పినవారు నిరంకుశ కార్యపిదన నేర్చారు. వారికి తమ బలం స్థిరపర్చుకోవానికి నేర్పినవానిని ప్రయో గించగలరు. కేవల కల్పనమౌతమైన కమ్యూనిస్టు ప్రమాదంనుంచి రక్షించబడిన మలయేషియా ద్వీప సమూహం అసియా ఫాసిజానికి ఆటవస్తువు కాగలదు. అది అమెరికన్ పసిఫిక్ రక్షణకు మరొక బలపత్ర దుర్గం కాగలదు ప్రపంచ పరివ్యాప్తమైన కమ్యూనిస్టు నిరోధకతంత్రం లోకానికి ప్రమాదంగా పరిణమిస్తోంది.

భారతదేశంలో ఈ తంత్రంవల్ల కలిగే రాజ కీయాలు ఫలితాలుకూడా ప్రమాదంగానే పరిణ మిస్తాయి. ప్రజలకు ఆరిక ద్వేష్యం కొంతైనా నివారించలేకపోయిన జాతీయ ప్రభుత్వంపట్ల అసంతృప్తి వ్యాపిస్తోంది. విద్యావంతులలో అభ్యుదయకాంక్షులైనవారి కప్పుడే జాతీయ వాదగురించి జాతీయ పీఠులగురించి భ్రమలు తొలగిపోతున్నాయి. కమ్యూనిస్టులు అజ్ఞాతం లోకి వెలిపోయినారు. అయినా పారిశ్రామిక కార్మికవర్గంలోనూ, కర్షకలోకంలోనూ వ్యాపిస్తున్న అసంతృప్తిని వారు చక్కగా విల్లి యోగపరుచుకోవచ్చును. ఇప్పటికే స్వేచ్ఛా కార్మిక సంఘోద్యమం అగ్నిపరీక్షకు గురవు తోంది. కొత్తగా సాపించబడిన జాతీయకార్మిక సంస్థకు ప్రభుత్వరక్షణ యజమానుల ఆదరం లభిస్తోంది. పెట్టుబడిదారుల కిచ్చిన వాగ్దానంవల్ల కార్మికవర్గానికి హితవుకాని సాంఘికవ్యవస్థకు ప్రభుత్వం పూచీ పడింది. జాతిరక్షణ కూ, జాతీయవైభవ పునరుద్ధరణకు త్యాగం చెయ్యాలని చెప్పారు. వేతనాలు పెంచాలని కోరకుండా చెయ్యడానికిగాను ఆహారంధరల్ని తగ్గించాలని యత్నం చేస్తే అది కర్షకు లకు నష్ట మౌతుంది. వారు వ్యవసాయ ఫలాన్ని చౌకగా అమ్మకాలసి వస్తుంది. పారిశ్రామిక ఉత్పత్తివస్తువుల ధరలు తగ్గువు. మొత్తంమీద సామాన్య ప్రజల (మధ్యతరగతి లోని కేదరగ్రాలతోనూ) ఆరిక దారిద్ర్యం మరింత మించిపోగలదు. దేశంలో కాంతిని రక్షించాలనే మిషతో ప్రజల పౌరస్వత్వాలను భగ్నపరచడంతో రాజకీయవైరవ్యం పొంది ఉన్న ప్రజల సహనం పోతుంది. పరిసితిని కాపాడుకోవడానికి ప్రభుత్వం ప్రజల స్వేచ్ఛా జీవనాన్ని మరింత పరిమితపరచవలసి వస్తుంది. ప్రాచ్యంలో మందుగనివంటి దేశంలో ఎవరూ నిష్పత్తి చెరలాట లాడకూడదు.

ఏది పోయినాసరే - అవసరమైతే ప్రజా స్వామ్యం, స్వేచ్ఛాజీవనం లోపించినాసరే - అసియారంగంలో కమ్యూనిస్టు నిరోధకదృగ్ధాన్ని కాపాడితీరాలి. అప్పుడు కమ్యూనిజానికి ప్రత్యామ్నాయంగా మనకి లభించేది ప్రజా స్వామ్యంకాదు, నియంతృత్వం.

ప్రాద్దిశను ఆకాశం నూర్చి ప్రజాసామ్యా దయంతో ప్రకాశించడం లేదు. మేఘుచ్చన్న మయింది. ఇప్పుడా మేఘం ఆ ప్రక్క ఎక్కడో కొద్ది మేరలో ఉండవచ్చును. కాని అదే రాగం ప్రళయమూరుతానికి నూచన. రాజకీయ తంత్ర జ్ఞులు, పరిపాలకులూ వారివారి కార్యాలలో నిమగ్నులై మైమరచి ఉన్నారని మిగిలిన విచేక పంతు లేవరూ కళ్ళుమూసుకు కూర్చోరాదు. కమ్యూనిజంభీతితో యూరప్ అమెరికాలలోని భావ స్వాతంత్ర్యంగల ప్రజలు నాయకులు ఆసియాలో పెరుగుతున్న ఫాసిజాన్ని తమించ రాదు. [సమాప్తి]

కాళిం రత్న విచారణ చేస్తున్న ప్రత్యేక న్యాయస్థానం ప్రధాన న్యాయమూర్తి జె. వి. సింహా, అయన సతీమణి.

ఇనాం

శ్రీ గిరి, శ్రీ హనుమంతుల గృహస్థుల సంతోషమైన, జీవితమునకు దారి, మధ్యన మంజరి సాక్షి, 184 నైనాబజార్, మద్రాసు.

కాత్మేర్

అన్నిదగులకు తమోమైనది

గిరిజా & కార్, రాజమండ్రి

మన రాష్ట్రం మన దేశం

★ విజయవాడ మహాసభ

★ మద్రాసు మంత్రులవై ఫిర్యాదులు

ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ అసెంబ్లీలో ఉన్న 11 జిల్లాలనూ, పాన్సేరి, తిరువల్లూరు, వైదాపేట, సత్యవతి తాలూకాలను, కూనది కుత్తరానగల ప్రాంతములనూ కలిపి చేర్చి వెంటనే భారత రాజ్యాంగకాసం (1935), 290 వ సెక్షన్ ప్రకారం ఆంధ్రరాష్ట్రాన్ని నిర్మించాలని భారత ప్రభుత్వాన్నీ, భారత రాజ్యాంగ పరిషత్తునీ కోరుతూ విజయవాడలో నిఖిలాంధ్రసంఘసమేళనం ఈ వారంలో ఒక తీర్మానం చేసింది. చెన్నపట్నంపై ఆంధ్రులను తమ హక్కులు వదులుకోమంటే అంగీకరించాలని స్పష్టపరుస్తూ, మైన నూచించిన ప్రాంతాలు గాక ఇతరవాదగ్రస్త ప్రాంతాల ప్రతిష్టతను, అనగా దక్షిణ మద్రాసు, నేలం, ఉత్తరాగ్రాడు, కోలార్, గంజాం, కోంపుట్టి, బస్తరి, చాందాల భవిష్యత్తును ఉత్తి తోతరా భాషారాష్ట్ర పరిమాణాన్ని సమగ్రంగా సంఘనిర్ణయానికి విడిచిపెట్టవచ్చునని ఈ సభ తీర్మానించింది.

సభాధ్యక్షులు జే.కె.కె. శ్రీ కొండ వెంకటప్పయ్యపంతులుగారు అనారోగ్యంవల్ల సభకు తాళకపోయారు వారి అధ్యక్షోపన్యాసాన్ని శ్రీ యస్. జి. రంగాగారు సభలో చదివినారు. సభ సంతకాల ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణోద్యమ చరిత్రని వారు టూటిగా చెప్పారు.

ఆంధ్రరాష్ట్రోద్యమాన్ని ఆరంభించిన కాంగ్రెస్ ఎలా ఆదరించింది, ఆ తరువాత అధికారం ప్రాప్తించిన తరువాత నిరాదరణ చూపినది, ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణానికి ఎటువంటి అటంకాలు పెట్టబడినవి శ్రీ వెంకటప్పయ్యగారు వివరించారు.

ధార్మికమైన భాషారాష్ట్ర సిద్ధాంతం ఇప్పుడు ప్రమాదకరమైనదని తీర్పు ఇచ్చినప్పటికీ చెన్నరాష్ట్రంలో భాషావైషమ్యాలు, రాజకీయపీరి అందోళనకరంగా ఉన్నాయనీ, ఆంధ్ర మండలాన్ని విభజించేపట్లం చెన్నపట్నాన్నీ సమాప్తప్రాంతాల్ని చేర్చి ప్రత్యేక రాష్ట్రంగా నిర్మించాలనీ సూచించింది. పట్టాభి-పటేల్-నెహ్రూ కమిటీ ఏనికి సరిగా వ్యతిరేక నూచనం చేసింది ఆంధ్రరాష్ట్రాన్ని మిగతా రాష్ట్రాలకంటే ముందుగా నిర్మించడానికి పిలువబడింది కాని చెన్నపట్నంపై ఆంధ్రులు హక్కులు విడిచి పెట్టవలసిఉంటుందనీ, వివాద గ్రంథం కాని ప్రాంతాలను మాత్రమే చేర్చి ఆంధ్ర రాష్ట్రంగా నిర్మించగలుగుతారనీ ఆ కమిటీ తెలిపింది.

ఈ రెండు నివేదికలవల్లనూ ఆంధ్రదేశాన్ని అక్షాంశం, అసంతృప్తి పెనుగొన్నాయని శ్రీ కొండ వెంకటప్పయ్యగారు రన్సారు.

వాదగ్రస్తమైన ప్రాంతాల్ని సరిహద్దు నిర్ణయకసంఘానికి విడిచిపెట్టి తదితర ప్రాంతాలను మాత్రమే చేర్చి ఆంధ్రరాష్ట్రం నిర్మించుకోవలసిందని డా॥ పట్టాభిగారికి గాంధీజీ సలహా ఇచ్చి ఉన్నారు. కాని ఏసరిహద్దు నిర్ణయక సంఘ పరిశీలన లేకుండా ఈరితిగా చెన్నపట్నంపై ఆంధ్రులు హక్కులు వదులుకోవాలని ఇప్పుడు నిర్ణయించడం అన్యాయమని శ్రీ వెంకటప్పయ్య గారు రన్సారు.

ఈ సభ తీర్మానాన్ని భారత ప్రభుత్వానికి, రాజ్యాంగ రచనాసంఘానికి సమర్పించడాని వారితో రాయ బారుల నెరపడానికి ఒక రాయబారవర్గాన్ని ఈ సభ నియమించింది సభకు సభసందేశాలు పంపుతూ రాష్ట్రపతి డా॥ పట్టాభిగారు, అఖిలభారత కాంగ్రెస్ కార్యదర్శి శ్రీ కళావేంకటాచార్యులు, ఈ సభ సత్యరాంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణానికి తోడ్పడగలదని ఆశాభావం ప్రకటించారు. కాని వారిది నిరాశే అయింది ఈ సభ ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ కంటే ఒక్కడగు ముందుకు వేసింది

చెన్నపట్నంపై హక్కులు వదులుకోలేరనే కాకుండా చెంగల్పట్టజిల్లాలోని నాలుగు తాలూకాలను, కూనదికి ఉత్తరాన గల ప్రాంత మంతనూ "తెలుగుజిల్లాలతో చేర్చి వెంటనే ఆంధ్రరాష్ట్రాన్ని నిర్మించాలని తీర్మానించింది. దీనివల్ల సమస్య పరిష్కారం కావడంలేదు మనం మనరాష్ట్రం ఇదిమర కెక్కడున్నామో, అనే కేంద్రసంస్థల సమేళనం జరిగిన తరువాత కూడా అక్కడ ఉన్నాం. నాయకత్వం నివేదికపై ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణం గురించి జేతంగో నాయకులమధ్యనూ, ప్రజలలోనూ ఏర్పడిన అభిప్రాయభేదాలను సమయించవేసి, సర్వసామోదమైన ఒక పరిష్కారమార్గాన్ని కనగొని, అన్ని వర్గాలమధ్యనూ సమరసం విశ్వసత్యం ఈ సమేళనం సాధించగలదని ఆంధ్రదేశం శక్తిచింది రాజకీయకక్షలకూ అభిప్రాయభేదాలకూ తావులేని ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణసమస్య విషయమై సర్వజనాంగీకారమైన పరిష్కారమార్గం సాధ్యమని శ్రీ వెంకటప్పయ్యగారు ఆశించారు. కాని విజయవాడసభవల్ల ఈ ఆశలేని నెరవేలేదు. నాయకుల్లో వికమత్యం కుదరలేదు ఎన్ని విరోధాలున్నప్పటికీ సర్వనాయకులూ పాల్గొనవలసిన ఈ సభకు తెలుగుమంత్రులలో ఒక్కరూ రాలేదు. మంత్రంగ్రహణికి చెందిన ఒక్క శ్రీ కల్లూరు సుబ్బారావుగారుతప్ప ఇతరు లేవరూ పాల్గొనలేదు. పోగా, ఈ సభ తీర్మానంవల్ల ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణావకాశం మరింత దూరమై పోతోంది పరిష్కారమార్గ మేదీ సూచించబడలేదు.

కాని ఈ సభ ప్రజాభిప్రాయాన్ని ప్రకటించగలిగిందని మాత్రం చెప్పవచ్చును. సభలో నాయకులు వెలిబుచ్చిన భావాలు ఆంధ్రలో కాని కంటకీ సమర్థమైనవి. తీర్మానంలో ప్రకటించబడిన వాంఛవిషయమై ఆంధ్రదేశమంతటా, ఏ ఒకరిద్దరు నాయకులూ మినహా, ఏ కాభిప్రాయం ఉంది. తీర్మానంలోని నూచన న్యాయసమర్థమైనదనీ, ఆంధ్రులవాంఛ పట్ల అది ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వం ఒనగూర్చగల కనీస ధర్మమనీ ఆంధ్రుల అభిప్రాయం. ఇందులో సందేహంలేదు. అయితే ప్రస్తుత ప్రతికూల పరిస్థితుల్లో ఇది వివేకమేనా అని మాత్రం సందేహం.

ఆంధ్రరాష్ట్రాన్ని అందోళనవల్ల సాధించే కాలం గడిచిపోయింది. ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణావశ్యకతను (భాషారాష్ట్ర సిద్ధాంతం మాట వేరు) కాంగ్రెస్ సంస్థ, భారత ప్రభుత్వం గుర్తించాయి. నాయకత్వముకమిటీ సమర్థించింది. ఇంక రాష్ట్రాన్ని ఎలా ఎప్పుడ నిర్మించాలి,

ఎలా తగవులనుండి బైటపడాలి, న్యాయంగా రావలసిన ప్రాంతాల నెలార బట్టుకోవాలి అని యోచించి తనమార్గం కనిపెట్టవలసిన సమయం వచ్చింది. అందువల్లనే ఇంకెంతమాత్రం సభల వల్లా, సమేళనలవల్లా ఒనగూడే ప్రయోజనం వీడి ఉండదు ఆవేశాలు విడిచి కార్యదక్షత చూపవలసిన సమయం వచ్చింది.

చెన్నపట్నంపై హక్కు విడిచిపెట్టాలని ధరతు విధించడం అన్యాయమని ఎవరూ అనరు అది ప్రజాస్వామ్యసిద్ధాంతాలకు విరుద్ధమే. సామాన్యసీతికీ విరుద్ధమే. కాని రాగలదానిని ముందు రాబట్టుకొని, సావరం చిక్కించుకొని ఆపైన న్యాయంగా మనకు రావలసిన వాని కోసం కృషియ్యడం ఇప్పుడు వివేకమని కొందరు నాయకుల అభిప్రాయం ప్రస్తుతానికి వదలొందు జిల్లాలతో ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణానికి అంగీకరిస్తే వెంటనే లభించగల అవకాశం ఉంటుంది అటువంటిదైనా కనీసం ఆంధ్ర రాష్ట్రం అనేది ఉండి, ఆంధ్రుల కొక ప్రభుత్వమే ఉంటే బరంపురంలో ఆంధ్రులపై జరిగిన అత్యాచారానికి, బిర్యాల దౌర్జన్యానికి బరిన్నా ప్రభుత్వం కిక్కునకుండా ఉండునోదా? చెన్నపట్నంలో ఆంధ్రులకి విద్యావిషయంలోనూ ఇతరవిషయాలలోనూ అన్యాయం జరిగి ఉండదు ఆంధ్రరాష్ట్ర ఆర్థికాభివృద్ధి కార్యక్రమాల్లో అన్యాయం జరిగి ఉండదు ముందుగా ఆంధ్రరాష్ట్రాన్ని తెచ్చుకుంటే చెన్నపట్నం విషయమై మన హక్కులు వ్యక్తికరించుకోడానికి అవకాశం ఉండకపోదు

ఇది కాక కొరగాని విరోధాలు తమిళులతో గాని బిర్యాలతో గాని తెచ్చుకోరాదు. అటువంటివాని ఫలితం అప్పుడే బరంపురంలో అనుభవానికి వచ్చింది.

ఏతగవుగాని ప్రజాస్వామ్య సిద్ధాంతాల ప్రకారం పరిష్కారానికి ఉభయపక్షాలూ అంగీకరిస్తే విరోధాలకు అంతగా అవకాశం ఉండదు.

ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు డా॥ చలపతిరావుగారు చెప్పినట్లు వెబ్సైట్ జరిపితే చెన్నపట్నం ఆంధ్రులకు రాదు. ఈ విషయం నాయకులంతా అంగీకరించినదే అందరికీ తెలిసినదే. అంటే చెన్నపట్నం తమిళనాడులో చేరిపోవడమే, లేక ప్రత్యేకరాష్ట్రంగా ఏర్పాటు కావడమే జరగవలసిందే ఇంక ఈ పరిస్థితిలో చెన్నపట్నం భవిష్యత్తు ఆంధ్రులకు తమిళులతో సఖ్యతపైనే ఆధారపడిఉంటుందన్నది విదితమే. తమిళులతో సఖ్యత తప్ప చెన్నపట్నంలోని ఆంధ్రులకు గత్యంతరం లేదు. అటువంటిప్పుడు చెన్నపట్నం పూర్తిగా మాడేసిన అందోళనచేసి విరోధం కోరితెచ్చుకోవడం ఏమంత వివేకం?

చెన్నపట్నం పూర్తిగా తమిళాడులో చేరిపోతే ఆంధ్రులకు అన్యాయం జరుగుతుందనుకునే పక్షంలో రెండో పరిష్కారమార్గానికి కృషిచెయ్యాలి అంటే చెన్నపట్నాన్ని ప్రత్యేక రాష్ట్రంగా నిర్మించడం. విజయవాడసభ ఈ పరిష్కారమార్గాన్ని సూచించి ఉన్నట్లు తెలుతే కొంత ప్రయోజనకరం కాగలిగేది.

లేదా చెన్నపట్నం పూర్తిగా ఆంధ్రులదేనని విశ్వసించేవారున్నారా? ఆంధ్రులే అధిక

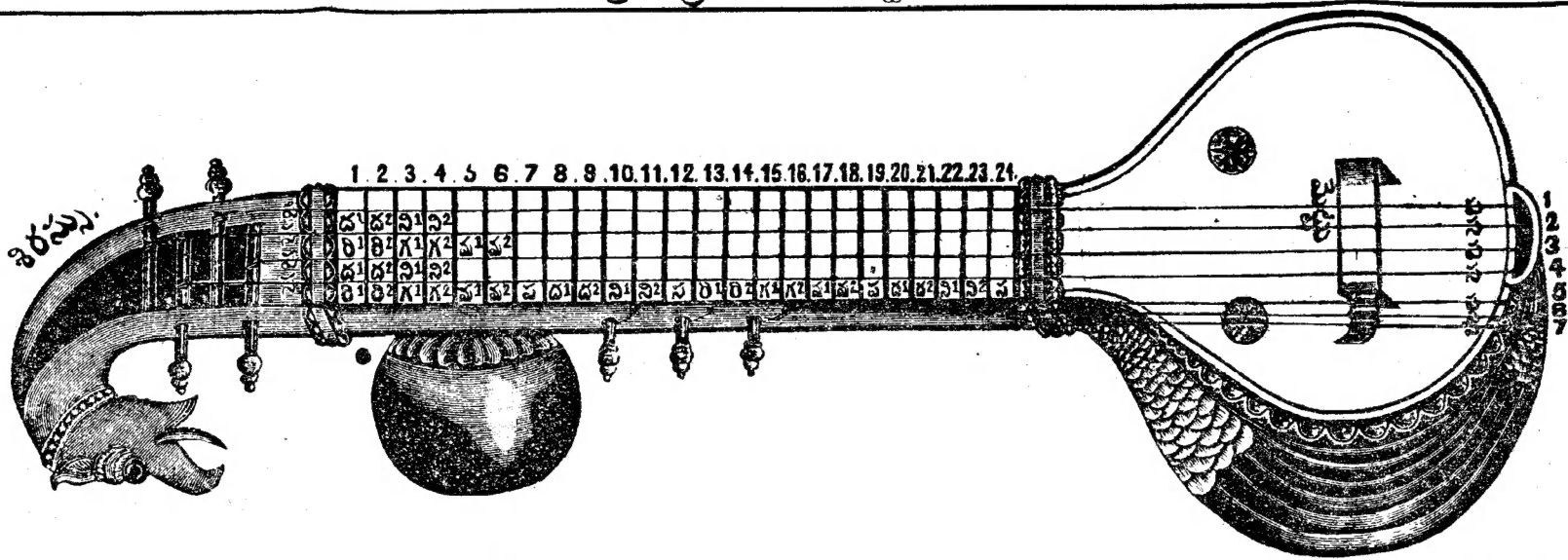
సంఖ్యాకులుగా ఉన్న పక్షంలో ఈ గరంగా ఆంధ్రులకు విద్యాసౌఖ్యాలు లోపిస్తున్నప్పుడ క్రమ క్రమంగా తమిళులు ప్రాబల్యాన్ని పెంపొందించుకుంటున్నప్పుడు వారెందుకూకున్నారు? చెన్నపట్నంవాసుల్లో ఆంధ్రులన ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ అన్నివిధాలా పరాయివారిగా పరిగణిస్తున్నట్లు సీర్యాదులు వచ్చినప్పుడెందు కూరుకున్నారు? అది ఎవరిదోషంవల్ల వైతేనేమి మొత్తానికి నగరంలో ఇప్పుడు ఆంధ్రుల ప్రాబల్యం తీగించిపోయింది. ప్రభుత్వం ఆంధ్రులచేతుల్లో ఉన్నప్పుడు కూడా చెన్నపట్నంలోని ఆంధ్రులకు నిరాదరణే లభించింది. ఇంక అందోళనవల్ల తిరిగి ఆంధ్రుల ప్రాబల్యాన్ని పునరుద్ధరించగలరా? ఇంతవరకూ అందోళనవల్ల ఏమీ ఒనగూడ లేదు. అందుల ఆంధ్రుల కొక ప్రభుత్వం ఏర్పడితే న్యాయం సాధించడానికి పిలువొచ్చును. మాగ్నాత్కరం లేదు. చెన్నపట్నంలోపోయిన స్థావరాన్ని చిక్కించుకోవాలన్నా (అది సందేహమే) వెంటనే ఆంధ్రులకు ప్రభుత్వం ఏర్పడాలి.

అదీగాక చెన్నపట్నాన్ని విభజించి, కూనదివరకూ ఆంధ్రరాష్ట్రంలో చేర్చుమంటే అది అసంభవం నగరాన్ని విభజించాలని కోరడం నగరప్రాధాన్యాన్ని అంతరింపజేయడమే అవుతుంది కూనదికి ఉత్తరప్రాంతమంతా మనకి కావాలంటే యం. యస్. యం. రైల్వే కేంద్రమూ (సెంట్రల్) కా ర్యాలు యమూ, యస్. వి. రైల్వే కేంద్రమూ (ఎగ్జిక్యూటివ్) మోకోర్లు, ఫోర్ట్ సెంట్రల్ జైల్ కోట, ఓడరేవు మన పరం కావాలని కోరుతున్నామన్నమాట. ఇది చాలా హాస్యాస్పదమైన విషయం. ఇంక తమిళులకి మిగిలేది ప్రభుత్వ భవనం, ఇంగ్లీషు సినీమా మండరాలూ, పెరినానాల్ ఇటువంటి విభిజన కోరడంకంటే నగరం అంతా మన కిచ్చి వెయ్యమనడమే మేలు నగరాన్ని గురించి బొత్తిగా తెలియనివారే విభజన కోరాలి. ఇంతకంటే ఆంధ్రులకి తమిళులకీ కూడా చెన్నపట్నం ప్రయోజనకరంగా, ఉభయులకీ ప్రధాననగరంగా ఉంచడానికో లేక, ప్రత్యేక రాష్ట్రంగా నిర్మించడానికో, లేక కేంద్రప్రభుత్వ పరిపాలనలో ఉంచడానికో ఏదోవిధాన సవ్యమైన ఒక పరిష్కారమార్గం సూచిస్తే రాయబారం వినవలసినవారికైనా ఇంపుగా ఉండేది

ఇప్పటికైనా మించిపోలేదు ఆంధ్రనాయకులకు ఇంకా అవకాశం ఉంది సభాతీర్మానాన్ని ప్రజాభిప్రాయప్రకటనగా, కేంద్రనాయకులకు సమర్పించి, ఆపద్ధర్మంగా ఆంధ్రనాయకులు నాయకత్వం వేదకను అంగీకరించి తక్షణ రాష్ట్ర నిర్మాణానికి ప్రతిబంధకాలు తొలగించాలి. కార్యదక్షత చూపి సానుభూతినిధానం అవలంబించాలి

ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో ప్రజాభిప్రాయాన్ని మన్నించవలసిన కర్తవ్యం ప్రభుత్వంపైన నాయకులపైనా ఉంది నిరంకుశంగా న్యాయాన్యాయాలకు పరిగణించకుండా యని తగవుతీర్చే పద్ధతిని వారు మానకపోతే ప్రజల్లో వారి పట్ల విశ్వాసం తగ్గుతుంది పంజాబ్ లో సిక్కులపై ఖరిబట్టి పశ్చిమ బెంగాల్ లో బెంగాలీలపై ఖరిబట్టి భాషారాష్ట్ర వాదాన్ని నిరసించడం ఆంధ్రుల ప్రాంతీయాభిమానాన్ని విమర్శించడం వివేకం కాదు. వారి సమస్య వేరు. వారి రాష్ట్రాలు ఖండా లైనాయి. పంజాబ్ విభజన వల్ల సిక్కులకు అపారనష్టం సంభవించింది. పంజాబ్ లోని జిల్లాలను పునర్విభజించి సిక్కుల అధికసంఖ్యాకులుగా ఉన్న ప్రాంతాలను పాటియాలా మొదలైన సంస్థానాలతో చేర్చి సిక్కుల ప్రత్యేకరాష్ట్రం నిర్మించాలని కోరుతున్నారు. బెంగాలీలకు కాందిశీకుల సమస్యతో బీహార్ లోని జిల్లాలు కావాలంటున్నారు. దేశ విభజనకు కాంగ్రెస్ అంగీకరించినందువల్లనే తమ కీ యాతనలు వచ్చినవని సిక్కులూ, బెంగాలీలూ తలచినట్లుంటే వారి సమస్య వేరు. వారి ప్రాంతీయాభిమానం వేరు. ఆంధ్రుల ప్రాంతీయాభిమానం వేరు. వానితోపోల్చి ఇక్కడ కూడా రక్తపాతం వస్తుందని బెదిరించే స్వల్పాభిపరాల మాటలను నమ్మడంవల్ల, ప్రజల సమస్యలను వాస్తవికదృష్టితో పరిశీలించకపోవడంవల్ల నష్టం వాటిల్లగలదు. ప్రజాభిప్రాయాన్ని మన్నించడం ప్రభుత్వం కర్తవ్యం. ప్రభుత్వం (16-వేల చూడుడు)

సంగీతవాద్యములలో మిక్కిలి పవిత్రమైన వాద్యము వీణావాద్యము ఇయ్యది విద్యాధిష్ఠాన దేవతయైన సరస్వతి గానము నభ్యసించిన వాద్యము

ప్రప్రథమమున సుత్పత్తి కాబడిన వాద్యముగుటచే వాద్యములకు "మాత"యని పిలుచుట కంతయు తగియున్నది

వీణలలో పలురకములు గలవు వీనిలో కొన్ని వృత్తర హిందూస్థానమునందును, కొన్ని దక్షిణ హిందూస్థానమునందును ఉపయోగింపబడుచున్నవి. ఉత్తర హిందూస్థానములో ఉపయోగింపబడువీణలు 4 అడుగులు పొడవుగల వదురు కర్రతో చేయబడి దానిమీద మెట్లు అమర్చబడియుండును. ఈ అమర్చబడియున్న దానినేరు ఫింగర్ బోర్డుగా పిలుచును దీనికి కండు వైపులను పెట్టెలవంటి రెండు బుట్టలు, వీణకు ఆధార భూతముగా నుండి ప్రతిధ్వని నిచ్చును.

ఆకారములోను, మాధుర్యములోను దక్షిణ హిందూదేశమున వాడబడు వీణలు అత్యుత్తమమైనవి. ఇవి సాధారణముగా పనసకర్ర మొదలైన జాకౌవుడ్ (Jack-wood)తో తయారు చేయుదురు ఎక్కువ ధ్వని నిచ్చుటకై యేర్పరచిన పెట్టెను కుండ (kudam) అని చెప్పబడును దీనిలోను 9 అంగుళముల మొదలు 10½ అంగుళములవరకు యుండును కుండలోను ఎంత ఎక్కువైన ధ్వని అంత గంభీరముగా నుండును తెరచియున్న కుండపై భాగమును ఒక గుండ్రని చదువైన చక్కతో మాయబడి యుండును దీని వ్యాసము వీణ వైజునుబట్టి 9½ అంగుళముల మొదలు 18 అంగుళములవరకు వుండును దీనిని దండము అనెడు వేళ్లు ఆనకొనే చదువైన బల్ల (Finger-board) తో జరిచేసి స్వయంభాకృతి బోలు "యా" యొక్క కంఠమునకు జత చేయుదురు దండముమీద వైననుతోను, ఉక్కుతో చేయబడిన కడ్డీలతో ప్రత్యేకముగా తయారు చేయబడిన 24 మెట్లు అమర్చబడియుండును. ఒక్కొక్క తంత్రకి 24 మెట్లు లేక 24 యింట్ల వంతున 4 తంత్రులకల 4 x 24 = 96 యింట్లలోను ఒక్కొక్క మెట్టు ఒక్కొక్క స్వరము లేక ధ్వనియొక్క హెచ్చుచు నలుపును. వీణకు పాదారణముగా 7 తంత్రులుండును కండువ 3 ను, ప్రక్క తంత్రులు 4 ను.

ఈ తంత్రులు పురమ గాత్రములకును, స్త్రీ గాత్రములకును, దగినటుల ఆయా రకముల సంబంధము గలిగినవిగా యుండువలెను పురుషులు అభ్యసించునట్టి వీణకుల సప్త తంత్రులు ను వరుసగా 22, 24, 28, 30, 31, 32, 34 సంఖ్య గలవి గను, స్త్రీలు అభ్యసించునట్టి వీణకుల సప్త తంత్రులును వరుసగా 24, 26, 30, 32, 33, 34, 36 సంఖ్యగలవిగా యేర్పరచి వీణకు ఉపయోగించవలెను. అటుల నుపయోగించునపుడు వీణకు గల 7 తంత్రులు సాధార ముడివైచి అందుమీది తంత్రులు 4 ను, దండముమీదనుండు పిట్ట (Bridge) మీదుగా కంఠము ప్రక్కనుండు బేరదాలకును, ప్రక్క తంత్రులు 3 ను, బ్రిడ్జి ప్రక్కనుండు అర్ధ చంద్రాకారముగల లోహపు పిట్టమీదుగా దండము ప్రక్కనుండు బేరదాలకును, చుట్టబడియుండును. వీణయొక్క కండువ చివర కంగముక్రింద నొక బుట్టి యుండును పై 4 తంత్రుల వివరము

1 వ తంత్రం ఆవమండ్ర పంచముగను (2)వ, తంత్రం మధ్య మధ్యముగను (3)వ, తంత్రం మంద్ర పంచముగను (4)వ తంత్రం మధ్య మధ్యముగను ప్రతిచేయవలెను

వీణా వాద్యము

శ్రీ కొర్రెపాటి వెంకటేశ్వరరావు

ప్రక్క 8 తంత్రుల వివరము
5 వ తంత్రం మధ్య మధ్యము (సారిజిగను) (6) వ తంత్రం మధ్య పంచముగను (7) వ తంత్రం తార మధ్యముగను ప్రతిచేయవలెను. ఈ విధమున పై తెలిపినటుల వీణయొక్క సప్త తంత్రులును ప్రతిచేయునపుడు గమనింపవలెను వీణ వాయింపునపుడు ప్రవేశము ఉపయోగించు విధము. కుడిచేతి వ్రేళ్లును తంత్రులను మీటుటకు మాత్ర మిపయోగింపవలెను ఎడమచేతి వ్రేళ్లును మెట్లమీదనుండు తంత్రుల నదుముటకు మాత్ర ముపయోగింపవలెను. ఇటుల కండు చేతుల వ్రేళ్లును నొకటికొకటి వదలని సంబంధమై యుండుటవలన తక్కిన వాద్యములకంటె నీ

వీణావాద్యమునందు నిశ్చయమైన గమక భేదములు కలుగుచున్నవి

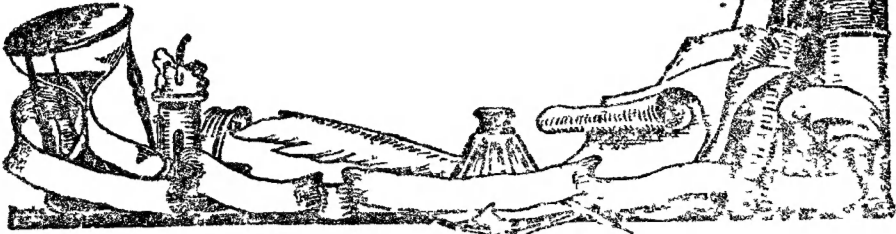
యోగశాస్త్రము ననుసరించి చేపట్టబడిన వీణ యొక్క కుండలి మొదలు శిరస్సువరకుగల భాగము 6 ఆధారములు (Nerve centres) గా భాగింపబడుట నీ క్రింద తెలుపుట గమనించునది.

అన్ని తంత్రులు ముడిచివేయు చోటును "మాలాధార" మనియు, పిట్ట (Bridge) అమర్చబడినచోటును "స్వాధిష్ఠాన" మనియు, 24 వ, మెట్టు అమర్చబడినచోటును "మణి పుర" మనియు, 19 వ మెట్టు అమర్చబడినచోటును అనాహతమనియు 12 వ మెట్టు అమర్చబడిన

చోటును "విషద" అనియు, 7 వ, మెట్టు అమర్చబడినచోటు "అజనాయ" అనియు చెప్పబడును

ఈ అరు ఆధారములు నొక్కొక్కదానికి కల 12,000 నాళముల ద్వారా 12,000 + 6 = 72,000 నాళములు సృష్టింపగల శక్తి గలవిగా నున్నవని వీణావాద్యముయొక్క శరీర వర్ణన వలన స్పష్టపడుచున్నది వీణావాద్యభివృద్ధి గురించి రాను రాను హిందూ దేశమున వీణా వాద్యమునకు తగిన యభివృద్ధి లేక నశించి పోవుట కలిగెను కారణ మేమనగా మోక్ష సాధన మని విఖ్యాతి గాంచిన ఈ వీణా వాద్యమునందు చక్కని ప్రావీణ్యము సంపాదించవలెనన్నచో యధిక పట్టుదల, బునికులత యుండువలెను. అయ్యది యత్యంత శ్రమ సాధ్యము లగుటచేతను ప్రజాభావశూన్య మీ వీణా వాద్యభివృద్ధి కన్ని విధముల తగిన ఆదరణ యొసంగకపోవుటచేతను, ఏ కొందరో మాత్రమే, యీ కళయం ద్విరుద్ధత యిందలి గానమాధుర్యము గ్రోలి సంత్రులై లగుటకు కారణ మైనది.

సాహిత్యవిమాంస

కావ్యాలంకార సంగ్రహం

శ్రీ బులుసు వెంకటరమణయ్య

ఆంధ్రసాహిత్య శాస్త్ర గ్రంథములలో మూర్తికవి రచించిన కావ్యాలంకార సంగ్రహము ముఖ్యమైనది. దీనికి 'సరసభూపాలియ' మను పేరు ప్రసిద్ధము; కాని గ్రంథకర్త యెచ్చటను ఈ నామమును వాడి యుండలేదు; తీసికొని మాలమనదగిన 'ప్రతాపరుద్ర యశోభాషణము' ను తత్కర్త యగు విద్యావాగుడు 'కావ్యాలంకార సంగ్రహము'గానే పేర్కొని యున్నాడు. కాని దానికి 'ప్రతాపరుద్రయ' మను పేరు ప్రసిద్ధమై యున్నది. ప్రతాపరుద్రాంకిత మగుటచే, అది ప్రతాపరుద్రయమైనట్లు, సరసభూపాలాంకిత మగు నియ్యది 'సరసభూపాలియ'మై యుండ నోవును; సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథకర్త లిరువురూ ఆంధ్రులు; 'ఈయ' ప్రత్యయంతము నగుటలు నామముల గూర్చుట తెలుగువారి సంప్రదాయము బసవరాజియము, విష్ణునేశ్వరీయము, బిల్వణియము, సనత్కుజాతీయము, రావిణదమ్మియము, బిల్వేశ్వరీయము మున్నగునవి యీ విషయమున ప్రమాణములు

ఆంధ్రలక్షణ గ్రంథములలో మూర్తికవి గ్రంథమున కున్నంత ప్రచారము వేరొక దానికి లేదు; తెలుగుదేశమున ప్రతి గ్రామమునను — కొంత సాహిత్యజ్ఞాన మున్నవారికి ఇంకటి పద్యము లన్నియో, కొన్నియో కంఠస్థము లయియే యుండును; కావున ఈ 'సరసభూపాలియము' నకు వందలకొలదియు, వేలకొలదియును పుత్రికలు వెలసినవి అది ప్రమాణము. కావుననే లేఖక

సహజములగు ఆత్మర, పదసాఖిలీత్యములును, పాత భేదములును ఇందు దొరుకుటయు సహజము. అందువలననే వివిధ ముద్రాక్షరశాలలయందు ముద్రింపబడిన దీని ముద్రణములు తల కొకరికిగ ఉన్నవి. ఈ విషయములను, కొన్నింటిని మనము 1868-న సం. ముద్రింపబడిన దీని తొలిముద్రణపు 'జ్ఞాపనము' (పేరిక) వలననే గ్రహింపవచ్చును అది యిట్లున్నది —

జ్ఞాపనము.
ప్రీత్యుద్రియట వాదే
విమూర్తియు వానటంబు విమతమధాధా
రామధురీణులం
విమనీతకృతి గవీంద్రు డితి హాసరించెన
అది విదితార్థ వేద్యమని
యారయితే, రయవృత్తి బామరులే
చదువ దొడం లేఖన వి
రంబున దివ్యులు నప్పలయ్యె; న
య్యది సరివట్ట దిద్దుటయే
యైన గడంగితి మెట్టా కాని, చి
క్కవ వెదకంగ నా ప్రతియే
కండు నీ కం చేదు రుంచి చూచిననె.
అటులండ నొకటిండ డెప్పు నా ప్రతల్
తివృంధములు విశుద్ధములు కావు,
కావేని మా యెత్తు కడక రిల్లుగాక
చక్కజేసిత మొక్కజాడగాగ;
మాకు లే వనము ప్రమాదంబు లక్ష్యన
గ్రంథాంతరాభావకలితాప

ముననయా, నెంచేని ముడివడు దోషములే
దడవి చూచిన నిందు ఏమిచుగాగ
నయ్యె, మేలిందుమిడియే దండురేమె
ముందులెగాక కొంటేని మరువు గనుట;
కాన నందంద గల తప్ప లాని, దీని
ననఘమకులార! చేకొను ఉదరమున
"అల గీర్వాణమునం దలంకృతి రసా
ద్యావిష్కృతా వైపుణీ
విలస్వంధవితానముల్ గల విలక
విఖ్యాతిసారంబు,
తెలుగుంబాస నిదొండ; మాడ నిదియుకొ
దిక్కుత్రయే తెల్పుడుకొ
సులభార్థంబుగ వృత్తిగా వలయుచో
సాంపాదక జేయంబడెకొ"

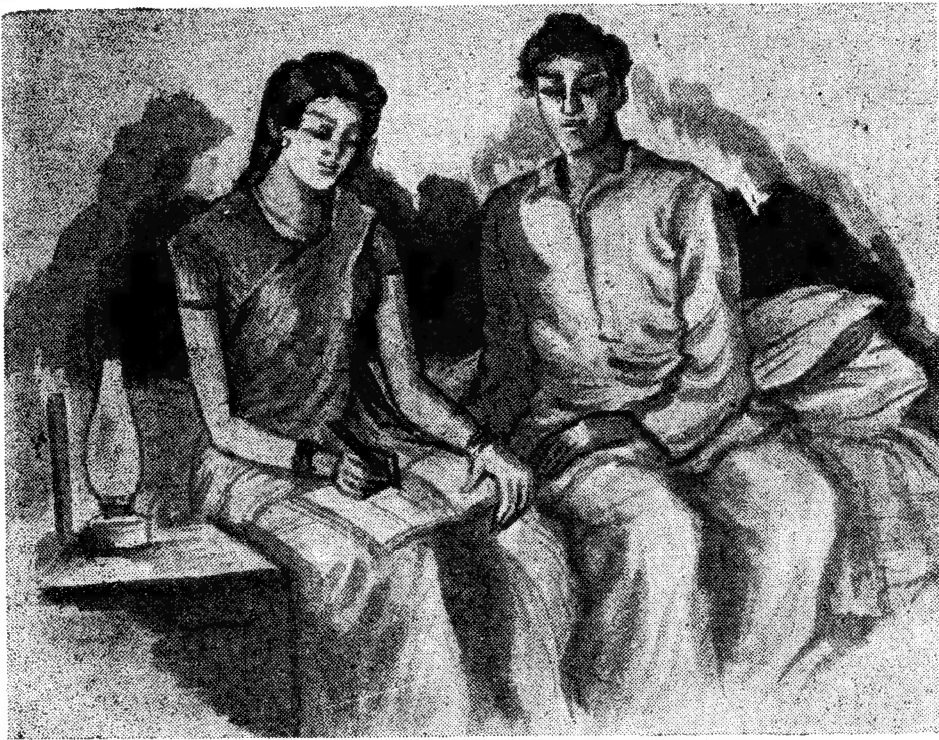
గత శతాబ్దవఱకును లేకులేదు. ఈ యిఖువదన శతాబ్ది ప్రారంభమునను కూడ పద్యవాఙ్మయమున కున్న ప్రచారమును, ఆదరమును వచనమునకు లేకుండెను గతశతాబ్దిలో బ్రకటింపబడి గ్రంథముల 2 శక'లు పద్యమయములుగానే కాన వచ్చుచున్నవి కొన్ని భారత, భాగవతాదులు ముఖ్యత్రములు పద్యమయములుగానే కాన వచ్చుచున్నవి. ఉత్తరప్రత్యుత్తరములును పద్యములతోనే నడిచెడివి. 'అమృదితగ్రంథ చింతా మణి' మున్నగు ప్రాచీనపుత్రిక లీ విషయమును చాటుచున్నవి కావుననే 'సరసభూపాలియ' పరిష్కర్తలును, ఆ పద్యముల ననుసరించి 'జ్ఞాపనము'ను పద్యములతోనే కూర్చిరి.

గ్రంథమును పరిష్కరించి, అవసరములగు చోట్ల లఘువుగా 'వృత్తి'ని కూర్చిన విద్యాంసుల శేర్లు 'జ్ఞాపనము' క్రింద కానరావు. కాని ముఖ్యత్రమున మాత్రము —

'కావ్యాలంకార సంగ్రహము
సరసభూపాలియమును నామాంతరము కలది.
ఇది మ రా రా శ్రీ పచ్చపు మొదలారిగాకి
పాఠశాలయందు బూర్వ మాంధ్రప్రధానోపా
ధ్యాయులుగా నుండినవి కృష్ణమాచార్యులచేతను
తత్పూయోపాధ్యాయులగు బ సీతారామాచా
ర్యులచేతను, లఘుటిక వ్రాసి, పరిష్కరింపబడి
పై యిరువురిచేతను,
మ రా. శ్రీ కో. శ్రీనివాసపిళ్ల పాకళా
లాంఛో పాధ్యాయులగు కార్యించి నుబ్బ
రాయలు నాయనిచేతను
(18-వ పేజీ చూడుడు)

కథానిక:

జమా - ఖర్చు

శ్రీ పురాణం సుబ్రహ్మణ్య శర్మ

శర్మ వారాధుగా ఒక తెలివైన పనిచేశాడు. నిజంగా వాడి కౌశలం, టైమింగు కనాడె బహుశా ఎవ్వరూ క్రొత్తగా యింత తెలివిగా ఆలోచించా. చా! చా! వాళ్ళ కసలు వుత్సాహంలో యెంతా వెనుకా తెలిసి ఏడుగుండనా? అల్లె - వాళ్ళ మాటలమృదుని ఎంతంటే అంతని వ్యవహరిస్తారుగా! ఎంత - చెడా - కష్టమూ - సుఖమూ యెప్పుడూ ఏం తెలుస్తాయి గనుకే సంపాదనంతా అయింది ఆకుల్లోను - కానిది కంచాల్లోన.

ఈ పాంతు చల్లారుతూన్నదనగానే ఒకరి వెంట ఒకరు చొప్పున పుట్టుకొస్తారాయే - నెట్లు నెట్లుగా ఆప్పుడినా ఎర్ని గూచించడమో 'పిల్లల చదువులకి, కట్నాలకి, పెళ్ళిళ్ళకి' అంటూ యీ భాంన్ని మొదలుకొని చివరకు కార్యం మరామతులకు ఆప్పుకి బయలుదేరటం. లేదా యీలోగా పెళ్ళాం మనసుపడి చేయించుకున్న నగ లేమన్నావుంటే 'అమ్మో - తాకట్టు పెట్టా' సభకార్యం అయిందనిపించి, ఆపిమ్మట ఆజన్మాంతమూ యింట్లో తిట్టూ-చివాట్లు వాళ్ళ చేత తింటూవుండటం. యిదంతా చిన్నతన ముప్పుడు అజాగ్రత్తగా వ్యవహరించటంవల్ల - సంపాదనలో కొంతన్నా వెనకేసుకుని వుండక పోవటంవల్ల వచ్చే అభాంధ్రాలు. ముందు ముందు తనూ పెద్ద సంసారికాబోతున్నాడు శర్మ ఏమన్నా తెలివితెక్కువమనిమో? కొంత డబ్బు ఎల్లానో వెనకెక్కుకపోతే ముందుముందు పుట్టేపిల్లల చదువులూ, సంపన్నాలూ సాగే డబ్బూ! ఒకడేళ్ళ ఎల్లాగో పుడతారయ్యా-పుట్టే పిల్లలంతా మగపిల్ల లేకపుత్రురని నమ్మకం ఏమిటి తనకు? ఒకడేళ్ళ అడవిల్ల తొక్కుకగా కన్ను దనకో భార్య. అప్పుడేనా తనగా వాళ్ళకు పెండ్లిండ్లు, కేరంటాలు చేయించవలసింది? అందులో యీ అడవిల్లున్నారే వాళ్ళు ముస్తాబయితే చూడడానికి చిలకల్ల మహా చక్కగా వుంటారుగాని! వీళ్ళ జాకెట్లూ, చీరలూ, పరికిణీలూ, చొక్కాలూ దేశమంతా దోచితెచ్చి యింట్లోపడేసేవాడకన్నా సామర్థ్యం చాలదు అటువంటిప్పుడు తనో - నిన్ను మొన్న ఉద్యోగంలో చేరిన గుమాస్తాయేగా. మగవెధవ లన్నారూ! గోచిరుడ్ల పెట్టుకున్నా బ్రతగ్గలరు ఆడపిల్లలతో అట్లా ఎట్లా? తలన్నా తాకట్టు పెట్టి గాజులు - కపులకు లోలాకలు-ముక్కు పుడక - వెళ్ళో కడినా - కాళ్ళకు పట్టాలూ చేయించందే నిలవనిస్తారా ఏమన్నానా!

నడమూనే డిపోస్తూ 'శర్మ' వెయ్యిదేవుళ్ళకు వనస్సులో ముక్కుకున్నాడు, 'ఒకడేళ్ళ యిస్తే భగవంతుడా! గాగడల్లె యియ్యగాని ఎక్కువమంది అడవిల్లల్లాద్దు నాకు' అని. ఇవన్నీ అతని మనస్సులో అనకున్న వేగాని

తైలకంటే ఎక్కడ వెళ్ళాం తాటాకులు కడుందో అన్న భయంలేకపోలేదు మానవుడిలో అదే లేకపోతే 'శర్మ' వూసలకు పట్టపగ్గాలుండేవా? ప్రపంచం ఆగేదా?

శర్మకూడా జాతకరీత్యా మంచి అదృష్ట వంతుడే ఎంత అదృష్టవంతుడో కాకపోతే పెళ్ళాం కాపరానికి రావటం, యిచ్చిన 'బియ్యో' పరీక్షలో రీగ్గా ప్యాసుకావటం, వెంటనే వుద్యోగం దొరకటం ఒక్కమాట సంత విసుంది ఇదంతా అదృష్టంకాక యింకేమనాలి? తన కళ్ళతో తనే చూస్తున్నాడాయే. ఫస్ట్ క్లాసులో ప్యాసయ్యే తెలివితేటలిచ్చిన ముఖ్య లోకూడా వుద్యోగాలు దొరకటం లేదు. అందులో బ్రాహ్మణుడు -

గనుక 'శర్మ' యిప్పట్నుంచీ పాదుపుగా - వ్యవహరించి సాంసారికజీవనంలో ఆర్థిక విషయం ఒక సమస్య గాకుండా కట్టుదిట్టం చేయ్యా లనుకున్నాడు. శర్మ ఒక పని యిట్లా చేయ్యా లనుకుంటే అట్లా తప్పకుండా చేసి తీరుతాడు.

అందులో శర్మ బియ్యోలో విశేషంగా అర కౌశ్రుంలో కృషిచేసివున్నాడాయే! సామాన్యంగా అందరూ డబ్బునగూర్చి అర్థం చేసుకునేది వేరు. శర్మ తెలుసుకున్నది వేరు ఎందు వల్లనంటే శాస్త్రోక్తంగా కొన్ని కొన్ని నూత్రాలమీద డబ్బును విభజించి ఖర్చుపెట్టినట్లుంటే - ఆ లెక్కన ఒకనెల ఓసికడడేలే ముందునెలకు 'బడ్జెట్'ను తయారుచెయ్యవచ్చు. జీవితావసరాలకు చేసే ఖర్చులు-సుఖం నిమిత్తం ఏర్పడే ఖర్చులు - విలాసద్రవ్యాలకోసం చేసే ఖర్చులు - యీ మూడుమార్గాలద్వారానే డబ్బు వెచ్చింపబడుతుంది. అందులో కొన్ని తగ్గించుకుంటే కొంత వెనక్కువెళ్ళవచ్చు. అట్లా పెరిగిన మొత్తం భవిష్యత్తులో సంభవించే ఖర్చుల్ని ఎదుర్కొనడానికి తోడ్పడుతుంది. సరే యీ ఆలోచన బాగానేవుంది. ఇందుకు తన వక్కడూ ప్రయత్నించి లాభం లేదు. ఎందువల్లనంటే ఎద్దు ఎండ్డుకు, లాగితే, దన్ను నీడకు లాగుతుంది. తన భార్యయొక్క పూర్తి సహకారం లేనిదే యీ వుద్యమం రాణించదు యదంతా యిన్ని యేండ్లు కాలేజీలకు వేలకొద్దీ పోసినమీదట ఆర్జించిన విద్యతో.. యిది ఒకటి రెండు పాడిమాలలో చెబితే యిల్లాలి కర్ణమవుతుందా? అరం అయినా కాకపోయినా భారత నాగిమణియొక్క పవిత్రధర్మం ఏదైతే వుందో దానిప్రకారం ఆవిడనువ్వు గోతిలో వురకమంటే పురకాలి! చావమంటే! చావాలి! అంత కష్టమైనపనికా దన కోండి యిది.

శర్మ యీవిధంగా ఆలోచించే సాతాత్తుగా ఒక తెలివైన పని చేశాడు. అక్కినుసుంచి

వచ్చేటప్పుడు లెద్దు కాగితాల్లో ఒకచిన్న అక్కాంపు ప్రకం తయారుచేసి తీసుకొచ్చాడు. లేకపోతే తెచ్చాడుకాని యీక్రొత్త కార్యక్రమానికి ఆవిడ వప్పుకోవద్దూ! రావటం రావటం మనస్సులో ఒక చిన్న రిహాస్సులు వేసుకొని యిల్లాలికి ఎట్లా అక్కాంట్లు వ్రాయటమో తెలియకెప్పు లనుకున్నాడు. తిన్ని మిత్తం నూడుకోజులుగా కాలేజీ లైబ్రరీలో 'బాట్లీబోయ్' - అద్యాపుడు అక్కాంట్లంటారు పుస్తకమంతా ఒక్కమాటా తుట్టంగా వల్లెవేసి-పొయింట్లు ముఖ్యమైనవి వ్రాసుకు వచ్చాడు. అక్కాంట్లు పుస్తకంలో 'జమ - ఖర్చు'కి రెండు గడ్డు ప్రత్యేకంగా గీసి వుంటాయి. మొట్టమొదట ఆ రూల్స్ ను వాటి ప్రాముఖ్యతను గూర్చి విపులంగా బోధపర్చినమీదట డబ్బువస్తే ఏం చెయ్యాలో - ఖర్చయితే ఏం చెయ్యాలో అన్నది తెలియపరిస్తే చాలు. కర్తవ్యం నెరవేరుతుంది.

భోజనాలు పూర్తికావటం 'శర్మ' లలలల్లా అంటూ సుమారుగా పచార్లుచేస్తూ తొందర చెడుతున్నాడు భార్యను వెంటనే తెచ్చుకు రమ్మని. భోజనందగ్గర కొద్దిగా యీ సంగతి ఆవిడ చెబిని పతేసివున్నాడాయే. ఆవిడ వూసుకుని వూసుకుని చివరకు 'ఏమిటంటి చాదస్తం మరీనూ-ఎంగిస్తూ, చాకట్లూ' యిన్నీ ఎగెయ్ తారు నేను మీదగ్గర పాతాయి నేర్చుకుంటే? అంటూ తొమ్మిదన్నరకు తెవిలి యింకా కొయ్యలా పుస్తకాలు వేక బంపసు ముంద రేసుకున్న భర్తని బ్రతిమాలుకు నీ రీతిలో -

'అబ్బ! నిద్ర వస్తూన్నదంటి! అన్నది శర్మకు నిజంగానే చిరాకువేసింది అది ముఖంలో కనుపించేసరికి భార్య కొంతెంత తగ్గి 'సరే చెప్పండి - ఏంటా' అన్నది లోకాన్ని వుద్ధరించేటట్లు.

శర్మ ముందర జమఅంటే రాబడి అని, ఖర్చు అంటే వ్యయమని-లెద్దుకాగితపు గ్లోలో ఎడమ చేతివైపు వ్యయమనీ కుడిచేతివైపు ఖర్చునీ బోధపరిచి వుదాహరణంగా -

'నేను వెయ్యిరూపాయలు తెచ్చాననుకో - దాన్ని ఎక్కడవేస్తావా?'

'ఎక్కడేమిటంటి బ్యాంకులో వేసుకుంటా ముగా పోయిగా' 'ఇప్పుడెవరో యిచ్చాననుకుంది శర్మకు చిరకు ఎత్తుకొచ్చింది దాన్ని అణచుకుంటూ

'బ్యాంకు సంగతే నిన్నడగలేదు. ఆ డబ్బు యింట్లోకి రాగానే ఏంచెయ్యాలి చెప్పు.'

ఆవిడ ఒక్కక్షణం ఆలోచించి ఏమనుకుందో ఏమో -

'-సంగతి నా కంఠమే! మీరూ మామగారూ - ఆలోచించుకుని ఏదోఒకటి చేసుకుంటున్నారు. మధ్యన నా కెందుకీ అడవెత్తనం! శర్మ యిగ్గా చూశాడు.

'ఎవరే వేళాకోళ మనకుంటున్నావా? యీ పుస్తకంలో వెయ్యిరూపాయల రాబడిని ఎక్కడ చూపించాలో చెప్పు' అంటూ వురిమాడు కొద్దిగా చిన్నబుచ్చుకుంది పాపం.

'అదికాదండీ - వెయ్యి రూపాయలు మీ జీతమా - లేకపోతే నెచ్చిన అప్పా?'

'సరే - అప్పే తెచ్చాననుకో - వెయ్యిరూపాయల రాబడిని ఎక్కడ జమ వేస్తావు వెయ్యి.'

అమె వోణుకతూ వోణుకతూ ఖర్చులకాలంలో వెయ్యిరూపాయలు 'పోస్తు' చేసింది.

'అబ్బబ్బ! - వెయ్యిరూపాయలు అప్పులేస్తే అది జమ - ఖర్చా? ఈమారు ఆవిడక్కూడా చిరా కెత్తుకొచ్చింది. కోపంగా -

'వెయ్యిరూపాయలు అప్పులేస్తే అది జమ ఎట్లాగవుతుంది - అప్పు అప్పే - రుణితో ప హా సంతాదాయే అప్పిచ్చినవాడు. పోగా అంతా ఖర్చయేదేగా - ఖర్చులో వేస్తే ఏం?'

'శర్మ' సహనాన్ని వదులుకోకుండా, 'వెయ్యి రూపాయలు అప్పుయినా సవ్యయినా ప్రస్తుతానికి రాబడి కాట్టి జమలో వెయ్యి. ఊ! అయిదువందల రూపాయ లెట్టి నీకో వీర తెచ్చాననుకో - అప్పుడెట్లా?'

'చాలెండి - ఎవరైనా వింటే వచ్చిపోతారు. మీ శే నైకిలో ఏదో కొన్నాననుకోరాదూ! నవ్వులిండి వెలకారంగా

'అట్లాగే - పోనీ అయిదువందల ఖర్చయింది - లెక్కవ్రాయి చూస్తాను.'

'పోనీండి. మీది మరీ విచిత్రం - ఖర్చయిన దాని కిక వ్రాసి ఏం ప్రయోజనమంట. వున్న దానిసంగతి చూసుకోక బనాయీ అర్థరాత్రి యీ అంకమ్మ శివారేటిటి మీకు - నాకు నిద్రొస్తూంటే' వెల్లిపోయి తలగడా న్నరుకు ఒత్తిలింది ప్రక్కమీద 'ఫ! ఫ! ఏదీ తా జెట్టినా యింతే - జమా ఖర్చూ బోధపడలేద మనిషికి! అంటూ శర్మ గొణుగుతూండగా ఒక్క కనురు కసిరింది 'జమా లేదు-ఖర్చు లేదు' పడ కోండని

ఇటియల్

ఆదర్శ నివసనది

వూతి నాశిని
క్రిమి నిర్మూలిని
హాయి నిచ్చును
విషసంబంధం
కాదు

ITEOL
TRADE MARK
The Ideal Disinfectant
Kills Germs
Keeps Clean
No Corrosion
No Staining
No Odor
No Harm to Skin or Clothing

తయారించువారు
డి మైసూరు ఇండస్ట్రియల్ & టెక్నిక్
లాబొరేటరీ లిమిటెడ్,
మల్లేశ్వరం, బెంగళూరు.

విక్రయ ప్రతినిధులు బెన్స్ & కంపెనీ, లిమిటెడ్,
పోస్ట్ బాక్స్ నెం. 68, మదరాసు.

‘నటనం అడినా’ లో రామగోపాల్ భరితనాట్యశంకిమం

రామగోపాల్ ‘గానలాల’ భంగిమం

అంతర్జాతీయ

ఆధునిక బా

‘ముగల్ చాజకుమారుని ప్రణయం’ లో కుముదిని, రామగోపాల్.

☆
ర
వ
క్
భ
ల
☆

య. ఎస్. కృష్ణారావు, అశని ఆధునిక చా

‘గ్రామ సంత’ సృత్యక్షట్టంలో లీ

రామగోపాల్ సంధ్యాస్మత్యం

'రాసలీల' లో రామగోపాల్, కుముదిని

ప్రఖ్యాతి గన్న తీయ నృత్య కళ

భాగాదేవి తిల్లానా స్మత్యం

గాజతీ, అనూరా.

★
మృ
త్వి
భం
గి
వ్య
లి
★

అనూరా సింహాశ జాతీయ (కండ్యన్) స్మత్యం

అనగా అనగా ఒకపూర్ణ ముగ్గురు అన్న దమ్ములు పుటా పుండేవారు. వాళ్లు చాలా బీదవాళ్లు. వారికి ఒక పెద్ద పండ్లచెట్టు ఉన్నది. మరీ ఏవిధమైన ఆస్తి లేదు. వారా చెట్టును కి భాగములుగా బాగించుకొని ఎవరి భాగములను వారు జాగ్రత్తగా కాచుకొంటూ పండ్లు పండించుకొని తింటూ జీవితము గడపుతూ ఉండేవారు. యిలా కొన్నాళ్లు జరగగా ఒకనాడు ఒక దేవత ముషివాని వేషముతో వచ్చి పెద్దవానిని కొన్ని పండు తినుటకు యాయమని అడిగింది. పెద్దవాడు చాల పండు కోసి ఆ ముషివానికి యిచ్చెను. ఆ ముష్టివాడు ఆ పండు తింటూ చాల సంతోషంతో వెళ్ళిపోయాడు. రెండోరోజు మళ్ళీ ఆ ముషివాడే రెండవవానిదగ్గరకు వచ్చి కొన్ని పండ్లీయమని అడిగాడు. రెండవవాడు కూడ చాల సంతోషముతో పండు యిచ్చి ఆదరణతో ఆ ముషివానిని తృప్తిపరచేడు మూడవ రోజు కూడ ఆ ముషివాడు మూడవవానిదగ్గరకు వచ్చి మూడవవానిని అడిగి పండ్లు పుచ్చుకొని సంతోషముతో వెళ్ళిపోయాడు.

ఒకనాడు ఆ దేవతే ఒక "సాధువు" వేషంతో యీ అన్నదమ్ముల యింటికి వచ్చెను. వారు లిపుడే కాలక్రమములు తీర్చుకొని వారు పండ్లు తీసుకొనేసరికి వాళ్లు దేవునిగా అవుడు యీ సాధువు వాళ్లను సమీపించి యిలాగ అన్నాడు. "ఏ అబ్బాయిలా! మీకు ప్రతి కుటుంబం వేరొక మంచి సాధనము చూపస్తాను మీరు కష్టపడక క్కర లేకుండా జీవించవచ్చు, నాతో రండి" అనెను అందరికీ వారు చాల సంతోషించి వాళ్లతో వెళ్ళుటకు అంగీకరించారు. వారు నలుగురు కలసి ఎన్నో అడవులు కొండలు చెట్లు దాటుకొని వెళ్ళాడగా అక్కడ ఒకచోట ఎన్నో పిచికలు వున్నచోట ఆగి ఆ సాధువు: పెద్దవానిని, నీ కేమి కావలెను? అని అడిగాడు. పెద్దవాడు నాకు ఆ పిచిక లన్నీ ఆవులు కేదెలు అయి పోయి వాట్ల పాలను అమ్ముకొని జీవించెదను అనెను. అందుకా సాధువు తన చేతిలోవున్న ఒక మంత్రపు కట్టచే ఆ పిచికలను ఆవులుగను, కేదెలుగను చేసేసి, ఏటితో నీవు ఏ కొరతాలేకుండా జీవింపుమని ఆశీర్వాదించి తక్కిన యిద్దరి అన్నదమ్ములతో ప్రయాణం సాగించాడు. ఆ పెద్దవాడు ఎటువంటి యిబ్బందిలేక హాయిగా అక్కడ జీవిస్తూ న్నాడు. తక్కిన యిద్దరి అన్నదమ్ములతో వెళ్ళి వెళ్ళి ఆ సాధువు ఒక చెరువు గట్టును సమీపించి రెండవవానిని "నీ కేమి కావలెను? అని అడిగేడు. ఆ రెండవవాడు" ఆ చెరువులంతా కల్లు సముద్రంగా మారిపోయి ఆ సముద్రము నాడై యుండాలి అని కోరేడు. ఆ సాధువు మొదటిలాగా ఆ చెరువు 'కల్లు' సముద్రంలా మార్చి ఆ చుట్టూ అనేక కల్లు పాకలు నిర్మించి 'హాయిగా జీవింపుమని' ఆశీర్వాదించి 'ఆఖరువానిని

బాలానందం

శ్రీ యనమండ్రరూపలి

వెంట బెట్టుకొని తన ప్రయాణం సాగించాడు. ఆఖరువాడిని వెంటబెట్టుకొని వెళ్ళి వెళ్ళి ఒక ఊరు చిగురుకు వెళ్ళి వానితో "నీ కేమి కావలెను?" అని అడిగేడు. అందుకు ఆ మూడవవాడు, యీతను యాయలేని కోర్కె కోరుడమని అనుకొని 'నాకు ఒక మహారాజు కూతుర్ని పెండ్లి చేసుకోవా లని వుంది.' అని జవాబు చెప్పెను. ఆ సాధువు వానిని వెంట బెట్టుకొని ఊరు ప్రవేశించాడు. ఆపూరురాజుకు ఒక కూతురు వుంది.

ఏవిలో ఎవరికి నా కుమార్తెను యిచ్చి వివాహం చేయటం? యీ బీదపెదవ నా కుమార్తెను పెండ్లి చేసుకొనేందుకు కాబోలు వచ్చేడు? అని ఆ మూడవవాని వైపు కోసంగా చూసేడు. పాపం! రాజకుమార్లు మంచి మంచి దుస్తులు ధరించేరు. యీ మూడవవాడు సాధారణమైన గుడ్డలతో వుండడంచేత రాజు అలా అన్నాడు. అలా అనగానే ఆ సాధువు లేచి 'రాజా, బీద గొప్ప అనేది ఎటువంటిది? మీరు వేసేడి ప్రశ్నకు

ఆమెను వివాహము చేసుకొనుటకు అనేక రాజకుమార్లు వచ్చియున్నారు. వాళ్లల్లో ఒక ఆచారము వుంది పెండ్లి చేసుకొనేందుకు వచ్చే రాజకుమారులు ఒక గుండ్రని బల్లచుట్టూ కూర్చుని ఏవో కొన్ని పండ్లు భుజించిన తరువాత ఎవరైతే ఆ రాజు చెప్పేడి పనులు చేస్తారో వారికి తనకూతుర్ని యిచ్చుట. యీ సాధువు మూడవవానిని వెంట బెట్టుకొని కోటలోకి ప్రవేశించేసరికి కొంతమంది పెండ్లి కొడుకులు ఒక బల్ల చుట్టూ కూర్చుని ఫలహారములు పండ్లు తింటున్నారు. అక్కడకు యీ సాధువు యీ అబ్బాయిని తీసుకొని వెళ్ళేడు. వానినిచూసి అంతమంది అక్కడ వున్న వాళ్లు నవ్వి, 'యీ బీదవానికి మన రాకుమార్తెను పొందాలనే ఆశ కాబోలు' అని వేళాకోళాలు చేసేరు. యీ మూడవవాడు కూడ ఆ బల్ల దగ్గర కూర్చుని అమర్చబడియున్న ఫలహారాలు తింటూండగా రాజువచ్చి

చెప్పేడిపనిని యీతను చేయగలడు.' అనెను. అంత నారాజు తనతోటలో మూడు సంపెంగచెట్లు వతి తెల్లవారి అయేసరికి ఎవరిచెట్టుకు పువ్వు పుట్టునో వారికి నా కుమార్తె నిచ్చెదను అనెను. పెండ్లి చేసుకొనుటకు వచ్చి యున్న యిద్దరు రాజకుమారులు యీ తని మాట వినేసరికి గుడ్లు తేల వేసేరు. కాని యీ మూడవవాడికి మాత్రం ఏభయం లేదు తోటలో పాతినమూడు మొక్కలను మూడవవాడు, యిద్దరు రాజకుమారులు నిక్కొక్కరు ఒక్కొక్కటి చొప్పున తీసుకొన్నారు. తెల్లవారుతోంది. రాజకుమార్లు అపుడే పాతిన మొక్కకు పువ్వు ఏమిటి? అని చేయు నదిలేక పూరుకొన్నారు. కాని యీ సాధువుయొక్క ప్రభావంచే మూడవవాడు తీసుకొన్న మొక్కపై తెల్లవారయే సరికి అనేక సంపెంగ పువ్వులు నిర్మించేడు. అది చూచి అంతా ఆశ్చర్య పడ్డారు. రాజు తన కూతుర్ని యిచ్చి

మహావైభవంతో వివాహం చేసేడు. వివాహం చేసిన 3 వారా వాతో ఆ స్త్రీను పంపేయదలచి అనేకమంది వారంతో పంపగోరును. ఆ అవిషయా వద్ద ఆ సాధు చెప్పేడు. భార్యాభర్తలు, ఆ సాధువే రాజనగరంకి తిరిగి వచ్చేస్తున్నారు. అక్కడ ఒక చోట ఒక పాకనిర్మించి వారిని అందులో తాను తిరిగి వచ్చే

వరకు ఉండమని ఆజ్ఞాపించి ఆ సాధువు మాయమయిపోయెడు. యిలాకొన్ని సంవత్సరాలుగడచిపోయాయి.

మొదటి యిద్దరు అన్నదమ్ములు యీ సాధువు మాటే మర్చి పోయి గొప్ప జమీందారులైపోయారు. ఒకనాడు ఆ సాధువు ముష్టివాని వేషముతో ఎండలో పెద్దవానియింటికి వచ్చి 'కొంచము పాలు యాయమని అడిగాడు' ఆ పెద్దవాడు చాల నిరసన భావంతో వానికి పాలు యాయకుండా, తిట్టి కేకలువేసి గెంతుశాడు. ఆ ముష్టివాడు కోపంతో "నీవు తిరిగి బీదవాడవై నీ పూర్వపు యింటిలోనే ఉడిపు" డని శపించేడు పెద్దవాడు తన విశ్వరూపం తా పోగొట్టుకొని పూర్వపు దరిద్రం అనుభవిస్తూ న్నాడు.

రెండవ రోజు ఆ ముష్టివాడు రెండవవానిదగ్గరకు వెళ్ళి కొంచము కల్లు యాయమని అడిగాడు. వాడో కూడ. తన అన్నగారినిగే వానిని తిరిస్కరించాడు. ఆ ముష్టివాడు మైవిధంగానే శపించేశాడు. వాడొకూడ దరిద్రుడైపోయాడు. ఆఖరికి మూడవవాడు వున్న చోటుకు వెళ్ళి ఒక రోజు నిలవడానికి స్థలం అడిగాడు. మూడవవాడు ముష్టివానిని చాల ప్రేమతో ఆనరించి భోజనము పెట్టి పండుకొనుటకు చోటు యిచ్చి బాగా గౌరవం చేశారు. వారల్లు చేసినందుక ముష్టివాడు సంతోషించి ఆ పోనొక దివ్యభవనంగా చేసేసి మాయమయి పోయాడు. భార్యాభర్తల ఆశ్చర్యపోయి ఆ ముష్టివాడు దేముడతలచేరు. వారాభవనంలో హాయిగా కాలం గడిపారు.

గనోక్సెల్
శుభ్రతను గుంటుంటున్నది
శుభ్రతను గుంటుంటున్నది

నారసింహలేహ్యము
బంగారు చేర్చబడినది మేహము విశ్వా విస్తృతమైన ఉత్పత్తి మును హరించి బంధ కాంతిని వీర్యవృద్ధిని కలిగించు వర్షపాదము -
తూ ౧౧.౦ ౩.4.0 పోస్టేజీ 10 ఆ
పి సి ఏ థియేటర్స్, పెరేసేస్ మెగ్నాట్రాన్
బ్రాంచి 7 సీమ మొదటివీధి, గుంటూరు

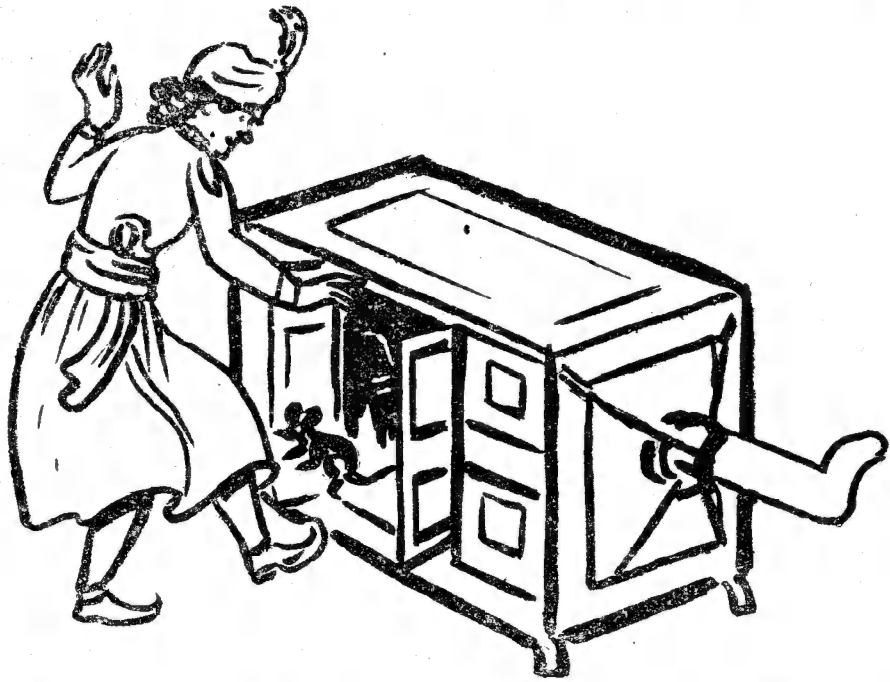

రాచ ఎలుక

శ్రీమతి నిష్ఠల ఇందిరాదేవి

అనగా అనగా ఒక రాజు. ఆ రాజుకి ఏడుగురు కొడుకులు. ఆరుగురికి పెళ్ళిచేసెను. ఏడవవాడికి చేద్దామంటే వాడికి ఎవ్వరూ నచ్చలేదు. అందుచేత తండ్రి కొడుకుకి కొంత ధనమిచ్చి 'నువ్వే తగినపిల్లని చూసుకొని పెండ్లి చేసుకో' యింక నే నేమీ చెయ్యలేనని యింటినుంచి పంపివేసెను. అలాగ వెళ్ళగా వెళ్ళగా పేదరాసి పెద్దమ్మ యింటికి రాజకుమారుడు చేరుకొని నీ పరంగా మంచిసంబంధం చూస్తే నీకు చాలా ధనమిస్తానని పెద్దమ్మని కోరగా ఆమె ప్రక్కయింటి అమ్మాయిని చూపించెను. రాజకుమారుడు నచ్చిందనగానే ప్రక్కయింటి అమ్మాయికి బదులుగా ఒక ఎలుకను పల్లకిలో

తన తండ్రి యిచ్చిన ఆ జ్ఞా చెప్పగా యింతమాత్రానికి విచారం ఎందుకు? నేను తప్పకుండా చేయగలనని మిగిలిన ఎలుక లన్నిటిని పిలిచి వాటి సహాయంతో తెల్లవారకుండా బియ్యముగా మార్చెను. ఈమారు రాజుగారు మీ మీ గృహాలకు సున్నాలువేసి బొట్లు పెట్టాలని ఆజ్ఞాపించెను. తిరిగి రాకుమారుడు విచారగ్రస్తుడై వుండెను. ఎలుక కారణమడుగగా రాజుజ్ఞా తెల్పెను. ఎలుక మిగిలిన ఎలుక లన్నిటిని పిలిచి తోకలతో పెల్లవేసి తోకలతో బొట్లుపెట్టి చాలా అందంగా అలంకరించెను. రాజుగారు ఆఖరి కోడలిగృహము చాలా అందంగా వుందని మెచ్చుకొనెను. గాని కోడల్ని

వుంచి చిన్న కన్న ముంచి తలుపు లన్నీ బంధించి రాజకుమారునితో: 'అమ్మాయికి చాలా సిగ్గు, భయము అందు చేత యింటికి వెళ్ళేవరకు నీవు చూడ కూడదు. ఇంటివద్ద అయిననూ తలుపు లన్నీ బంధించి చూడవలె' నని చెప్పి రాజు యిచ్చిన ధనం తీసికొనెను. రాజకుమారుడు అక్కడ్నుంచి తన దేశమునకు వెళ్ళెను. తన సోదరులంతా నీ భార్యని చూపని కోరితే రేపు మాపు అని జరుపులు పెట్టుచుండెను. ఒకనాడు తలుపు లన్నీ బంధించి పల్లకి తలుపు తెరువగా చంగు చంగున గంతు లేసుకుంటూ ఎలుకపిల్లి కనబడగానే పెద్దమ్మ మోసం చేసిందని విచారవదనుడై వుండగా ఎలుక, "రాజా విచారింపకుము నీవు ఏది కోరితే అదే చేస్తాను" అని ధైర్యము చెప్పెను. ఒకనాడు రాజుగారు తన కోడళ్ళ పనితనం పరీక్షించుటకై రాసులకొలది ధాన్యమిచ్చి 'తెల్లవారే సరికి' బియ్యముగా అవాలి అని చెప్పెను. అందరుకోడళ్ళు ఆ పని చేయుటకు సిద్ధపడిరి. గాని కడసారి రాకుమారుడు ఆలోచిస్తూ గదిలో కూర్చుండగా ఎలుక మీ ఆలోచనకి గల కారణ మేమనగా రాజకుమారుడు

కొడుకు చూపుట లేదు. కోడల్ని ఎలాగైనా చూడాలని అందరి కోడళ్లనీ చెరువుకి వెళ్లి నీళ్లు తెమ్మనెను. ఇన్ని గండాలు గడిచేయి ఈ గండం ఎలాగ గడుస్తుందని రాకుమారుడు విచారించుచుండెను. ఎలుక మీ కేమీ విచారం వొద్దు నేను తప్పకుండా నీళ్లు తెస్తానని చెప్పి మిగిలిన ఎలుకల సహాయంతో యింటికి చెరువుకి స్వయంగా త్రవ్వి ఒక ఎలుక తోక యింకొక ఎలుక తోకకు ముడి పెట్టి ఈ విధంగా అన్ని ఎలుకలు బిల్లిదై ను దొర్లించుకొని చెరువుకి చేరెను. రాచ ఎలుక ప్రమాదవశాత్తు బిందెతో సహా చెరువులో పడి చనిపోయెను. రాచ ఎలుక ఎడబాటు సహించలేక మిగిలిన ఎలుక లన్నీ పెద్ద ఏడ్పులు ఏడ్పుచుండెను. అప్పుడు పార్వతీ పరమేశ్వర్లు ప్రత్యక్షమై మీ విచారమునకు గల కారణ మేమని అడుగగా అవి జరిగిన సంగతంతా చెప్పగా పరమేశ్వరుడు మృతరాచఎలుకపై నీళ్లు జల్లగా పనుహారేల్ల బాలకు మార్తెగా మారెను. ఆమె వారికి నమస్కరించి నాభర్త గన్ను పోల్చుకొనుటకు ఏదైన గుర్తు వుంచండి అని కోరగా ఆమె చేతిమీద చిన్న ఎలుక బామ్మను

సృష్టించెను. తళ తళ మెరిసే బిందెతో కళ్ళ కళ్ళలాడే ముఖంతో వుండే అందాలరాణి యింటికి చేరగానే రాజకుమారుడు పోల్చుకొనలేక ఆశ్చర్యంతో చూచుచుండగా ఆమె

జరిగినసంగ తంతా చెప్పి చేతిమీద గుర్తు చూపగానే పోల్చుకొనెను. రాజు గారు అందాల రాణికి రాకుమారుడికి మహావైభవంగా వివాహం చేసెను.

గొడ గూ చి

శ్రీమతి ఇవటూరి శ్యామలాదేవి

గొడగూచి శివదేవుని పుత్రిక. ఈమె తల్లి సర్వమంగళ. తల్లిదండ్రులకే కాకుండా ఆ పూరివారందరకు ప్రിയమైన బిడ్డ.

అనమదలలో భోగేశ్వరుడనే దేవునికి శివదేవుడు నిత్యము కుంచెడు పాల నిచ్చేటటువంటి ఆచారము అతనికి వంశపారంపర్య వస్తోంది.

గొడగూచి సహజ సౌందర్యమైన బాలిక. అందుచేత ఇరుగు పొరుగు వారు ఈ బాలికని తమ ఇంట్లకు తీసుకు వెళ్లి ఆమెను వివిధాధరణముల చేత అలంకరించి పాలు మీగడ పెట్టే వారు. తోటిబాలికలు ఈమె సౌందర్యమును చూచి ముగ్ధు లవుతుండే వారు. ఇట్లా వుండగా—

ఒక రోజున గొడగూచి తల్లి దండ్రులు శ్రీశైలము వెళ్లదలచి గొడగూచిని పిలిచి "తల్లి మేము, నీ మామ కలిసి శ్రీశైలము వెళుతాము. నీవు ఇంటిదగ్గర వుండి రోజూ భోగేశ్వరు నకు కుంచెడు ఆవుపాలు అర్పించుతూ వుండు. మేము కొద్ది దినాల్లో వస్తాము." అని చెప్పగా నాబాలిక దిగులుతో న న్నొక్కర్తిని వుంచి వెళ్లుట న్యాయ మేనా? నాకు కూడా మల్లికార్జునుని చూడాలని వున్నది. అని చెప్పెను.

అప్పుడు తల్లి కూతుర్ని ఓదారుస్తూ 'అటకమీద అటుకు లున్నవి పెట్టెలో ఖహూరపుకాయ లున్నవి. కావలిస్తే తిను. మేము వచ్చేటపుడు నీకు మంచి సవరము, జాభువాగాజులు, మంచి ముత్యపు ముక్కు-పుడక తెస్తాము' అని చెప్పి వచ్చింది వెళ్లిపోయిరి.

తరువాత గొడగూచి స్నానము చేసి, బట్టలు కట్టుకొని, ఒక కుంచెడు ఆవుపాలు పితికి, వాటిని కాచి గిన్నెలో పోసి వానిపైన మూతవేసి ఆలయము చేరి గర్భగుడి ప్రవేశించి పాలు లింగ మెదుట బెట్టెను. ఎంత నేపటికిని పాలు లింగము త్రొగలేదు. వాలు కొంచెము కూడ తగ్గలేదు. వాప మామెకు దిగులుతోబాటు తండ్రి కోపించునను భయము కూడా కలిగెను. అప్పుడామె శంకరునితో దేవా! పాలు ఎందుకు త్రొగలేదు? పాలలో చక్కెర తక్కువయ్యెనా? పాలు రుచిగాలేవా? శంకరా! నీకు కావలసినది ఏదో అనుగు నేను తెస్తాను. అటుకులు కావాలా? ఖహూరపుపండ్లు, ఆరటి పండ్లు కావాలా? అని లింగమును అనేకవిధ ముల అడిగెను. కాని లింగ మేమియు సమాధానమును చెప్పలేదు. చివరకి

(18-వ పేజీ చూడుడు)

★ బానిసత్వానికే ఓటు! ★

శ్రీ కె. వి. శేఖర్ బి. వి.

హృదయాన్ని అలముకొన్న వివాదాంత జీవితస్మృతి నన్ను బానిసగా మార్చింది! ఒకప్పుడనుకొన్నాను— కని సోదామని మరొకప్పుడనుకొన్నాను— మంత్రి నోదామని. కానీ, నేను కట్టికొన్న గాలిమేడలు పునాదులు లేనివై కూలి పోయాయి, నిరుత్సాహివై, నిర్జీవివై బానిసత్వానికే వోటు చేశాను. అందుకనే, పగలు పడకొండయ్యేసరికి తిన్నగా ఆఫీసు కెల్లాలి. ఆఫీసర్ని చూచినపుడు వంగి సలాము చేయాలి అంతేనా? ! ! 'బ్రూక్' అంటే 'క్షమించండి' అనాలె !!!

నీ కేమీ తెలిదంటే శాంతిగా తల పంకించాలి నువ్వు నా చెప్పకొందా తెలువంటే కన్నీరు పెట్టాలె..... లేకుంటే 'బిహేవియర్' కు బ్లాక్ మార్కు! ఇన్ని యోచించుకునే బానిసత్వానికే వోటు చేశాను. ఒకప్పుడు, నీరరక్తం వ్యక్తిత్వాన్ని వెల్లడిస్తే దానిని చల్లార్చే యత్నం చేస్తాను. లేకుంటే ఏ పుడ్రేకపు భావాలో పొంగి సంగి కెగిరితే ఉద్యోగం పూడి నిరుద్యోగి నౌతాను అకలి సుంటు కాహు తోతాను అందుకే, బానిసత్వానికి వోటు చేస్తాను ! ! ! ! !

మన రాష్ట్రం : మన దేశం

(9-వ పేజీ తరువాయి)

గుర్తింపును సమస్యను అర్థంచేసుకుని కత్తికారం తమ కార్యాన్ని సమన్వయించు కోవడం ప్రజల కర్తవ్యం. దేశ ఆర్థికపరిపాలన రాజ్యాంగవిషయాలలో ఆచరణలో లోంగక కార్యదక్షత చూపడం నాయకుల కర్తవ్యం.

మంత్రులపై పర్యాయాల విచారణ:

అఖిలభారత కాంగ్రెస్ కార్యవర్గం ఈవారం సమావేశమై మద్రాసు మంత్రివర్గ వ్యవహారాలను గురించి, బెంగాల్ కాంగ్రెస్ వ్యవహారాలను గురించి కొన్ని నిర్ణయాలు చేసింది. కొందరు మద్రాసు మంత్రులపై ఇతరులపై ప్రకాశం ప్రభుత్వం చేసిన ఫిర్యాదులను గురించి ఫిర్యాదుల వాదనను స్వయంగా విన్నది. తరువాత ప్రధాని శ్రీ కుమారస్వామిరాజాగారి ఈ విషయమై చర్చించింది. చెన్నరాష్ట్ర కాసనభ కాంగ్రెస్ పార్టీ నాయకులుగా, సభ్యుల సక్రమ వర్తనకు తాము బాధ్యులై నందువల్ల, ఈ ఫిర్యాదులు సక్రమమైనవో లేవో లేక కేవలం నిరాధారమైనదో పరిశీలించే అధికారం తమకున్నదని, అటువంటి అసక్తావధి తమ కివ్వరలేనని శ్రీ కుమారస్వామిరాజాగారు కార్యవర్గాన్ని కోరారు. అంతే ప్రకాశం ప్రభుత్వ ఫిర్యాదులపై విచారణ తీరిగి మొదటి కొచ్చిందన్నమాట.

పార్టీ సభ్యులు నాయకులపైగాని, మంత్రులపైగాని చేయవలసిన ఫిర్యాదు లేనా ఉంటే ముందుగా వానిని పార్టీ నాయకునికి సమర్పించాలి. పరిశీలన, విచారణ తరువాత అంతా ఈ రాష్ట్రంలోనే జరగాలి. ఇదివరలో శ్రీ ప్రకాశం ప్రభుత్వం అటువంటి ఫిర్యాదుల్ని అప్పటి పార్టీ నాయకునికి, పార్టీ కార్యకర్తలకి అందచేసి, కళ్లు అప్పటి రాష్ట్రపతి దారిలో రాజేంద్రప్రసాద్ గారికి పంపారు. రాష్ట్రపతి పార్టీ నాయకుని ద్వారా మంత్రులచేత సంజాయిషీలు ఇప్పించారు. వీని సంగతి ఆ తర్వాత ఏమయిందో తెలియదు చాలా పర్యాయాలు ప్రకాశం గారు రాజేంద్రప్రసాద్ గారితో సంప్రదించుట జరిపారు. ఆ తరువాత మంత్రివర్గపు సన్నిహిత్యముయందు శ్రీ ప్రకాశం గారు కొత్త పార్టీ నాయకులు శ్రీ కుమారస్వామిరాజాగారికి ఒక లేఖ వ్రాశారు. ఎవరిపై ఫిర్యాదులున్నవో వారిని మంత్రివర్గంలో చేర్చుకోరాదని ఈ లేఖలో నూచించారు. కాని శ్రీ కుమారస్వామిరాజాగారు ఈ సూచనను మన్నించలేదు. ఆ పైన ప్రకాశం ప్రభుత్వం తమ ఫిర్యాదుల్ని కాంగ్రెస్ కార్యవర్గాకి నివేదించారు. అప్పటికి కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడవలె కాదా! పట్టాభిగారు, కార్యదర్శి పదవిలోకి శ్రీ కళావేంకటాచార్యుగారు వచ్చారు. ప్రకాశం ప్రభుత్వం ఆరోపణలకు గురైనవారిలో శ్రీ వెంకటాచార్యుగారికూ.

ఈ ఫిర్యాదులను విచారించడానికి రాష్ట్రపతి పట్టాభిగారు సంయుక్త కార్యదర్శి శ్రీ శంకరావ్ దేవ్ గారిని నియోగించారు. చెన్నపట్నంలో శ్రీ దేవ్ గారు విచారణ జరిపారు. దారిలో రాజేంద్రప్రసాద్ గారికి మంత్రులు సమర్పించిన సంజాయిషీల ప్రతులను తమ కివ్వాలని ప్రకాశం ప్రభుత్వం పట్టుబట్టారు. శ్రీ దేవ్ నిరాకరించారు. అంతలో ఫిర్యాదు చేసినవారు విచారణ సమయంలో శ్రీ దేవ్ గారికి తోడ్పడలేదు. అయినా శ్రీ దేవ్ గారు వీలైనంతవరకు అన్ని విషయాలను విచారించి తమ నివేదికను కాంగ్రెస్ వర్గానికి సమర్పించారు. ఫిర్యాదులు సక్రమమైనా కాకపోయినా కాంగ్రెస్ ప్రతిష్ఠకు భంగకరంగా ఉన్నాయని, ప్రజల్లో కాంగ్రెస్ నాయకులపట్ల, మంత్రులపట్ల కలిగిన నిరసన శాస్తాన్ని, విరక్తి భావాన్ని తొలగించడానికై శాస్తా ఏదో ఒకరకం విచారణ జరపాలని శ్రీ శంకరావ్ దేవ్ సూచించారు.

శ్రీ దేవ్ గారి నివేదిక విషయాలు ఒక ఢిల్లీ శారపత్రికలో ప్రచురితమైనాయి. దాని ప్రకారం శ్రీ శంకరావ్ దేవ్ దాదాపు

ఫిర్యాదులన్నీ విచారణకు నిలవజాలవన్నీ ఆ ప్రాయం ప్రకటించారు. ఈ ఫిర్యాదులు రాజానికి ముఖ్య కారణం కాంగ్రెస్ లెజిస్లేషన్ పార్టీలోని వర్గవిరోధాలే హేతు వన్నార. మంత్రివర్గపులా, అధికారం చేజిక్కించుకోలేని వారు కోపంపట్టలేక అధికారంలో ఉన్న వారిని రచ్చ కీడవాలనే ఉద్దేశంతోనే ఈ ఫిర్యాదులు చేసినట్లు తమకు తోచిందన్నారు. కాని ఫిర్యాదులలోని కొన్ని విషయాలు కాంగ్రెస్ ప్రతిష్ఠకు భంగకరంగా ఉన్నాయని, ప్రజల్లో వీనిని గురించి విరివిగా ప్రచారం జరిగిందని- వీరివల్ల కాంగ్రెస్ సంస్థపట్ల ప్రజల్లోగల ఆదరాభిమానాలు తగ్గుతున్నాయని, అందువల్ల వ్యాయ విచారణగాని, మరొక తరహా విచారణగాని జరపడం మంచిదని సూచించారు. ఈ సూచన ప్రకారం కాంగ్రెస్ కార్యవర్గంలో ఫిర్యాదులపై విచారణ జరపడానికి సుముఖత ఏర్పడింది. అయితే ఫిర్యాదులలో రాజకీయాలకు సంబంధించినవానిని మినహాయించి పరిపాలనా వ్యవహారాలలో అక్రమాలు అవినీతిని గురించి మాత్రమే విచారణ జరపాలని కార్యవర్గం నిశ్చయించింది. అయితే విచారణ జరిగేలోగా పార్టీ నాయకులైన తమకు పరిశీలనకు వ్యవధి కావాలని ప్రధాని కుమారస్వామిరాజాగారు కార్యవర్గాన్ని కోరారు. మంత్రుల సక్రమ వర్తన కెలా బాధ్యుల వర్గ భేదాలతో నిమిత్తం లేకుండా సర్వసభ్యులను సంతృప్తి పరచడానికి అలాగే బాధ్యులైన శ్రీ కుమారస్వామిరాజాగారు ఇది వరకే ఇటువంటి పరిశీలన చేసి ఉండవలసిందని కోరింది అభిప్రాయం. ప్రయోజనం మాట అటుంచి, ఇప్పుడైనా పరిశీలించడం పార్టీనియ మలను పాటించడం అవుతుంది. ఇదివరలో ఫిర్యాదులపట్ల శ్రీ శంకరావ్ దేవ్ గారికి లభించిన సహకారం ఇప్పుడు శ్రీ కుమారస్వామిరాజాగారికి లభిస్తుంది. ఫిర్యాదులలో రాజకీయపరమైన అభిప్రాయభేదాలకు సంబంధించినవి, కేవలం వర్గవైషమ్యానికి సంబంధించినవి ఈ పరిశీలనలో తొలగించబడవచ్చును. పరిపాలనలో మంత్రుల అవసరజోక్యం, అక్రమాలు, అవినీతికి సంబంధించినవి, విచారింపదగినవి ఫిర్యాదులను వానిపై శ్రీ కుమారస్వామిరాజాగారు, శ్రీ ప్రకాశం గారు తమతమ అభిప్రాయాలను వ్రాసి కార్యవర్గానికి పంపించగలరు.

వీనితోపాటు ప్రకాశం మంత్రివర్గంపై పూర్వం కొందరు కాసనభ్యులు మోసిన నేరాలను కూడా, ముఖ్యంగా పై లెంట్ వాలీ కలప కంట్రాక్టు సందర్భంలో శ్రీ ప్రకాశం గారు అంచం పుచ్చుకున్న విషయమై, విచారణ జరపాలని, ఈ విషయమై తమకు కొందరు మంత్రులు నోటిమాటగా తెలియజెప్పారని శ్రీ శంకరావ్ దేవ్ నివేదికలో సూచించారు. అది కూడా విచారింపబడవచ్చును.

ప్రజల్లో అసంతృప్తి:

మొత్తానికి కాంగ్రెస్ పట్ల ప్రజల్లో ప్రబలిన అసంతృప్తిని తొలగించడానికి కేంద్రకార్యవర్గం, కేంద్రప్రభుత్వంకూడా నడుంకట్టాయని చెప్పవచ్చును. ప్రజాభిప్రాయాన్ని కాంగ్రెస్ నాయకులు, కేంద్రకార్యవర్గం, కేంద్రప్రభుత్వం రాష్ట్రప్రభుత్వాలు చొర్రగా ఆదరించడంలేదనే మాట ప్రజల్లో పాకింది. ఆంధ్రరాష్ట్రం విషయంలో ఆంధ్రదేశం ఏకైకవాంఛను కేంద్రప్రభుత్వం, కేంద్రకాంగ్రెస్ కార్యవర్గం నిరాదరిస్తున్నాయనే అభిప్రాయం ప్రజల్లో స్థిరపడి పోయింది. కాంగ్రెస్ వాదులు పరిపాలనావిషయాలలో జోక్యం కలిగించుకుంటున్నారని, అధికారంలో ఉన్న కాంగ్రెస్ వాదులు ఆశ్రిత పక్షపాతంతో వ్యవహరిస్తున్నారని ప్రజలంతా తలుస్తున్నారు. కాంగ్రెస్ వాదుల్లో వారిలో వారికి విరోధాలు సంభవించినందున ఇవి బహిరంగమైనాయి. అటువంటి విరోధాలు లేకపోతే, కాంగ్రెస్ వాదులపై ఇటువంటి నేరాలు ఆరోపించబడేవా అని ఆలోచిస్తే, అవుననే అందరికీ తట్టుతుంది. అయితే అప్పుడు ఆరోపణలు చేసేవారు, నిందించేవారు, ప్రచారం చేసేవారు అన్యపక్షాలవారవుతారు. ముస్లిం లీగ్ అయితే వారిని మతోన్మాదులంటారు. కమ్యూనిస్టులయితే ఆరాచకవాదులని చెప్పి నిరాకరిస్తారు. కాని ఇప్పుడు కాంగ్రెస్ వాదుల్లోని విరోధకత్తువారు కావడంవల్ల అధికారం చేజిక్కించుకోలేక ఆశాభంగం పొందిన వారంటున్నాం. ఇందులో కొంత సత్యం లేకపోలేదు. కాని ప్రజల్లో అసంతృప్తి నిరాశ, నిస్పృహ వ్యాపించాయనే సత్యాన్ని మాత్రం కాంగ్రెస్ వాదులంతా గుర్తించడం ఈనాడు అవసరమని చెప్పడానికి ఇటీవల సంఘటనలే తార్కాణం. దేశంలోని పరిస్థితులే కారణం. అసంతృప్తికి కాంగ్రెస్ వాదుల్లో అనైక్యత, అధికారవాంఛ హేతువులు కావచ్చును. లేక పరిపాలనాదక్షతలోపం కారణం కావచ్చును. లేదా అనికారంలో ఉన్నవారి అవినీతి, అక్రమవర్తన కారణం కావచ్చును. అదీ కాక పోతే శత్రుపక్షాలు, శత్రువర్గాల దుర్మచ్చిచారానికి ప్రజలు లోబడటం కారణం కావచ్చును. మొత్తానికి అసంతృప్తికి గల హేతువుల్ని విచారించి, వానిని తొలగించవలసిన అవసరం ఉందని కేంద్రప్రభుత్వం, నెహ్రూ, పటేల్ గార్లు గుర్తించారు. వారివలెనే రాష్ట్రప్రభుత్వాలు కూడా ప్రజాభిప్రాయాన్ని గమనించవలసిన అగత్యం ఉంది.

అయితే శ్రీ శంకరావ్ దేవ్ నివేదికలోని ఒక విషయాన్ని గమనించవలసి ఉంది. మద్రాసు కులపక్షపాతి విధానం గురించి చర్చించా, అది కీడే అయినప్పటికీ, ప్రజల్లో కొన్ని వర్గాల్ని తృప్తిపరచవలసి ఉన్నందువల్ల ప్రభుత్వం ఆ విధానం అవలంబించవలసి వచ్చిందని శ్రీ శంకరావ్ దేవ్ సమర్పించారు. అయితే ఈ లెక్కని ఆశ్రితపక్షపాతాన్ని కూడా సమర్థించవచ్చును. కంట్రాక్టులు, లైసెన్సులు పర్మిట్లు ఇచ్చి కాంగ్రెసుపక్షంలో చేరినవారిని తృప్తిపరచ

ముఖచిత్రం : రామగోపాల్ 'రాసలీల' లో శ్రీకృష్ణ

వలసిన అగత్యం ఉంటుందేమో? సంఘంలో సర్వవర్గాలకీ ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసే సౌకర్యాలు సమానంగా లభించాలనే సిద్ధాంతాన్ని బట్టి ఈ కులనిష్ఠుత్తిని అనుసరిస్తున్నారని శ్రీ శంకరావ్ దేవ్ నివేదికలో చెప్పారు. ఇది కేవలం మంత్రివర్గాన్ని సమర్థించాలనే ఉద్దేశంతో చెప్పినదేకాని వాస్తవమేమో అన్న సమస్యగా పరిశీలించి చెప్పినమాట కాదు. చెన్నరాష్ట్రప్రభుత్వం అనుసరిస్తున్నది వైస చెప్పిన సిద్ధాంతం కాదు. దానికి సరిగ్గా వ్యతిరేకం. ప్రభుత్వకులనిష్ఠుత్తివల్ల వాస్తవంగా లభిపొందవలసిన నిమ్మజాతులకు ఏల్లీ చేపకరక పోగా, మధ్య తరగతిలోని కొద్ది బ్రాహ్మణేతర కులాలవారికి మాత్రమే లాభిస్తోంది. వారు విద్యలోగాని ఆర్థికంగా గాని హీన స్థితిలో ఉన్నారనేమాట అబద్ధం. బ్రాహ్మణుల్లో జనాభాలో విద్యారంతుల నిష్పత్తి ఎంత ఉందో ఆ కులాలవారిలోనూ అంతే ఉంది. భాగ్యుల్ని బట్టి మానినా అంతే. విద్య, వృత్తి మొదలైన వానిలో సమర్థతను బట్టి మానే కూడా అంతే. దీనివల్ల శ్రీ దేవ్ పరిశీలన సమగ్రమైనది కాదని తేలిపోతోంది. కేంద్రకార్యవర్గం విచారణ జరిపించేటప్పుడు సమగ్రమైనవారిని, పక్షపాత రహితమైనవారిని నియమిస్తేగాని ప్రజల్లో అసంతృప్తిని తొలగించి, ప్రభుత్వాలపట్ల విశ్వాసం పునరధింపడం సాధ్యపడదు.

పశ్చిమబెంగాల్ లో తిరిగి ఎన్నికలు:

పశ్చిమబెంగాల్ లో ఆరుమాసాల్లో తిరిగి కాసనభ్యుల ఎన్నికలు జరపాలని కాంగ్రెస్ కార్యవర్గం నిశ్చయించింది. కాంగ్రెస్ లోని వైరిపక్షాలను ధృవ సమాధానం కుదరనందువల్ల ఇటువంటి నిర్ణయం చేశారు. పశ్చిమబెంగాల్ లో కాండికీకుల సమస్యవల్ల కాంగ్రెస్ రాజకీయాలు కలుషితమైనాయి శ్రీ శంకరావ్ దేవ్ చెప్పినట్లు కాంగ్రెస్ వాదుల్లో విరోధాలు, కక్షలు, అవినీతి అక్రమాలు గురించిన ఫిర్యాదులు, ప్రజల్లో అసంతృప్తి, ప్రభుత్వాలపట్ల ప్రజల విశ్వాసలోపం అన్ని రాష్ట్రాలలోనూ ఉన్నవే. కాని ఇన్నీ ఆయా రాష్ట్రాలలోని రాజకీయ, ఆర్థిక, పరిపాలనాసమస్యలపట్ల (భాషాసమస్య కూడా వీనిలో చేర్చాలి) పుట్టినవే. ముఖ్యంగా రాజకీయసమస్యలు కారణమని చెప్పాలి. న్యాయత్ర్యం లభించిన తరువాత కాంగ్రెస్ వైఖరిలో చాలా మార్పు లొచ్చాయి. కొన్ని మార్పులవల్ల మేలు కలిగిందని చెప్పవచ్చును.

కొన్నిటివల్ల లేని సమస్యలు వచ్చిపడ్డాయి అన్నిటివల్లనూ ప్రజల్లో కలిగిన అసంతృప్తి ప్రభుత్వాలపై కి రాజకీయరంగంలో ఉన్న కాంగ్రెస్ నాయకులపైకి ప్రసరించింది. వీనిని కొంతవరకు గుర్తించిన కేంద్రప్రభుత్వం, శరణార్థుల సమస్య మొదలైన వానిపై తన విధానాన్ని మార్చుకుంటోంది.

బెంగాల్ సమస్యని నిర్ణయంగా ఎదుర్కొంటోందని చెప్పవచ్చును. పాత నియోజక వర్గాలతోలను స్వల్పంగా సంస్కరించి ఆరుమాసాల్లో ఎన్నికలు జరపడానికి నిశ్చయించారు. దీనివల్ల కాంగ్రెస్ వాదులు ఇప్పుడు తమ హద్దుల్ని, పరిస్థితుల్ని కర్తవ్యాన్ని గ్రహించక తప్పనిసమయం వచ్చింది. [సీతారాం]

ఢిల్లీలో అతివృష్టి సమయంలో కాండికీకులకు ప్రభుత్వ భవనంలో వసతి ఏర్పాటు చేయబడింది. గవర్నరు నరేంద్ర-రాజగోపాలాచారిగారు ఏర్పాటు పరిశీలిస్తున్నారు.

నెరసిన వెంట్రుకలను పోగొట్టండి
ఆయుర్వేద మనాసన కైలము, కేవలకల్పాల్ నెరవని వెంట్రుకలను. శాశ్వతముగా వల్ల పరచును. నిరపాయమైనది, ఉపయోగించి తృప్తి చెందనివారికి ధర వాసను చేయబడును. వెల రు. 2. ఎక్కువ నెరసిన రు. 3.8 పూర్తిగా నెరసిన రు. 5.
KESH KALYAN BHAWAN
P. O. Ramgarrah (100) (Hazari Bagh)

భారతీయ నాట్యకళోద్ధరణ రామగోపాల్ కృషి

చెన్నపట్నం కళాభివృద్ధి, రసజ్ఞులకు మొన్న జూలై మాడవారం నృత్య గీతాభివృద్ధి సమావేశం అనవచ్చు. ప్రసిద్ధ నర్తనాచార్యుడు రామగోపాల్, అతని బృందమువరకు అయిదురోజులు నృత్య ప్రదర్శనలు చేసి, భారతీయ నృత్యరీతుల శోధన పునఃవననకు తెచ్చారు.

భరతనాట్యం, కథాకళి, కథక్, మణిపురి శాస్త్రీయరీతి నృత్యాలే కాక, పీఠ కౌన్నీ ప్రాంతీయ జానపదనృత్యాలూ, సింహళదేశీయ కండ్రిక్ నృత్యముకూడ కడుమనోహరంగా ప్రదర్శించారు.

రామగోపాల్ మొదలుకొని బృందంలో అందరికన్నా చిన్నపిల్ల అయిన పాపిత్రివరకూ ఆంధ్రా క్రమశిక్షణా విజ్ఞతనూ, కళాసేవా తత్పరత ఫలితప్రయోజనాన్ని అడుగుడునా చూపించారు.

రామగోపాల్ (32) ఒంటరిగా భరతనాట్య రీతిలో చేసే సరికొంగు పదాభినయమూ, తిల్లానా, కథాకళిరీతిలో చేసే గరుడనృత్యం, సంద్యానృత్యం, కుముదినీ జయకర్తో కలిసి చేసే అలరిప్పు (భరతనాట్యం) ప్రత్యేక ప్రశంసా పాత్రలు. పిటిలో ప్రతి అంశముకూడా ఆరంభమైనది లగాయతు ముగిసేవరకూ ప్రేక్షకుల దృష్టిని ఆకర్షించి తమపైనే లగ్నం చేసుకొంటూ యనడం అతిశయోక్తి కాదు. ఆయన ఆవయవచాలనం, హస్తముద్రలు సుస్పష్టముగ, స్థూలీతముగా ఉండే తదర్థభావాలను సామాన్యులకు సైతం సులభగ్రాహ్యం చేస్తాయి.

కుముదినీ జయకర్ (19) కథక్ రీతిలో ఒంటరిగా చేసే తాండవ, లాస్యప్రదర్శనమూ, ఇతరులతో కలిసిచేసే బృందనృత్యాలూ కూడా ఒక ప్రత్యేకతతో ఒప్పుతూ మనోహరంగా ఉంటాయి. ఎట్టి భంగిమపై నా ఎట్టి ముద్రపైనా ఆమె అతి అవలీలగా, మృదువుగా చూపిస్తుంది.

అనూరా (29) అనే కండ్రిక్ యువకుడు చేసే నృత్యాలు, గ్రామసంత అనే నాట్యప్రదర్శనలో సుందరమూర్తి, అనగూయ, లీలావతి అనువారలు చేసే నృత్యాలూ రమ్యంగా వుంటాయి. సుందరమూర్తి, అననూయదీపతులు చేసే కీలుగుర్రనృత్యాలు ప్రత్యేకం ప్రశంసించదగినవి.

వీరంతా రామగోపాల్ బృందంలోనివారే. వీరు కాక, యు. ఎస్. కృష్ణరావు అనే ప్రేమారు యువకుడు వీరితో కలిసి కొన్ని ప్రదర్శనలు చేశాడు. ఆయన నృత్యాలలో భరతనాట్యరీతి బహుశా భగవద్గీత, పల్లెవాని విమలగాథ, జలే

స్వరం ఈ మూడునాట్యాల ఆయన కళానైపుణ్యాన్ని ప్రతిబింబింప చేస్తాయి. ఈ ఆదృష్టవంతుని ఆధారంగా చంద్రభాగాదేవికూడ ముగిసి సరిశుజ్ఞగా నృత్యం చేస్తుంది.

మొత్తంమీద ఈ బృందం వివిధ శాస్త్రీయ రీతుల నృత్యాలు క్రమబద్ధంగా ప్రదర్శించడం వల్ల సామాన్యులకుకూడా వాటి వాటికి గల వ్యత్యాసాలూ, విశేషాలూ వ్యక్తమయి చాహదంమీద నృత్యకళయొడ అభిమానం కలిగిస్తున్నవనవచ్చు. ఈ సత్ప్రయోజనం సాధిస్తున్నందుకు రామగోపాల్ ప్రతిపాత్రదూ, ధన్యుడూ కూడా.

దేశంలో నాట్యకళ అభివృద్ధికి ఒక కేంద్రము స్థాపిత మయేటందుకు కృషి చేయడము, 15 ఏండ్లుగా తానీ కళలో గడించిన అనుభవాన్ని ఆ కేంద్ర పురోభివృద్ధికి, వినియోగించడమే తన ఆశయమని రామగోపాల్ ఈ రచయితతో సంభాషిస్తూ అన్నాడు. భారతప్రభుత్వ విద్యా, లలితకళలశాఖ మాలానా అబుల్ కలాం ఆజాద్ అధ్యర్థాన ఇందుకై ఒక చక్కని ప్రణాళిక తయారుచేసిందనీ, దానిని అమలుజరిపే విషయంలో ప్రధానామాత్యుని ఆమోదంకూడా ఉన్నదనీ, అది జయప్రదంగా అమలు అయేందుకు దేశంలోని కళాశీవులందరూ ఇతోధికంగా తోడ్పడడం అవసరమనీ రామగోపాల్ కొంచెం ఆవేశంతో అన్నాడు. అతని మాటలలో క్రమంగా కనిపించిన ఆ ఆవేశం అతని కాంతాతీత్రతనే చాటుతుంది కాని అన్యం కాదు.

రామగోపాల్ స్ఫురద్రూపి. నిగర్వి. స్నేహపాత్రుడు. చాలామంది కళాశీవులకుమల్లే అతనిలో ఇతరులంటే ఈర్ష్యాకూయలు లేవు. అసలు నృత్యాలలో ఆయా రీతుల గురించి, వాటిని ప్రదర్శించడంలో వేర్వేరు వ్యక్తుల నైపుణ్యంగురించి సంభాషణవస్తే అతని నోటి వెంట వచ్చే ప్రతివాక్యంలోనూ కుంజుకురుఫ్, మినాక్షీ సుందరంపిల్లలు మొదలుకొని తిరువాన్కూరు సోదరీమణులవరకూ ఎవరిదో ఒకరి ప్రశంస ఉండక మానదు. ఈవిధమైన భోరణి కొంచెం నలుగురికీ తెలిసిన మరే వ్యక్తిలోనూ కనిపించడం అపురూపమే.

రామగోపాల్ ని చూసే చూడంతోడనే కలిక తొలిభావం, బర్మావానికి మల్లే పున్నాడేమా అని. అతడు కేవలం బర్మావానికి మల్లే వుండడు గాని, ఆ పోలికలు కొన్ని అతనికి వున్నమాట నిజమే. అతని మాతృశ్రీ బర్మామహిళ. పిత్రు

రామగోపాల్ గరుడ నృత్యము

పాదులు రాజపుత్రులు; రాజారాం గోపాల్. సంస్కృతభాషలో పరిపూర్ణపండితుడు, బారిష్టరు. ఈఉభయుల భౌతిక, సాంస్కృతిక ఆసువంశికత రామగోపాల్లో ద్యోతక మవుతుంది.

1917 అక్టోబరు 18 న బెంగళూరు లో జన్మించిన రామగోపాల్ లండన్ ట్రైనిటీ కాలేజీలో విద్య నభ్యసించాడు. నాట్యకళలోనూ, వక్తృత్వంలోనూ ముయోగ్యతాపత్రం పొందాడు. పదిపన్నెండు ఏళ్ళవరకే రామగోపాల్, తండ్రి, ఆయన మిత్రులూ సంస్కృతం నుంచి తర్జుమా చేసిన మన ప్రాచీనగ్రంథాలలో పరిచయమైంది. ఆ పరిచయం క్రమేణా భారతీయ కళలయొడ అపార అభిమానంగా పరిణమించిన అతనికా కళాతపస్విగా మారిపోయాడు. కథాకళినాట్యచార్యుడు కుంజుకురుఫ్ వద్ద శుశ్రూష మొదలుపెట్టాడు. ఆరేతిలో ప్రజ్ఞ సంపాదించాక పందనల్లూరు మినాక్షీ సుందరంపిల్లవద్ద భరతనాట్యం, ఆ తర్వాత తదితర నాట్యరీతులు అభ్యసించి అన్నిటిలో అండవేసిన చెయి అయినాడు.

రామగోపాల్లో ఆదిమంచి ఒక విశేష గుణం వుంటూవచ్చింది. ఏమిటంటే ఏది తల పెట్టినా త్రికరణబుద్ధిగా చేయడము. అతను కళాభ్యాసానికి పూనుకొన్న రోజులలో భారతీయ నాట్యకళ చాలా హీనంగా చూడబడే దుస్థితి ఉన్నది దేశంలో. ఆ దుస్థితిని పోగొట్టి, నాట్యకళకు మక్కువై, గౌరవస్థానం చేశాడృదానికి కంకణం కట్టకొన్నాడు.

1931 లో బెంగళూరులో స్వయంగా ఒక నాట్యకేంద్రం స్థాపించి రెండు సంవత్సరాలు నిర్వహించాడు. యు. ఎస్. కృష్ణ రావు ప్రభృతులయిన నర్తకు లెందరినో సృష్టించాడు. అంతటితో అతని కళాసేవాత్మన్ణ తీరలేదు. సుశీతీత నర్తకుల బృందంతో పర్యటన చేసి ఈ నేల నాలుగు చేరగులా నాట్యకళోద్ధతను చాటి, ప్రజలలో తదభిమానం కలిగించేందుకు పూనుకొన్నాడు. సంగీతభాషణ నాగరాజరావు ప్రభృత సంగీతవిద్వాంసులను, నాద్యక్షులను కూర్చుకొని పర్యటన ప్రారంభించాడు.

భగవత్కృపవల్ల అతని ఆశయం చాలా వరకు ఈడేరిందనే చెప్పాలి. ఈనాడు మనదేశంలోనే కాక చాలా విదేశాలలోని ముఖ్యపట్టలలోకూడా భారతీయ నాట్యకళకు గౌరవాభిమానాలు సమకూరినట్లు ద్యోతక మవుతోంది. భారతీయ నాట్యకళకు ఈ సముధికగౌరవం సమకూర్చడంలో రామగోపాల్ కృషి అనల్పమైనదని వేరే చెప్పనక్కరలేదు.

[కళాసేపాసి]

ఆస్ట్రే నగరం (నార్వే)లో రామగోపాల్ బృందం

ఉచితం

ఈ కెమెరా చిక్కిని ఆకారంలో, చురువుగా, అతి సూక్ష్మంగా 120 కట్ ఫిలింపై 1 1/2" x 3 1/4" లపై షేప్ ఫొటోలు తీయడానికి తయారుచేయబడ్డది. బాక్స్ కెమెరా ధర రూ. 7-15/- ఫోల్డింగ్ నెం. 1000 ధర రూ. 15/- చురువుగా ఫొటోలు తీయడానికి సరిహద్దు ఉచితం, పోస్టేజీ రూ. 1/8 అదనం. ఆమోదం కాకపోతే ధర వాపసు కాగలదు. ఒకేసారి రెండు కెమెరాలు కొనేవారికి పోస్టేజీ ఉచితం.

ఉత్తర ప్రద్యుత్తరణ ఇంగ్లీషులో జరవండి.

INDO BRITISH COMMERCIAL Co.
Camera Dept, Halka, 22, [A.W.M.] Amritsar

పరమాణువు - కొన్ని విశేషాలు

రుక్మిణీదేవి తన భర్త శ్రీకృష్ణుని ఒక కులసీ దళంతో నారదదాస్యవిముక్తికి చేసింది. దీని నుంచి పురాణాలలో చదువుకొని, ప్రస్తుత కాలంలో అసంభవంగా కనపించినా “బహుశా ఇది పురాణకాలంలోని స్త్రీల పాత్రవలెనని అనుకుంటున్నాము.

కాని, ఈనాడు, ఎవరైనా, అగ్నిపై ప్రమాణం గల ఒక చిన్నపెట్టెను ఏమాత్రము కదపలేక తంటాలు పడుతుంటే మనకు కడు పుట్టేటంత నవ్వు వచ్చి, “ఏమిటి? ఈ తడి కేమైనా మతిపోయిందా?” అనుకుంటాము. అతడే మరికొంతమంది సహాయంతో కూడా ఆ పెట్టెను ఏమాత్రము కదపలేకపోతే మనకు కొంచెం ఆశ్చర్యం వేస్తుంది. అప్పుడు ఆ పెట్టె మూత తీసి చూడగా ఒక చిన్న ఇసుకరేణువు ప్రమాణం గల చిన్నపదార్థం తప్ప మిగిలినదంతా శూన్యంగా కనపించి, ఆ పదార్థాన్ని తూచగా కొన్ని బిన్నుల బరువు దని తెలియగానే మీ కళ్ళను మీరే నమ్రుకు. ఏమిటి యిదంతా ఒక కలా? ఇంద్రజాలమా? అనిపిస్తుంది. నిదానించి చూస్తే ఇదేమీ కలాకాదు, వైష్ణవమాయా కాదు. 20 వ శతాబ్దపు వైజ్ఞానిక పరిశోధనల ఫలితంగా ఇంద్ర జాలంకంటే ఎక్కువ ఆశ్చర్యం కలిగించే అనేక విషయాలు మనకు తెలుస్తున్నాయి.

19 వ శతాబ్దం చివరదాకా ద్రవ్యం (Matter) అంతా వివిధ ధాతువుల (Elements) మూల కణాలైన (Fundamental particles) పరమాణువుల సంయోగం చేత ఏర్పడిన దని నీతి, పరమాణువులు అవి భాజ్యములనినీ, ఒకే ధాతువుయొక్క పరమాణువులు అనురూపాలనినీ, వివిధ ధాతు పరమాణువులు స్థిర నిష్పత్తిలో రసాయనిక సంయోగం పొందడంవల్ల అణువులు (Molecules) ఏర్పడుతాయనినీ వైజ్ఞానికులు అభిప్రాయ పడుతూ వచ్చారు. 19 వ శతాబ్దం చివరలో కొందరు ప్రఖ్యాత శాస్త్రజ్ఞులే, పరిశోధనల ఫలితంగా పరమాణువులో ఇంకా గాండు ఉపభాగము లున్నాయని తెలిసికొన్నారు. ఇవి ప్రోటానులు (Protons), ఎలక్ట్రానులు (Electrons.) ఈ రెండు కణాల కలయికవల్లనే పరమాణువులు ఏర్పడ్డాయి. ఒక్కొక్క ప్రోటానుకణం ఒక ధనవిద్యుత్తును (Single Positive Electric Charge.) ఒక్కొక్క ఎలక్ట్రాను కణము ఒక బుణవిద్యుత్తును (Single Negative Charge) కలిగి యుంటాయి. ఏ ధాతు పరమాణువులోనైనా ఉపభాగాలు ఈ ప్రోటానులు, ఎలక్ట్రానులే అని తెలిసికొన్నారు వైజ్ఞానికులు. అయితే ఈ ధాతువులు వివిధపదార్థరూపాలను ఎట్లా కలిగివుంటాయని ప్రశ్ని వచ్చింది. పరిశోధనల ఫలితంగా వివిధ ధాతు పరమాణువులలోని ఎలక్ట్రానులసంఖ్య వేరు వేరుగా వుండి ఈ సంఖ్యనుపట్టి పరమాణురూపాలు మారతాయని తెలిసింది. తామ్ర పరమాణువులోని ఎలక్ట్రానులసంఖ్య వేరు, ఇనుము పరమాణువులోని ఎలక్ట్రానులసంఖ్య వేరు. కాని ఏ ఒక్క ధాతు పరమాణువులో నైనా ఎలక్ట్రానులసంఖ్య స్థిరం. పరమాణువులో ఎన్ని ఎలక్ట్రాను లుంటే అన్ని ప్రోటాను లుంటాయి. అంటే పరమాణువు యొక్క విద్యుత్తులం శూన్యము. ఉదాహరణకు ఉదజని (Hydrogen) వాయువును తీసి కొందాము. ఈ ధాతు పరమాణువు ఇతర ధాతు పరమాణువుల న్నిటి కంటే తేలికైనది. దీని బరువు 1.66×10^{-24} . (అంటే 0.000000000000000000000000 166) గ్రాములు. 2 వందల మిలియన్ల ఉదజని పరమాణువుల్ని వరసగా కేరిస్తే ఒక అంగుళం తాడవుంటాయి. ఒక్కొక్క పరమాణువులో ఒక ఎలక్ట్రాను, ఒక ప్రోటాను వున్నాయి. అట్లాగే నైస్థికంగా 92 ధాతువు లున్నాయి. మొత్తం ఏటన్నిటిలోను యురేనియం ధాతువు బరువైనది. ఈ ధాతు పరమాణువులో 92 ఎలక్ట్రానులు, 92 ప్రోటానులు వున్నాయి.

ఎలక్ట్రానుకంటే ప్రోటాను 1840 రెట్లు భారము ఎక్ట్రానుభారము 9.04×10^{-28} గ్రాములు; ప్రోటానుభారము 1.66×10^{-24}

శ్రీ “శాస్త్రీ”

గ్రాములు. కాని ప్రోటానుకంటే ఎలక్ట్రాను 1800 రెట్లు ఎక్కువ పరిమాణము (Pire) కలిగి వుంది. ఎలక్ట్రాను వ్యాసము సుమారు 10-18 సెంటీమీటర్లు, ప్రోటానువ్యాసము 10-16 సెంటీమీటర్లు అని లెక్కకట్టారు. ప్రోటానుకణసాంద్రత ఎలక్ట్రానుకణ సాంద్రతకంటే సుమారు మిలియను మిలియన్ రెట్లుంటుంది అంచనా వేయబడింది. సరే! ద్రవ్యమాలకణాలు ప్రోటానులు, ఎలక్ట్రానులు అని తెలిసికొన్నాం. పరమాణువులో ఈ కణాలు ఏ విధంగా అమర్చబడి వుంటాయో చూద్దాం!

లూథర్ డాథర్ ఫర్డ్ మొదలైన ప్రఖ్యాత శాస్త్రజ్ఞులే తల్లు తమ పరిశోధనల ఫలితంగా పరమాణువును ఒక్క సూక్ష్మమైన నూర్య మండలంవలె చిత్రంపవచ్చునని నూచించారు. నూర్యగ్రహం చుట్టూ చంద్రుడు మొదలైన ఇతర గ్రహాలు నిర్ణీతమార్గాలు ఇంచుమించు వర్తలాకారంగా తిరుగుతూ వుంటాయి. నూర్యగ్రహానికి మిగిలిన ఈ గ్రహాలకూ గల ఆకర్షక శక్తుల వల్ల అవి గతులు తప్పక నిర్ణీతమార్గాలలో సంచరిస్తూ వుంటాయి. అట్లాగే పరమాణువులో ఒక కేంద్రము (Nucleus) వుంది. ఈ కేంద్రంలో ప్రోటానులు వుంటాయి. ఈ కేంద్రముచుట్టూ ఎలక్ట్రానులు, వర్తలాకారంగా సెకండుకు సుమారు వేయ్యి మిలియను మిలియన్ల పర్యాయాలు తిరుగుతూ వుంటాయి. కేంద్రము, ప్రోటాను లుండడంవల్ల ధన విద్యుత్తును కలిగివుంటుంది. ఈ ప్రోటానులు, కలక్ట్రానులు వ్యతిరేక విద్యుత్తులు కలిగి, పరస్పరం ఆకర్షించుకుంటూ వుండడంవల్ల, పరమాణువు విచ్ఛిన్నం కాకుండా నిరంతరం వుంటుంది.

ఒక ప్రోటానుబరువు ఒక ఎలక్ట్రాను బరువు కంటే 1840 రెట్లు వుండడంవల్ల, పరమాణు భారం అంతా కేంద్రభారంమీదనే ఆధారపడి వుంటుంది. కాని ప్రోటానువ్యాసంకంటే ఎలక్ట్రానువ్యాసం 1800 రెట్లు ఎక్కువ అని తెలిసికొన్నాము. ఉదాహరణకు ఉదజని పరమాణువును తీసికొందాము. ఈ పరమాణువులో ఒక ప్రోటాను, ఒక ఎలక్ట్రాను వున్నాయి. ప్రోటాను కణపరిమాణాన్ని ఒక బుణాణిగింజ పరిమాణానికి పెంచా మనకోండి. (అంటే సుమారు అనేకమిలియన్ల రెట్లన్నమాట) అప్పుడు ఎలక్ట్రానువ్యాసం 30 అడుగులు వుంటుంది. అప్పుడు ప్రోటానులుగల కేంద్రానికిగానిచుట్టూ, వర్తలాకారంగా తిరిగి ఎలక్ట్రానుకూ మధ్యగల దూరం, మనకు కొంచెం ఆశ్చర్యంగా కనిపించినా మూడువందలమైళ్ళు వుంటుంది. అంటే ఇదంతా పరమాణువులోని శూన్యప్రదేశే మన్నమాట. ఈపై చెప్పిన లెక్కలనుపట్టి పరమాణువులో ప్రోటానులు, ఎలక్ట్రానులు ఆక్రమించే ఆకరణకంటే శూన్యప్రదేశం ఎన్ని రెట్లుంటుందో మనకు తెలుస్తుంది. ద్రవ్యంలోని ఈ శూన్యప్రదేశాలు లేకుండాచేస్తే ద్రవ్యపరిమాణం మారుతుంది గాని, భారం ఏమీ మారదు. ఇట్టి శూన్యప్రదేశే రహితమైన సూక్ష్మపదార్థమే మనం మొదట అనేక టన్నులబరువుదని తెలిసికొని ఆశ్చర్యపడ్డాం.

అంటే ద్రవ్యం (Matter) అంతా కూడా చాలావరకూ శూన్యప్రదేశేమన్నమాట. దుర్భేద్యమైన బ్రహ్మాండమైన సిమెంటుకట్టడాలు అనేక రంధ్రాలుగల వైర్ ఫెన్స్ (Wire fence) వలె చిత్రంపబడవలసి వస్తుంది.

మానవ శరీరంలోని ప్రోటానుల్ని, ఎలక్ట్రానుల్ని ఒక చిన్నముద్దగా చేసి శూన్యప్రదేశే రహితంగా చేస్తే భూతద్దానికికూడా సరిగా కనబడని సూక్ష్మమవుతుంది. ఇక భూతలంలోని పదార్థాల నన్నిటినీ శూన్య ప్రదేశేరహితాలుగా చేస్తే భూగోళం అంతా ఒక్కమొలు వ్యాసము సగిరిగియుంటుంది.

ఈ పరమాణువుల బ్రహ్మాండమైన శక్తులు ఇమిడి వున్నాయి. ఒక బొమ్మ రాక్షసిబొమ్మ లోని శక్తిని పూర్తిగా ఉపయోగించుకోకలిగట్ట

యితే ఒక పెద్ద బొమ్మ అట్లాంటిక్ సురోచముద్రం లో ఉంచుదురు ప్రమాణం చేయుగలను. కాని మనం ఇప్పుడు దీనిలో ఒక ఓలియన్వంతు ఇక్కినిమాత్రమే ఉపయోగించుకోగలుగుతున్నాము. ఇప్పుడు అసంభవంగా కనపించినా పరిశోధనల ఫలితంగా భవిష్యత్తులో ఇది వీలు కావచ్చు. భూతలంలోని ప్రతి పరమాణువు సృష్టికర్త నివాసంగా భావించబడే నూర్యమండలానికి అనురూపమైన నిర్మాణ విశేషం కలిగి, బ్రహ్మాండమైన అంతఃకేంద్రాలుకల్గి, “మాం పశ్యసి సర్వత్ర” అనే సీతావాక్యానికి ప్రత్యక్ష తార్కాణమై ఆశ్చర్యకాంతానికి వైజ్ఞానికాధారం అవుతుంది.

సాహిత్య మిమాంస

(10 వేజీ తరువాయి)

కళానిధి మద్రాసురకాలయందు ముద్రింపబడియె.

రుధిరోడ్డారి నామ సంవత్సర కాక్తికశుద్ధాష్టమికి సరియయిన 1863 వ సం. డిసెంబరు నెల 18 వ తేదీ

అని యున్నది. దీనినిబట్టి శ్రమ సాధ్యమగు నీ పనిని చేసిన వారు, శ్రీ వి. కృష్ణమాచార్యులవారు, శ్రీ బ సీతారామాచార్యులవారు నను ఆచార్యద్వయ ముని తెలియుచునేయున్నది. రెండవకూర్పు ముఖపత్రమున కొంతమార్పు కావచ్చుచున్నది. అప్పటికి శ్రీ సీతారామాచార్యులవారు పచ్చప్ప మొదలారి పాఠశాల ను విడిచి “నార్యల్ స్కూలులో ప్రవేశించిరి. అం నిట్లున్నది—

‘ఇది మ. రా. రా. శ్రీ పచ్చప్పమొదలారి గారి పాఠశాలయందు బూర్గు మంగ్రప్రధానోపాధ్యాయులుగా నుండిన వి.కృష్ణమాచార్యుల చేతన, నార్యల్ స్కూల్ తెనుగుపండితులగు బ. సీతారామాచార్యులచేతను లఘుటికావ్రాసి, పరిష్కరింపబడి ప్రేమారీ పుత్తరువును పొందిన ములుకుబ్బ వెంకటప్పయ్యగారిచే, భువనగిరి రంగయ్యశ్రేణిగారి కుమారుడు చెన్నకేతలు పెట్టిగారిచే జ్ఞానసూర్యోదయ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపించి, ప్రచురింపబడియె. 1888 సం. జూలై నెల 16 తేదీ. (Registered Copyright) - అని.

పయిప్రతుల నవసరించి వివిధములగు ప్రతులు ముద్రింపబడినవి; పరిష్కర్తల లోపముననో, ముద్రాపకుల లోపముననో, అవి పెక్కుతప్పులతో గూడియున్నవి. మఱియు నియ్యది లక్షణ గ్రంథ మగుటచేత గు పాటి వివరణము లేనిది, కొన్ని పద్యముల కర్తము తెలియదు; కొన్ని విషయములు సుబోధములు కావు; ఆచార్య ద్వయము కూర్చిన ‘లఘుటిక’ మీదప్రయోజనము లను తీర్పజాలి లేదు.

పయియంశముల నాలోచించి కొందఱు పండితులు దీనిని టీకతోగూడ - సరియైన పద్ధతిలో పరిష్కరించి ప్రకటింపదలచిరి. వానిలో శిరోమణి శ్రీ సన్నిధానము - నూర్యనారాయణ శాస్త్రిలుగారి వివరణముతోగూడిన ప్రతి ఇంతి వఱకును వెలువడినది. శ్రీ శాస్త్రిలుగారి వివరణము కావ్యాలంకార సం గ్రహ వివరణ మనుట కంటే - అలంకార సార సర్వములు తెన్ను; సందర్భమును పురస్కరించుకొని అందు సంస్కృతాలంకార గ్రంథములలోని విషయములన్నియు నీయబడినవి; ఆ విషయములు అత్యంతోపయోగకరములు; కాని పద్యసమన్వయముతో వాని కంతగా ప్రసక్తి లేదు; వారి గ్రంథమునను అక్కడక్కడ తప్పు పాఠములు దొరలినవి; పీఠికలోని పద్యములకును, ఆశ్వాసాంతపద్యములకును, బంధకవిత్వమునకు సంబంధించిన పద్యములకును అనావశ్యకమని తోచుటచే - శ్రీశాస్త్రిలుగారు వివరణము నీయరైరి; కాని కొఱకరాని కొయ్యలగు వానికి వివరణమపేక్షితము.

మన ప్రాచీన గ్రంథములలో - వెనుకటి ముద్రణముల సీతిగతులను, ఇప్పటి తీరును ఆంధ్ర లోకమునకు దెలుపుట కీవిషయ మీయఁబడినది; ఇంచుమించుగ గ్రంథములన్నిటినియు నిట్టిదే!

ఎన్నిముద్రణములను పొందినన, మఱి వానిని ముద్రింపవలసిన యావశ్యకత కలుగుచునే యున్నది. ప్రస్తుతము - శ్రీనూర్యనారాయణ శాస్త్రిలుగారు ముద్రింపించిన ప్రతితప్ప వేటాకటి మూలమైనను పుస్తక విక్రయశాలలో లభ్యము కాలేదు; ఎక్కువ వెలల శ్రీశాస్త్రిలుగారి గ్రంథ మండఱకు చదువూలులో లేకున్నది. కాన ఉచితపాఠముతో సంస్కరింపబడి మూలార్థానికి కుపయోగించు లఘుటికతో (సంగ్రహముగా నున్నటికతో) గూడ మూర్తికవి కావ్యాలంకారసంగ్రహమును వెలువఱుట అవశ్యకము; అట్టిపనికి శ్రీవావిళ్లవారే పూనుకొనట మేలు.

గొడగూచి

(15-వ వేజీ తరువాయి)

గొడగూచి లింగమును గట్టిగా పట్టుకుని ఈ పాలు నువ్వు త్రాగేదాకా పెదలను అని మొండిపట్టుదలతో కూర్చుంది. కొంతనే పయినతరువాత భోగేశ్వరుడు ప్రత్యక్షమయి ఆ పాలన్నీ తాగేశాడు. అప్పుడు గొడగూచి ఈశ్వరునితో తాను రోజూ పట్టుకొచ్చే పాలను వెంటనే తాగమృత్యులని దని కోరగా భగవంతుడు వప్సకొనెను.

కొన్నాళ్లు జరిగిన తరువాత శివ దేవుడు భార్యశోనమా శ్రీతైలము నుంచి ఇంటికి తిరిగి వచ్చారు. వారు రాగానే కూతుర్నిముద్దాడి తల్లి రోజూ కుంచెడుపాలు దేవునకు అర్పించుచున్నావా? అని అడగగా ఆమె జరిగిన సంగతి చెప్పింది. అప్పుడు శివదేవుడు ఎంతో ఆశ్చర్యపడి గొప్ప తపాలు చేసినవాడే కనవడని భగవంతుడు నీకు కనపడ్డాడా? అని మండిపడ్డాడు. చివరకి అక్క డున్న వారు అతన్ని శాంత పరిచారు. చివరికి శివదేవుడు మర్నాడు భగవంతుణ్ని తనకు చూపిస్తే గాని నమ్మ నన్నాడు.

మర్నాడు గొడగూచి పాలుపట్టుకెళ్లి ఈశ్వరుని త్రాగ మన్నది. కాని భగవంతుడు తాగలేదు. అప్పుడు తండ్రి నీవు భగవంతునకు పాలు ఇయ్యక పిల్లలతో ఆడుకుంటూ వారందరికీ ఇచ్చే శావు. నీవు నా వ్రతభంగము కావించావు కనక నిన్ను సరికేస్తానని కత్తి తీసాడు. అప్పుడు గొడగూచి భయపడి లింగమునుకొగలించుకుంటుంది. వెంటనే లింగము నోరు తెరుస్తుంది. గొడగూచి లింగములో దూరుతుంది. అప్పుడు శివదేవుడు తొందరగా కత్తి క్రింద పారేసి గొడగూచిజట్టు పట్టుకుంటాడు. అప్పుడు ఈశ్వరుడు ప్రత్యక్షమయి గొడగూచి చేసిన తపస్సు మంచిది, నేను పాలు తాగిన మాట నిజమే నని చెబుతాడు. ఈశ్వరుడు శివదేవునికి, భార్యకి, గొడగూచికి, ఆమెతో ఆడుకొనే బాలలకి మోక్ష మిచ్చి వారిని తనతో పూల విమానముమీద కైలాసానికి తీసుకెళ్లి పోయాడు.

భక్తి, శ్రద్ధ, లక్ష్యముతో చేసిన కార్యకలాపాలు అసాధ్యమైనవి కూడా సుసాధ్యము కాగలవు.

కు ప్ప * బొ ల్లి

కగైరా మేహుచ్చలు, నెగ, సవాయివ్యాధి లకు, గాగిరంటిచికిత్స. కాట్టలూనుఉచితం జి. వి. రెడ్డి, ప్రొఫ్రయిటరు. డి. రెడ్డి & కో (రిజిస్టర్) గోపాలపురం, తూ||గో||జిల్లా.

హైదరాబాదు స్త్రీలు - సమాజములు

మహా యుద్ధమునకు పూర్వము (1914-1918)

ప్రాకృత్యము దేశాలన్నిటిలోను స్త్రీలకు సంఘములో పురుషులతో సమానస్థానము లేదు. అందులో శృంగభూబద్ధమైన భారత దేశంలో వారి స్థితి మరింత శోచనీయుముగా ఉండేది. పాశ్చాత్య దేశాలలో మహాసంగ్రామము నకు పూర్వము స్త్రీలకు రాజకీయహక్కు అనగా వోటింగుహక్కు మాత్రము లేకుండేను. దీని కొరకు విద్యార్థికులు చాలా ఆందోళనము చేసి సంగ్రామానంతరము పొందారు. భారతదేశంలో రాజకీయహక్కు సులభంగానే దొరికింది కాని దానిని సార్వభౌమకమునకు తగిన విద్యార్థి కారము, అధికహక్కులు లేక, స్త్రీలు రాజకీయంగా గాని సాంఘికంగా గాని పైకి రాలేకున్నారు. దీనికి చాలావరకు మన ఆచారవ్యవహారములే కారణము.

యునైటెడ్ ప్రాంతాలలోని స్త్రీల స్థితి కంటే హైదరాబాదు రాష్ట్రపు స్త్రీల స్థితి ఇంకా శోచనీయుంగా ఉండేదని చెప్పవచ్చును. యునైటెడ్ ప్రాంతాలలో నాయకుల సంచలనఫలితంగా కలుగుతూ ఉండే మార్పులు, సంస్కరణలు, కొన్ని దశాబ్దాలు గడిచేసేగాని యీ రాష్ట్రములోకి అడుగు పెట్టే అవకాశము లేకుండా ఉండేది. అక్కడ శాసన రూపమైన తిర్మానాలు కొన్ని, యిక్కడ సంచలన రూపములో కూడా ఉండేవి కావు. దీనికి కారణాలు ప్రజలలో ప్రాచీనత, అజ్ఞానము, కడలక పోకటమే.

ఆదినాలలో స్త్రీలు బయట నిర్మల వాయువు పిల్చే అవకాశము లేదు. బయటకు కదలవలెనంటే, నాలుగు ప్రక్కలా పరదాలతో నిర్దళించిన బండి ఎక్కి పోవలసివచ్చేది. బజారులో ఎక్కడా మర్యాదనులయిన స్త్రీలు నడిచి పోయేవారు సినీమల్లలోను దుకాణములలోను ఘోషా ఏర్పాటు ఆ కాలములో చేసిన విషయమే ఉన్నాయి. పురుష సహాయము లేనిదే స్త్రీ ఒక అడుగునా కదలటానికి వీలులేని పరిస్థితి ఉండేది. మహమ్మదీయ రాజ్యమునీ, వారి వల్ల కలిగి విపత్తులను మనీ అసలు ఉద్దేశ్యము. కాని రాను రాను అది ఆచారముగా మారి గౌరవ కుటుంబముల ప్రదర్శన అయినది. శిక్షికి తోడు అవిద్య అజ్ఞానము స్త్రీలలో జ్యోతిచ్చి తిత్తుతీతంగా ఏ పదమున అభివృద్ధి పొందలేక— నిశ్చేజము— స్త్రీ— ప్రాణం గల యంత్ర మయింది!

నిరంకుశమైన ప్రభువుల పరిపాలనలో రాష్ట్రములో గల అన్ని జాతులలోను మహమ్మదీయ, క్రైస్తవ, పారశీక స్త్రీలలోను ఇతర జాతుల కొంత మంది స్త్రీలలోను విద్యాభివృద్ధి కలిగింది. దీనికి కారణము రాజభాష ఉరుము కావటము కల్లనూ ఆంగ్లేయుల కొంత మంది ఉన్నతాధికారులుగా ఉన్నందువల్లనూ ఉరుమా ఇంగ్లీషు భాషల ద్వారా విద్యను పాఠశాలలు స్థాపితమయి రాష్ట్రములోని కొన్ని వర్గముల వారికి లభించింది. జిల్లాలలోను నగరములోను బాలికా పాఠశాలలు, స్త్రీల కొరకు ఉన్నానియా కాలేజీ తెరువబడి ఘోషా పద్ధతికి ఏర్పాటు కావించ బడినవి. చాలామంది పట్టభద్రులయినారు.

ప్రభుత్వమునకు ఈ విధంగా విద్యావ్యాప్తి కేర్పాటు చేసుకుంటూ ఆంగ్లేయ అధికారుల భార్యలు అభిలాషవల్ల ప్రభుత్వసహాయముతో— ఉన్నత కుటుంబాలకు చెందిన మహమ్మదీయ పారశీక క్రైస్తవ స్త్రీల చేత కొన్ని స్త్రీల సమాజములు స్థాపింపబడినవి.

Women's Association for Educational and Social Advancement అన్న పేరుతో (స్త్రీల విద్యా సాంఘికాభివృద్ధి సంఘము) ఇరవయ్యో శతాబ్దాంధులలో స్థాపించ బడి, అఖిల భారత మహిళాసభ శాఖయొక్క కేసులు కొన్ని వర్గములకు చెందిన ఉన్నత కుటుంబపు స్త్రీల చేత నడపబడుచున్నది. దీని పక్షాన కొన్ని పాఠశాలలు నడపబడు తున్నట్లుగా నివేదికల వలన తెలుస్తున్నది. ప్రభుత్వ సహాయము ఉండటము వల్లను,

శ్రీమతి ఇల్లెందుల సరస్వతి

నవాబు జాగీరదార్ అండ ఉండటమువల్లను సామాన్యుల సహకారము లేకపోయి పట్టికీ సంఘము అభివృద్ధి పొందుతూ వచ్చినది. ఇట్లకు సమాజేశములకు ప్రభుత్వమే ఘోషా ఏర్పాటు పోలీసు నిగరావీ మొదలయిన అట్టహాసాలు ఏర్పాటు చేయటము, సాధారణంగా ఉన్నతోద్యోగుల భార్యలు, జాగీరుదార్ల నవాబుల జనానా అధ్యక్షత కపించటము వల్లను, ప్రజా సామాన్యమునకు సంబంధించిన తీర్మానాలే యీ సంస్థదృష్టికి యంత్రకాలమునంచి రాజేంద్ర సత్యవాదులు చెప్పవలసి ఉంటుంది! సంస్థరానికి ఒకటి రెండు సార్లు సమావేశమయి ఎక్కువ ఘర్షణ లేకుండా తీర్మానాలు చేసుకుంటూనూ, అఖిల భారత మహిళాసభకు అనుబంధంగా ఉన్నందు వల్ల, అక్కడి సంచలనము హీనస్వరంతో ప్రతిధ్వనిస్తూ ఉండటము జరుగుతున్న పద్ధతి. మొత్తము మీద ప్రభుత్వము కూర్చుంటున్న ఉపన్యాసములు తీర్మానాలు ఇందు మించుగా జరుగుతూ వచ్చినవి. ఈ సంస్థలో నేడు ప్రాముఖ్యము వహించిన వాటిలో శ్రీమతి రుస్తుంజీ ఫరీదాంజీ ఒకరు. ఈమె విద్యావతి కావటమే కాకుండా సంస్థలకు చక్కగా చెప్పించు నిర్మాణకాళ్యము గల స్త్రీ. విదేశాల కేగి విజ్ఞాన సముపార్జన చేసిన శ్రీమతి ప్రేమలతా సుప్ర, స్వతంత్ర భారత నిర్మాతలలో నొకరైన శ్రీమతి సరోజినీ నాయుడుగారి పుత్రికలైన శ్రీమతి పద్మజా నాయుడు లీలామణి నాయుడుగారు యింకా కొంత మంది పారశీక క్రైస్తవ స్త్రీలు యీ సంస్థకు ప్రముఖస్థానము వహిస్తున్నారు. నాయుడు సోదరిలు చాల స్వతంత్రంగాను ప్రజలకు హితరంగాను కృషి సల్పులనే వ్యక్తులు. సర్ మిర్జా ఇస్మాయిలు గారి ప్రధాన మంత్రిత్వ కాలంలో మాచిగడ్డి పల్లిలో స్త్రీల విషయంలో జరిగిన దురుంతాకు పోలీసు వారికి కృతార్థక మయిన— సత్య సత్యమైన ఘట్టాలను బయట పెట్టి— ప్రభుత్వానికి న్యాయము నెత్తిమాపిన ధీరమణి శ్రీమతి పద్మజా నాయుడు! ఈ విషయము తీర్మాన రూపమున అఖిల భారత మహిళాసభ దృష్టికి తెచ్చిన వీరకవిత. లీలామణి నాయుడుగారు ప్రభుత్వోద్యోగియైనా, నివాస కళాశాలలో పోలీసులు విద్యార్థులపై జరిగిన ఆక్రమ ఛర్యలను నిరసిస్తూ విద్యార్థులపై ప్రయోగంపూర్వకముగా లాఠీచార్జీని ఆంధ్ర మంది తోటి అధ్యాపకులలోనూ తా నొక్కడే చెందించి వాదించిన, న్యాయము దైర్యముగల హృదయ. కాని యీ కుటుంబము ఆంగ్ల కుటుంబమైనా ఆంగ్ల శిక్ష మెరుగరు.

కేరళు ఆటపాటల కొరకే స్థాపింప బడినది లేదీ హైదరాబాద్, లేడిస్ రిక్రేషన్ క్లబ్బును. మొదట దానితో ఎక్కువగా కొప్ప వంతెనకు కెండ్ల మహమ్మదీయ, పారశీక స్త్రీలు సభ్యురాలుగా ఉన్నారు. అప్పుడు ప్రధాన మంత్రియైన సర్ అక్బరు హైదరాబాద్ భార్య కేరళ మీద ప్రభుత్వ సహాయముతోనూ, జాగీరుదారుల నవాబుల సహాయముతోనూ స్థాపించబడి, భవన నిర్మాణము కూడా జరిగింది. ఎకాలవైక పెద్ద భవనము—ఘోషాకనుకూలమైన ఆకరణపు గోడలు—యీతగట్టడానికి పెద్ద 'ఫూల్'—టెన్నిస్, బాడ్మింటన్ మొదలయిన ఆటలకు అనుకూలమైన ఏర్పాటు భవనములో మేలు జాతి వీరులు—మైలీ పోసు శోభాయ మానంగా రాజభవనంగా రంగురంగుల గదిలో మధ్య తరగతి స్త్రీలు అన్ని జాతులలో కనిపిస్తూ ఉంటారు. దీనికి గూడా ఒక స్వంత భవనము—తెలుగు భక్తి చరు— పోటగోడల వలె కాంటే ప్రాకారము—యీతరు ఆటలకు తగిన ఏర్పాటు మొదలయిన ఆధునిక సహాయాలతో నిర్మించబడినది.

హైదరాబాదు సంస్థానములో ఆంధ్ర స్త్రీలు 1907 నాటికే తమకొక ప్రత్యేక సమాజము స్థాపించు కొన్నారు. కి|| శే|| రావిచెట్టి లక్ష్మీ సరస్వతిగారి గృహమునందు భారత మహిళాసమాజము స్థాపింపబడినది. తరువాత చాలా కాలమునకు కేరళ 1922 ప్రాంతముల కి|| శే|| నడింపల్లి సుందరమ్మగారు, వట్లకొండ వెంకటమ్మగారు, మాడపాటి మాణిక్యమ్మగారు కలిసి సోదరీసమాజమును స్థాపించారు. శ్రీ కృష్ణదేవరాయాంగ్ల భాషా నిలయమందు స్త్రీలకు బాల్యని కటటానికి యీ సమాజము వారే సహాయము చేశారు.

సుమారు అదే కాలంలో ఆంగ్ల నాయకుల చేత స్థాపించబడి కొద్ది సంఖ్యతో ఆరంభమై యిప్పుడు దాదాపు వెయ్యి మంది బాల బాలికలతోనూ, పెద్ద స్వంత భవనము కలిగి ప్రభుత్వ విరాళము సంపాదించి సంచలన ప్రచరమానంగా ఉన్నది. ఆంగ్లభాషాద్వారా విద్యగల 'ఆంగ్ల బాలికల ఉన్నత పాఠశాల'.

ఆంగ్ల నాయకులు కొందరు ఆంగ్లములో సభ కనుబంధంగా ఒక మహిళా సభను, జరుపుతూ ఉండేవారు. విద్యా వ్యాపకమును గురించి, సంఘసంస్కారమును గురించి తీర్మానాలు చేయబడుతూ ఉండేవి. ఇటీవల రాజకీయ కారణముల వల్ల మహిళాసభ ఆంగ్లములో సభ నుండి విడిపోయి ఆంగ్ల స్త్రీల ఏకైక ప్రత్యేక సంస్థగా ఎంచుకొనబడుచున్నది. దీనిలో కృషి చేస్తున్నవారు శ్రీమతి రంగమ్మ ఓబలగడ్డి, య. సీతాకుమారి, మా. మాణిక్యమ్మ బి. అనంత లక్ష్మీదేవి, ఇందిరాదేవి మొదలైన విద్యావతులు. శ్రీమతి రంగమ్మగడ్డి ఉరుమా, యింగ్లీషు భాషలలో కూడా వక్త. ఇంచుమించుగా హైదరాబాదులో గల అన్ని సంస్థలలోనూ ప్రముఖ స్థానము కలిగిన ఆంగ్ల స్త్రీ సీతాకుమారిగారు రాజకీయ, సాంఘిక విద్యావైజ్ఞానికంగా స్త్రీల అభివృద్ధికోరే సంస్కృతాంగ్రములు నేర్పిన విద్యావతి. ఇటీవల కాంగ్రెసులో కూడా కృషి చేస్తున్నట్లు వినికిడి. ఆంగ్లయువతీ మండలిసాపకురాలునూ, సుమారు 15 సంవత్సరాలనిరిచి ఆంగ్ల స్త్రీ సమాజ రంగంలో ముఖ్యప్రాతకహించిన వారూను. నందగిరి ఇందిరాదేవి విద్యావతి కచయిత్రీనూ. బి. అనంతలక్ష్మీదేవి మండలి సాపకులలో ఒకరు. ఇటీవల కాంగ్రెసులో

కూడా సేవ చేస్తున్నట్లు వినికిడి. స్త్రీ సమాజాభివృద్ధికి పాటుబడే వ్యక్తి. ఈ మహిళాసభ పక్షాన కొన్ని పాఠశాలలు నడపబడుతున్నాయి. కాని మహాసభనుండి విడిపోయిన తరువాత ఎక్కువ దీనికృషి ప్రజాసీకానికి తెలియటము లేదు.

'ఆంగ్లయువతీ మండలి' యని మరొక సమాజము ఆంగ్ల స్త్రీల చేత 1935లో స్థాపితమైనది. స్త్రీల విద్యావైజ్ఞానిక సాంఘికాభివృద్ధికి పాటుబడే సంఘమిది. దీనికి కొన్ని వందల గ్రంథాలు ఉన్నవి. ఆంగ్లములో సాంఘికమునకు నగర సంఘముగా యెంచుకొనబడుతున్నది. ఇందులో సామాన్యులకు కూడా ప్రవేశమున్నది. దీనిలో శ్రీమతులు రంగమ్మగడ్డి, సీతాకుమారి, ఇల్లెందుల సరస్వతి, ఇల్లెందుల శ్యామలాదేవి మొదలయిన వారు కృషిచేస్తున్నారు. దీని ద్వారా సభ్యురాలంద్రకు హిందీ నేర్పటము, వివిధవిషయాలపై బారమునకు, పక్షమునకు సమావేశములు జరపటం, గ్రంథాలు సభ్యురాలంద్ర యిండ్లకు సర్దులేటు చేయటము జరుగుతున్నది.

హిందీ మహిళాసమాజము మహారాష్ట్ర స్త్రీల కొరకు శ్రీమతి సుశీలాబాయి పాల్కగారి చేత స్థాపింపబడి చురుకుగా పనిచేస్తున్నది. వీరు మహారాష్ట్ర వసతిలోను ఉండుకు వచ్చి సంఘాభివృద్ధిచేస్తూ ప్రభుత్వోద్యోగము చేస్తు విద్యావతి.

సహజవన మండలి— మార్వాడీ గుజరాతీ స్త్రీల ఉన్నతికై స్థాపింపబడినది సంస్థ. శ్రీమతులు ప్రేమలతాసుప్ర, జ్ఞానకుమారి శివాదా మొదలయినవారు, ఈ సంస్థద్వారా కృషిచేస్తున్నారు. నిగనులకు సహాయము చేయటము, పరిశ్రమల ద్వారా ఆనాసల కాశ్రయము యివ్వటము యీ సంస్థద్వారా జరుగుతూ ఉంటాయి. శ్రీమతి ప్రేమలతసుప్రా యీ సంస్థకు అధ్యక్షురాలై యీ సంస్థమునకు తీసుకొనివచ్చారు. వీరు M. L. A. గా కొంతకాలం ఉన్నారు. జ్ఞానకుమారి పేడా విద్యావతి, ప్రజాహితైషిణి, కాంగ్రెసులో గూడా కృషి చేస్తూ ప్రభుత్వ నియమాల మల్లంఘించి కొంతకాలము చెఱసాల శిక్ష ననుభవించిన రాజకీయాభిలాషిణి, ప్రజాహిత జీవీనూ.

ఇంకా చాలామంది స్త్రీలు సంఘం లక్ష్మీ బాయమ్మ, పురం రుక్మిణమ్మ, సుమిత్రాబాయి, వెల్దురి విమలాదేవి మొదలయినవారు సంస్థకు

(22-వ పేజీ చూడుము)

ప్రమాద రక్షణకు

ప్రశస్తమైనది

భీమా

ఎప్పుడే ప్రమాదం వచ్చేనీ, ఏక్షణం ఎలా ఉండేదీ తెలియని ఈ దినాల్లో

అగ్ని * మోటార్ కారు * కార్మిక నష్టపరిహారం

నౌకా * ఫయడిలిటీ గ్యారంటీ * మొదలైన బీమాలకు

మాతో సంప్రదించండి :

యునైటెడ్ ఇండియా ఫైర్ అండ్ జనరల్ ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్,

“యునైటెడ్ ఇండియా లైఫ్ బిల్డింగ్స్”

ఎన్ టి నే డ్ - మద్రాసు.

Telephone: 4241   Telegrams: "UNIGEN"

ప్రెంచీలు :

బొంబాయి - కలకత్తా - కొలంబో - సింగపూరు.

స్వతంత్ర భారతజాతిలో మహిళామణులు

[శ్రీ బనిరెడ్డి ఈశ్వరరెడ్డి]

ప్రత్యక్షంగా సంఘభీతిమైన ప్రపంచములో స్త్రీత్వమునూ ఉదాత్తత్వమునూ గ్రహించగలిగే భావుకులకంటే సకల విషయాలనూ వ్యాపారకృషితో పరిశీలించే బుద్ధిశక్తిలే ఎక్కువ మాతృత్వంలోని మహనీయత్వమునూ అబలాత్వంలోని సౌమనశ్యమునూ కామనీత్వంలోని నిత్యసూత్ర రుచియుతమూ సత్యమునీ ఆధారీనాథమునూ అర్థం చేసుకొనగలిగిన సహృదయుడే స్త్రీత్వంలోని రహస్యముయే అస్పష్టమైన ఔన్నత్యము గ్రహించగలుగును అటు గ్రహించలేనివాడు "ఎరక ద్వారం బు ఒక్కటే నలినేత్రం"-ని యాపడినాపి ధర్మ నిర్మాతయే "నీ స్త్రీ స్వాతంత్ర్య మున్నా" అని తల్లిదండ్రులకు తెలిపి తెలియనివాడైతే "అశ్వత్థుల వాసగరం నీ చిత్తాంతం... కేవల జానానికంటే మనస్సు" అని ఊహించుకొంటాడు యిటువంటి సవారీలో అనేకులు సామయికావోచేకనులే పరిశీలించి బట్టి వ్రాసిన సామయికనిర్ణయములు శాస్త్రీయ నిర్ణయముల కొరతలేక యింకా స్త్రీని మంత్రగానూ దానిగానూ మాతగానూ ప్రేమిస్తాగానూ అన్ని దృక్పథములతోనూ చూడగలిగే విచక్షణములు తక్కువ. మనం వీరస్వర్ణ ములంకరించిన భర్తల చిత్తవైకల్యము అందా లొలికెన్నా అధిరోహిషున్న వీరపత్నుల పవిత్రావేశమునూ రాజపుత్రులగుణుల రణావేశమునూ సామ్రాజ్యాలను శాశ్వతమతో ఏలిన వీరరుద్రుల ముక్తా రజనాల స్థైర్యము, పరిమితస్వేచ్ఛతో రాజాధిరాజును డిక్టేటరుగానూ బీబీసాహసాన్ని కొంతవరకైనా హృత్పలకములా చిత్రించుకొనగలిగితే స్త్రీత్వంలోని విహులకలకు వ్యాపించు వికాసశక్తిని అగణనమన చేసుకొంటుంటుంటాడు అట్లు కాదు అందా తీలాన్నీ స్త్రీత్వమునకు గీటురాయి చేసికొనిమన దృష్టిని సమీక్షించేటంటే మనదృష్టి పతన పరిత్యజం కాగలదు. స్త్రీత్వాన్ని పరిశీలించటమంటే స్త్రీలవిషయమై మహాత్ములు మడిచిన సుభాషితులను పరిశీలించవలసివచ్చి మన కంగీకృతం కాకున్నా యీ సుభాషితులు అనభజితులైన నూత్న లనుటలో సందేహం లనలేక మనా లేదు. తీలాన్నీ గీటురాయిగా భావించువారీ నూత్నలను గమనించవలెను. "స్త్రీ ప్రకృతి పుత్రక, అట్టినుకుమార్తె విశ్వాస ముంచలసినదే కానీ కొంచెంకూడగు" (భారతము) "సాక్షిగంధర్వదైన స్త్రీ భగవంతుని సృష్టిలో ఉత్తమమనూ, దేవుడు తన శక్తిని తెల్పుటకే అనేకోత్తమగుణములతో స్త్రీని సృష్టించాడు" (ప్రభువుడు) "స్త్రీ స్వాతంత్ర్య మేదేశ స్వాతంత్ర్యం" (గాంధీజీ) "నారీసమాజం వృద్ధిపొందినదే, దేశాభివృద్ధి కల్గి" (సోదనీ బాయుడు) యిదేవిధంగా స్త్రీలనుగూర్చి మహాత్ములు చెప్పిన ప్రవచనము లెన్నో కలవు.

యిది యిట్లుండగా స్త్రీలనుగూర్చి మన పూర్వీకులు నిరసించిచెప్పటకు కారణమేమి? తెలిసికొనవలెను. వైకా కాలంలో స్త్రీల విద్యాభ్యాసముగా ప్రతిభావంతులుగా విరాజిల్లిన మనకు తెలియును. అట్లు ఉజ్జ్వలంగా విలసిల్లిన స్త్రీని బౌద్ధయుగాంతంలోని శంకరాచార్యులు ప్రతిఘటించినట్లుగా సాక్షిగా చూడగలిగినా పరిస్థితులు అనేక సంస్కృతాంధ్ర కవులూ తమ దాసువంటి భక్తులూడా నారీకీయవస్తువుగా స్త్రీని చిత్రించుటకు కారణమేమో తెలియదు. హంకా అనాటిసమాజం అసహ్యంగా గా దూషింపెయ్యడమన్న దానికి కారణం నాటి రాజుల అకర్మణ్యత్వంగా స్త్రీనాంధా అయియుండవచ్చును. మృతకాలంనాటి రాజుల అకర్మణ్య శృంగారప్రవృత్తికి సంబంధించిన ఉదాహరణలు మనకు సాహిత్యంలోనా జనశ్రుతులలోనా అనేకం దొరుకుచున్నవికదా. అట్లు

విలాసముల కాలవాలమొన స్త్రీని గృహములలో ఆశ్చర్యం లేదు. దీనినిబట్టి ఆ మహనీయులు విలాసములైన స్త్రీత్వాన్నే నిందించి కానీ సమాజమైన స్త్రీ స్వరూపమును నిందించినను కొనకూడదు.

పూతనానిత్యమే శరీరపవిత్రతయే స్త్రీకి ప్రధానావసరమని నమ్మువారు నాడూ నేడూ కూడా ఉన్నాడు వారి దృష్టిలో స్త్రీ ఎంత క్రూరురాలైనా మోసకత్తయినా తన శరీరాన్ని ఇదిగల కివ్వనంతగా త్రిముననే పవిత్రముగా ఎంచుకున్నాడు. అతిశయవంతమైన భర్తల చూచావో యిటు కన్నే కావని నిందిస్తూ భర్త మరణవ్యతిరేకత అతిశయించి దిద్దించక పూజాపుష్కరములు చేస్తూ అతివిశిష్ట స్వర్ణవహనాలు సహాయకార్యాలైన స్త్రీల నేతలను నే నెగురుచును. కేవలం శరీరమును యితరులనుంచి రక్షించుకొన్నంతమాత్రమున స్త్రీ పరమపూజ్యురాలు కావాలను. భగవంతుడు కరుణ దయ కోమలత్వం మొదలగు పవిత్రగుణములను స్త్రీకిగొప్పాడు నేనాభావంలో పురుషుడేపడగా స్త్రీతో పోటీ చేయలేదు స్త్రీ స్వనియం కరుణాద్రిమైనది దానినే పురుషుడు స్త్రీబలహీనతగా భావించి తన కానానికి ఆమెను యింధనం చేయబోతాడు యిట్లు చేయడములో పురుషునకు సంఘంకూడా సహాయకరమే ప్రపంచమును స్వర్ణమెల్లంగా గుళిమయం చేసికొనుటకు భగవంతుడు సృష్టించిన స్వర్ణాపమే స్త్రీ మహాజీవితమును నియమింపగా ఆదర్శంగా చేయుట కేర్పరచబడినది వివాహ బంధం. సహజప్రతిపత్తికి అన్యోన్యసహకార మనకూ వీర్యచుభవదే దాంపత్యం. ప్రజాసమాహమను ధార్మికంగా నియమింపగలగా ఉంచుట శ్రేయశ్చర్యమేదే స్త్రీ పురుషులలో ఒకరికొక్కరు అధ్యైతికై ప్రభులాడుతున్నంతకాలం సంఘర్షణ తప్పదు. అన్యోన్యసహకారం పరస్పరస్నేహం లేనంత వరకూ ఒకరిపై ఒకరు అధ్యైతిక చేయు ప్రాకులాట తప్పదు శరీరపవిత్రత గీటురాయిగా భావించబడినంతకాలం స్త్రీజాతికి ఔన్నత్యంకల్గి. మన కథలూ గ్రంథాలూ జననాడకలూ అన్నీ పాత్రాత్మికభావములతో నిండినవి యిప్పటికీ నాటి పత్రాత్మిక మహాత్మ్యమునకు సంబంధించిన కథలు విరివిగా ప్రచారములోనన్నవి సావిత్రి అననూయ మొదలగు పత్రాత్మకమెల్లల చరిత్రలు తెలియని వాగ్దాన? వాళ్ల మహాత్మ్యములకు సంబంధించిన కథలను కూడా అధునికత్వం లనజాలము. వాళ్ల సంకల్పబలం పవిత్రత యిచ్చా శక్తి అమోఘమైనవి యిచ్చా శక్తి సంకల్పబలం అసాధారణమైనదని నేనూ విశ్వసిస్తాను పవిత్ర సంకల్పబలంకలనననమూర్ఖులూ పతిత్రేలూ అతిలోకమైన కృత్రిమములను చేసిరిగి కూడా నమ్మవచ్చు కృష్ణభగవానుడు "యాదృశీ భావనా యత్ర సిద్ధిశ్చ తాదృశీ" అన్నాడుగా మన భావనలలో పవిత్రత ఉండాలి తగు వాత అసంభవములకూడా సంభవములు కాగలవు. పరివర్తన అన్నిటికీ అవశ్యంభావియే అదర్శాలకు కూడా పరివర్తన అవశ్యంభావియేకదా? అనాటి సంకల్పబలం యిచ్చా శక్తి నేడెక్కడిది? కేవలం కల్పనలో కథలలో విరాజిత పాత్ర ప్రత్యేకంగా అన్యోన్యశాత్ర దాంపత్యదర్శన నేడవరం అప్పడే స్త్రీత్వానికి సాధకం.

శారీరకబలం స్వల్పమైనా స్త్రీలకు మానసిక బలం అపరిమితం. ఆ మానసికబలమే లేకుంటే భూతకాలంలోని స్త్రీచరిత్ర యంత ఉజ్జ్వలంగా ఉండియుండు రావణుని ఎన్నోబల హీనతద్వారా జరిగిన యీ రామాయణంలో సీతయొక్క మానసికశక్తి శ్రద్ధాభక్తిసముగా వెలుగుతున్నది ద్రౌపది లేకున్నయెవల ఎంతవులన్ని గండములు గడిచి బయట పడగలుగుదురా

అనునదే సందేహం. త్యాగశక్తి సేవాదృఢత్వం స్త్రీలకు దేవుడిచ్చిన మూర్తసాధనం సమయ స్ఫూర్తి చాతుర్యంకూడా వాళ్లకు సహజమే. అతిభయంకరమైన మానసికవేదనల నన్నిటిని మనస్సులోనే లయింపజేసికొని పతికూడా తెలియనీయకుండా వికసితమఖంతో సంసార నాకను సాగించే దౌర్భాగ్యమహిళ లెందరో? యీ మానసికబలమే లేకుంటే ప్రస్తుత వాతావరణంలో సంఘంయొక్క జీవశక్తి నశించి కేవలం కలుబాట్లమాత్రమే మిగిలిన ఈ తరుణంలో స్త్రీలు పరంపరాచారగ్రస్తమైన కుటుంబములలో బ్రతికడమే గుర్రం తన మానసిక శక్తి పూర్తిగా నశించువరకూ తన స్థైర్యం దైర్యం పూర్తిగా మాయమయ్యేవరకూ స్త్రీ పూర్తిగా చిరునవ్వుతోనే ఉంటుంది అంతకంటే బడబాగ్ని నెవ్వరికీ శ్రేయసీయగు కరుణకూ దయకూ స్త్రీత్వానికి దగ్గరంబంధ మున్నది స్త్రీలు నేడూ స్వర్ణీయకుసుమంగా భావించే పెద్దలూ కవులూ ఈ విషయాన్ని మరచి పోతున్నాడు ఒక పువ్వునూ అహోదరమైన ప్రకృతిని అనందకరమైన దీప్రసాదములనూ చూస్తే మనకు సేతాసందం మానసికవాంతి కలుగుతుంది దానినంటే మన కే ప్రతిఫలంగా శ్రమ కానీ ఉత్తమ స్త్రీసాంద్యము చూడగలే మనలో ప్రతిభా మౌఢ్య పుట్టుటకు ఈ సంకుచితశృంగారమౌషికమైన నాటకములే కారణము స్త్రీయొక్క కగణాదిగూ నేనా భావములు విశించుటకు తగిన అవకాశం కల్పించండి యూరపులో వైటింగ్లో అను నామె చూపిన నేనాభావము మనచెరుగుదుము. పవిత్రమైన ఆనె నేనాభావములు వికసించుటకు తగిన అవకాశం కల్పించుటకు యితే ఆమెహృద్కోసం చీటికి మాటికి పురుషునితో కొట్లాడేదౌర్భాగ్యస్థితికి దిగజారిపోతుంది.

యంత రకూ సాంస్కృతికములైన విషయములను తెలిసికొన్నాం. ప్రస్తుతం నేటి పరిస్థితులను కూడా కొంత రకూ సమీక్ష చేయాలి. నేడు సభ్యులుగా నాగిరికుడుగా ఎంచుకునే ప్రయోగకూ స్త్రీస్వాతంత్ర్యన్ని గూర్చి ఘోషిస్తున్నాడు. కొందరు స్త్రీలకు హక్కులు కావాలనీ ముగింపదగు సహవిద్యకాలనీ ఘోషిస్తున్నాడు యింకా కొందరు పట్టణాల్లోని మహిళలు పర్యవేక్షకత్వంలోను కొందరు ముగిలినాళకు కూడా అక్షరాస్యలేక అలలుటిసుంటే గ్రామాల్లో స్త్రీవిద్యలనుకూడా కావాలనీ ముద్రాను బాంబాయి లో కూర్చొని మహిళాసమాజములచేత శిక్షా నాలు హాస్యాపదంగా ఉండు స్త్రీస్వాతంత్ర్యముని చేసే నీనాదమును హృదయంగా గాక కించంనుంచీ వస్తున్నవి హక్కులకు చేసే నీనాదములు పోట్లాటులకు దారి తీస్తున్నవి సహవిద్య యనిగగించే వైద్యులు స్త్రీ పురుష ప్రకృతి లోని విభిన్నత్యాన్ని పాటించడం లేదు విభిన్నతలంకితప్రవృత్తులు గలవారికి పరస్పరాకర్షణ సహజమనేది మనకు తెలియని విషయం కాదు ప్రభుభవములను ఎదురుగా ఉంచి నాటి కఠింతుగా ఉండమని అపరిపక్వమనస్కులైన యువకులకు హితోపదేశం చేయడ మన్యాయం విదేశాలలోని విద్యాలయములలో భయంకరమైన కృత్రిమరం జరుగునని దాని నెవ్వరూ అంతగా పాటించనీ మనకు తెలియును. మన సంస్కృతికి అదర్శములకమైనది. మన గుళులులూ భోగములూ కూడా అదర్శములకములే అందువలన మనదేశంలో సహవిద్య సమాచనం కాదు ప్రాచీనకాలంలో విద్యా కులందూ ఉన్నట్లు మనకు తెలియును. స్వర్ణగీతనాట్యచాతుర్యం అంతిమస్త్రీలకు కూడా శిష్టమమండనకూడా తెలియును కానీ స్త్రీలకూ పురుషులకూ సహవిద్య కేర్పబడినట్లు నిర్వచములు శవు. స్త్రీలకు గాంధీశిక్షాప్రభు పురుషులకు ఔద్యోగిక విద్యలూ కావాలి. యిందుకు సహవిద్య సహాయకారి కావాలను

విషయవాంఛలు మానవులకు సహజం. అకర్మణ్యజీవిత క్రియాగూఢం ధరించని ఉహులూ మానవుని లోకాప్రవృత్తిని గుర్తావములకూ లేక తిరుచును. యీ దుర్భాగముల మన స్త్రీనే ఎక్కువగా చేజిక్కించుకొనున. పవిత్రత సహనం త్యాగం మొదలైన స్త్రీయొక్క సహజమౌళికగుణములన్నీ కాదు

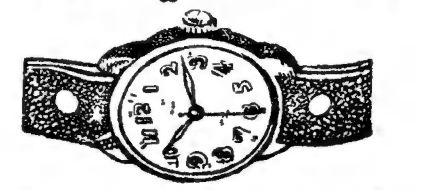
ప్రవృత్తిక పూర్తిగా దాసురాలైన మహిళ నుడై రించలేవు. శృంగారకవుల శాస్త్రీయ వ్యభిచార వర్ణనలూ స్త్రీలను పరదాలో గోపనీయంగా భావించే చాందల మనస్తత్వం మహిళలను మరింత అధోగతికి తీసికొని వెళ్లగలవు. మహిళలను స్వర్ణీయకుసుమంగా భావించే మహాత్ములూ లేకున్నా మధుభరితపుష్పములుగా భావించే మనుషులకుమాత్రం కొంత లేదు బుద్ధిలూ వివాసురాండ్రూ విరాజిల్లిన యీ దేశంలో యవనసంపర్కజనితమైన పరదాపద్ధతి సర్వ సర్వత్రా వ్యాపించడం, హిందువుల్లోకూడా అశ్చర్యకరమైనది అసలే సంకుచితంగాఉన్న స్త్రీత్వంతో ఈపద్ధతద్వారా మరింత సంకుచితమైపోయినది విషయభోగములకు ఆటబొమ్మగా ఉపయోగింపబడుతూ స్వాతంత్ర్యాన్ని యింటిప్రాంగణంవరకే పరిమితం చేసి కొన్ని స్త్రీకి వికాసమెక్కడ?

కొందరు, స్త్రీలకు మగవాడుచేయు ప్రత్యేక ఉద్యోగాన్ని యివ్వవలెంటారు స్త్రీల వికాసముకు తోడ్పడు ఉద్యోగము లనేకము లున్నవి. కానీ ప్రతి ఉద్యోగంలోనూ స్త్రీనిరికించి నిరుద్యోగులైన మగవాళ్లతో పోటీపెట్టి మోటుగా రాటుచేలమనడం సమంజసమే యిట్లు చేప్పేవారికి నా దొక మనవి అట్లు స్త్రీ సలవిభోద్యోగసాధనలో మునిగి మోటుచేరన నాడు మీ రామెను ముదతీ అబలాకామినీ రమణి అటూ శృంగారస్వరూపిణిగా భావించుటకు వీలండు మీ రాశించే సకుమార శృంగార ప్రవృత్తులు ఉద్యోగ కళాక్షయని స్త్రీల యిసుమంలైనా మిగలవు అప్పుడు మీ రూపించే సాందర్యాధాన చేయుటకూ అర్థం లేని సాధకభావకవిత్వములు వ్రాయుటకూ అవకాశ ముండదు

ప్రపంచంలోని మాతృహృదయములన్నీ ఒక్కటే. శృంగారారాధనా కాంక్ష సర్వలక్ష్యా సహజమే కొంత వింతపాతశోక అంటూ మనదే ప్రాచీనులు స్త్రీవిషయమై చేసిన నిర్ణయములన్నీ ప్రోసిజేయాలి. సత్సంత్రభారతదేశములో స్త్రీ పనిమనిషిగా ఉపభోగ్యవస్తువుగా ఎంచబడబోదు.

గతాన్ని ఏ గించుకుండా ఆగతాన్ని కాగలించుకుండా సమభావంతో కృపారించే సంస్కారులు కావాలి; కానీ పరిమితాందములూ పరమాధునిక విలాసులూ అనవసరం అరాంకియై సహధర్మచారిణిగావగిన స్త్రీ స్త్రీజాతిని తల్లిదండ్రులచే ఏదేశమూ చిరకాలం వర్జి జాలదు. ప్రస్తుతం ప్రాత్యేక నోజ్యలచరిత్రకు భింగం రాకుండా అధునికావశ్యకతలకు దగినట్లుగా స్త్రీజాతిని అభ్యున్నతి నొందించగల నాయకులు మనకు కావాలను. జాతీయనాయకు లీ విషయాన్ని గమనించి స్వతంత్రభారత మహిళాభ్యున్నతి కమృత పాటుపడగల రని ఆశగా

రూ 25/- రిస్టు వాచి ఉచితం

ఆందమైనది. చాలాకాలం మనుషులై సరిగా చూపును. సిస్టం తయారు. 5 ఏళ్లు గ్యారంటీ

రాంధి వికరీతము రూ 15/-	సెంటర్ వెకండ్ రూ 17/-
గోల్డెన్ రూ 18/-	సెంటర్ వెకండ్ రూ 20/-
మింట్ షే 4 రాంధి రూ 20 8	గోల్డెన్ రూ 25/-
7 రాంధి సెంటర్ వెకండ్ రూ 27/-	గోల్డెన్ రూ 30/-
15 రాంధి లోం రూ 50/-	గోల్డెన్ రూ 60/-
నాటర్ ల్రాఫ్, మిక్ ల్రాఫ్, రేడియం డయల్ సెంటర్ వెకండ్.	
15 రాంధి ల్రాఫ్ రూ 85/-	గోల్డెన్ రూ 105/-
రెక్టాంగులర్ కర్యుజేదా ల్రాఫ్.	
5 రాంధి కోంకేసు రూ 37/-	గోల్డెన్ రూ 40/-
7 . . . . రూ 35/-	.. .. రూ 45/-
15 . . . . రూ 60/-	.. .. రూ 70/-
షేకు 15 రాంధి ల్రాఫ్ రూ 55/-	గోల్డెన్ రూ 65/-
అలాం రైస్మి రూ 17/-	షేయర్ రూ 18/-

ఫోన్ నెట్ నేరు

ఒకసారి ఏ గూడు వాచిని కొన్నా రు 25/-ల ఒక చేతిగడిగూరం ఉచితము.

H DAVID Co ,
Post Box No 11424, Calcutta.

నటి ప్రపంచం

★ భారతదేశంలోని ముస్లింలు,

★ పాకిస్తాన్ వెళ్లి

జాతీయభావం అనేది మనకి బ్రటిష్ వారి కథా సంపర్కం ద్వారా వచ్చిన దేన్నాడు స్వర్ణీయ రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ అప్పటికి ప్రపంచంలో కన్యూనిజం అంత ప్రమాదకరంగా లేదు పాశ్చాత్యుల వైఖరిక వ్యాపార రాజకీయ ప్రాబల్యంపట్ల స్వర్ణీయ వహించిన జపాన్ లో జాతీయగుణభిమానం హస్తపూరి నియంతృత్వానికి, చీనావై గుగాక్రమం కీ దాని తీసింది. యూరిప్ లో వివిధదేశాల సుధ్య యుద్ధాలకు ప్రజల యాతనలకు హేతువైనది ఈ జాతీయ దురభిమానమే

ప్రపంచమంతటా జాతీయ వైమమూలు అంతరించి, ప్రజల్లో ధనిక కౌరికంర్ణానుధ్య పోరాటమే క్రమంగా తీవ్రమాతున్న ఈసమయంలో భారతదేశంలో జాతి మతాల సమస్య వచ్చిపడింది

భారతదేశం పూర్వం అనేక చిన్న చిన్న రాజ్యాలుగా చీలి ఉన్నప్పటికీ, దేశంలో ఐకమత్యం మృగ్యమై ఉన్నప్పటికీ, మన సంస్కృతి, పురాణాలనాలు, మహామృదీయులైనా దేశహితం కోరిన మొగల్ పాదుషాలు, రాజపుత్రుల, మొగల్ శిల్పాలు, మోదలైన వాని వల్లగా, సహజస్థైర్యకృతీలనూ ఒక స్వల్ప త్యాగిని సీరపట్టుకొన్నది

రాజకీయంగా భారతదేశం ఎన్నడూ ఏకం కాకపోయినప్పటికీ, ఆ కృత్రిమత్యమే, భారత మాత స్వరూపమే ఎన్నెకతల్లాలు గడిచినా, ఎందరు వాలకులు మారినా, ఎన్ని సామ్రాజ్యాలు పతనమైనా భారతీయుల హృదయాలలో ముత్రిమై ఉంది నిపాయివిప్లవం సమయంలో బ్రిటన్ పరిపాలనకు విముక్తి పొందాలనే వాంఛల్ల భారతీయులలో రూపొందిన 'జాతీయ'భావాన్ని ముస్లిం మతస్థులు సహాయంతో బ్రిటిష్ వారు భగ్నపరిచారు

దేశంలో ద్వితీయవిప్లవం వచ్చి రెచ్చిపోటి నది బ్రిటన్ కులూరితి ఈ సదాంతం వాస్తవానికి మతభేదంపైనే ఆధారపడి ఉంది మహామృదీయతగాలు అతిధిక సంఖ్యాకులైనప్పటికీ, బ్రిటిష్ లెజిస్లేషన్ లో దౌర్బల్యంతో బలపడిన ప్రతికూలత్వి నిరోధించలేకపోయారు ఎవరూ కలలాకూడా తలచని దేశవిభజన తీర్మానమే కూర్చుంది

దేశవిభజనకు ఈ కృత్రిమసమస్య పరిష్కారం కాలేదు. యూరిప్ లో టూగ్గుదేశాలలోవలెనే, ఇక్కడ కూడా పాకిస్తాన్ అధిని దేశంలో అనేకలక్షలమంది హిందువులు, భారత అధిని దేశంలో అనేకలక్షలమంది మహమ్మదీయులు ఉన్నారు. విభజనసమయంలో సంఘ హత్యలు, దురంతాలు సంభవించాయి. ఒక అధిని దేశంనుంచి మరొక అధిని దేశానికి ప్రజలు లక్షలాదిగా ఇళ్లు, ఆస్తులు విడిచి తరలిపోయారు.

వీర్య సంభవ రసాయనము

నీడైన వీర్యమున గట్టిపర్చి మూత్రములో బోలు ఆపి వీర్యవృద్ధి బ ముగిల్చి యోగ్యవ శక్తి నృప్తచేయుటలో అన్ని రేఖాములకంటెను ఇది 40 సం॥ రముల జగత్ప్రఖ్యాతి ల్గినది

1 డబ్బీ రూ 5/- వి ప రు. 1-0-0

డాక్టర్ రత్నం సన్న మెడికల్ హాల్

మలక పేట టెలింగ్ - హైదరాబాద్,

అయినా ఉభయత్రా అనేక మంది మిగిలి ఉన్నారు. టూగ్గుయూరత్, మగ్య యూరత్ దేశాల చరిత్రలోని ఈ జాతీయ సమస్య పూర్వపరా లను గొంపించి కాంగ్రెస్ నాయకులు భారత దేశంలో స్వయంతలనాకి సహనస్వేచ్ఛా వ్యాతింత్రాల నిర్మాణ పాకిస్తాన్ ఇస్లాం రాజ్య వాపకే ప్రధానలక్ష్యమని ప్రకటించి బ్రిటిష్ దృష్టిని కూసీసిగి ప్రయోగించి భారతదేశంలో విస్ఫోగం పాకిస్తాన్

అంతిమాశీయ కృత్య హోరల్లో కనీస న్యాయ నూతలైన నా పాకిస్తాన్ పాటించడం మాను తన్నది. పాకిస్తాన్ నాయకులు మతం పేరిట భాగతీదేశంలోని మహమ్మదీయుల్ని రెచ్చిపోట్ల దానికి యత్నిస్తున్నారు ఈ సందర్భం సందర్భంలో పాకిస్తాన్ ప్రధాని లియాఖత్-అల్-ఖాన్ ప్రసంగిస్తూ, 'భారతదేశంలో స్వేచ్ఛా వ్యాతింత్రాలు లేక సహనూతనలకు లోనైన కాలం గడిచుతున్న లక్షలాది పోదర వహమ్మదీయుల్ని మరకండి' అన్నాడు హిట్లర్ ఆస్ట్రీయా, జెర్మనీ నాకియా మొదలైన ర జ్యాలపైకి ద దైత్యసమయ ఆ రాజ్యాలలోని జర్మన్ కోసం ఇలానే వాపోయాడు.

ఒకవైపు కరాచీలో కాశ్మీర్ యుద్ధరంగ సరిహద్దు సర్దుకం విషయమై సహదానం కుదర్చుతుని ఇప్పుడిలా అసంధిలో కొన్ని కారణాలు స్ఫురిస్తాయి. ప్రజల్లో ఈ విధంగా ఆవేశం రేకెత్తిస్తేగాని అసంతృప్తినీ, ఇతర లోపాల్ని కమమోడం కమం అస్థిస్తాన్ తో వీధి ఒకేధంగా సహదానం చేసుకోవాలని యత్నిస్తున్న సమయంలో, అంతకు ముందు ఆఫ్ఘనిస్తాన్ పై పాకిస్తాన్ ప్రజల్లో రెచ్చిపోటిని తోపాన్ని ఇతిరత్రా మరల్చాలని అసంధి ఉంది పాకిస్తాన్ ప్రజల్లో భారతదేశంపట్ల విరోధభావం తగ్గడం కాశ్మీరసమస్య పరిష్కారం వారికి సుముఖం గాకుండాపోయే ప్రమాదం ఉంది. సరిహద్దుసమస్య స్వతంత్ర పతానీస్తాన్ సమస్యల సందర్భంలో పతాన్ ప్రజల్లో పాకిస్తాన్ పట్ల వ్యక్త విరోధభావాన్ని తొలగించి కోవలిన అసంధి ఉంది. అందు వల్ల మతంపేరు పెప్పి తిరిగి సరిహద్దు రాష్ట్ర పతాన్ స్నేహాన్ని స్ర్ధించవచ్చును

అంతే మతంపేరు పెప్పి భారతదేశంపట్ల పాకిస్తాన్ ప్రజల్లో ద్వేషం ప్రచారం వెయ్యవల సిన అగత్యం కలిగిందేమట అయితే కారణం లేకపోయినా కారణాలు కల్పించాలనే సస్తాంది. భారతదేశంలో ఎ హమ్మదీయుల స్థితిగతుల్ని గురించి సత్యంతో నిమిత్తం లేకుండా అస త్యాగిని ప్రచారం చేస్తున్నారు దీనివల్ల ఎవరికి నష్టమో ఈ జాతీయరాజకీయాలు బాగా చని చూసిన యూరిప్ కెపుండి ఇక్కడి మహమ్మదీ యులు వీని చెబితేనే బలమే వారికే ముప్పు.

ఆజాద్ పరానీస్తాన్:

ఆఫ్ఘనిస్తాన్ తగవు, పరాన్ అసంతృప్తి తనకే వాని అని గ్రహించి పాకిస్తాన్ ఇప్పుడు స్నేహంకోసం యత్నిస్తోంది ఆజాద్ పరానీ స్తాన్ ఉద్యమం సరిహద్దురాష్ట్రంలోని ప్రజ లోనూ, కొండ ప్రాంతాల్లోని పతాన్లనూ ఆకట్టుకుంది

భారతదేశ విభజనకుముందు జనవాక్యనిధి రణసమయంలో బ్రిటిష్ పాడుకుల తింత్రంల ప్రభావప్రాయం ఆ దరించ బడలేదు పాకి స్తాన్ లో చేరవమో భారత అధిని దేశంలో ఉండవమో తేల్చుకున్నారేకాని పరాన్ ఎంత అంబోషె చేసినా, న్యాయత్ర్యంవిషయమై నిర్ధారణ కాలసిన మార్గాంతరంలో ఒకటిగా చేర్చితేదు న్యాయత్ర్యవాంఛను ప్రకటించుకో దానికి అ.కాశ్మీర్ లెదన్న విషయాన్ని పరాన్ మరచిపోలేదు

కొన్నాళ్లపాటు కాశ్మీర్ దేశాన్ని దోచు కోడానికి అనుచిచ్చి పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం పరాన్ ను ఉర్రోతెత్తంది కాని కాశ్మీరంలో యుద్ధం ముగియగానే పతాన్ల తిరిగి న్యాయ త్ర్యంవిషయాన్ని ప్రారంభించారు నీ రి వాద్దు రాష్ట్రప్రభుత్వం అతిక్రూరంగా ఉద్యమాన్ని అణచివేసి దానికి యత్నించింది. కాని అది కొనసాగలేదు

బ్రిటిష్ వారు భారతదేశం అంతటా తమ అధిపత్యం నెలకొల్పుకున్నప్పటికీ స్వేచ్ఛా ప్రయత్నాల పతాన్లను వారి అణచలేకపోయారు. ఆఫ్ఘనిస్తాన్ నాన్ని అదుపులో ఉంచడానికిగాను వారికి స.ద్రానికి మార్గం లభించకుండా చేశారు గతకాల బ్రాంబంలో బెలూచిస్తాన్ నాన్ని ఆక్రమించుకొన్నరు. అంతకుముందు ఎప్పుడూ బెలూచిస్తాన్ ఆఫ్ఘనిస్తాన్ లో అంతర్యాగం గానే ఉండి బెలూచీస్తాన్ లో అధిక సంఖ్యాకులు పరాన్

ఇప్పుడు పరాన్ ఉద్యమం విజయం పొంది ట్టునే, పరాన్ ను సమద్రతంకూడా చిక్కు తుంది సైక్ వ్యాపారాల రవానాకు అప్పుడు ఆఫ్ఘనిస్తాన్ పాకిస్తాన్ పై ఆధారపడ నక్కర లేదు ఇప్పుడు ఆఫ్ఘనిస్తాన్ ఎటుమతి దిగుకు లన్నీ పాకిస్తాన్ లోని సరిహద్దు, సింధురాష్ట్రాల ద్వారానే జరగాలి ఈ కీలుతోనూ, నిత్యుగా ధనమిచ్చి బ్రిటిష్ వాలకులు పరాన్ ఉపద్రవాల నుంచి రక్షల్ని కాపాడుకుంటూ వచ్చారు ఇప్పుడా తిప్పులు పాకిస్తాన్ కు వచ్చాయి అయితే రవానాకు ఆఫ్ఘనిస్తాన్ నిస్సహాయ నితి ఆధారంగా చేసుకుని వారిని అదుపులోకి తేవాలని పాకిస్తాన్ ప్రయత్నించింది. ఒక పత్యయం ఆఫ్ఘనిస్తాన్ ఎటుమతి, దిగుమతి వస్తువుల్ని సరిపెసింది

ఈ ఆయుధాన్ని ప్రయోగించడానికి మరొక హేతువుంది మధ్యప్రాచ్యంలోని దేశాలను ముస్లిం దేశాలుమికి అంగీకరించవేసి తాను నాయకత్వం సాగించాలని పాకిస్తాన్ యత్ని స్తోంది. భారతదేశం బలవత్తర వైనదా, అందు వల్ల దానికి ఎంచిన బలం ఆగించాలంటే మితా ముస్లిం దేశాలు తనతో చేరవలసి ఉంటుంది దీని పాకిస్తాన్ అభిప్రాయపడింది. ఈ కార్యక్రమంలో చేరడానికి మొదట నిరాకరించినది

టర్కీ తరవాత ఆఫ్ఘనిస్తాన్. ఇప్పుడు ముస్లిం ఆధిపత్యం అనే పేరుతో ముస్లిం రాజ్యాలను చెర్చి అధికమైన శాఖలను వృద్ధిపరచాలని యత్ని స్తోంది. అయితే ఇతర రాజ్యా వైఖరి అంతసముఖంగా లేదు. వానిని బెరించాలని పాకిస్తాన్ ఇప్పుడు తలపెట్టింది. ఈ సమాఖ్యలో పాల్గొన వలసిన దని ఇరాక్ కేగాక, ఇరాక్ లో అంత ర్భాగమైన బారిక్ ద్వీపకల్పానికి కూడా ప్రత్యేక ఆహ్వానం పంపింది. ఈ ద్వీపంపై పాకిస్తాన్ కు వేసింది దని ఇవరకే ఆఫ్ఘనిస్తాన్ లోని పత్రికలు ప్రచారం ప్రారంభించాయి. దీనికి ఇరాక్ అసమ్మతి ప్రకటించింది కాని బెరెంపుకు లొంగిపోయింది సమాఖ్యలో పాల్గొనడానికి అంగీకరించింది ఈరీతిగా ఎన్ని యాలో భారతదేశానికి లభిస్తున్న నాయకత్వానికి పాకిస్తాన్ పోటీ చేస్తోంది పాకిస్తాన్ నిగ్నాణాన్ని గురించి మొదట కలలున్న వారి ప్రధానాత్యాన్ని అనగా ముస్లిం రాజ్యసమాఖ్య ఆశానుష్ఠి సాధించడానికి జనాల్ లియాఖత్ అలీ కృషి చేస్తున్నాడు

అయితే ఆఫ్ఘనిస్తాన్ ఈ బెరెంపులకు లొంగలేదు. బెలూచిస్తాన్ తో సహా చిత్రల్ పరకూ కొండ ప్రాంతాల్ని చేర్చి పరాన్ నాన్ సాపింపచేయడానికి పరాన్ ఉద్యమానికి దోహదం ఇచ్చింది ఇప్పుడు ద్వారాంగ్ సరిహద్దు కీలభాగంలో అయిగుగురు పతాన్ నాయకుల న్యాయత్ర్యాన్ని ప్రకటించారు. స్వతంత్ర పరాన్ పతాకాలు ప్రతిష్ఠించుకున్నారని వార్తలు వచ్చాయి. సరిహద్దురాష్ట్రంలో ఖాన్ సోదగల్గి కారాగా రబద్దుల్ని చేసి పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం పరాన్ క్రోధాన్ని ఆర్జించింది బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యకర్తలే జయించలేకపోయిన పరాన్ ను పాకిస్తాన్ జయించడం అసంభవం. వారిలో చిరికి కక్షలు కూడా కల్పించలేకపోయింది అంగువలనే తిరిగి వారి దృష్టిని మరల్చడానికి మతావేశం రెచ్చిపోట్ల, దోపడికి కాశ్మీర్ దేశాన్ని చూపి లియాఖత్ అలీ ప్రభువులు వారిని భారత ప్రభుత్వంపై పురిగొల్పుతున్నారు

[సారాంశం]

సావ్యవాచకృత సమైక్యత (7-వేటి తరువాయి)

నిర్ణయాన్నే పునరామోదించింది. ఇది జరిగిన కొద్దికాలానికి మరొక కన్యూనిజం ప్రతిం బహి ర్గతయింది కాంగ్రెస్ సోషలిస్టుపార్టీ గిలా ఆక్రమించుకుని కన్యూనిజం వార్తల్లో కలిసవయ్యడానికి అదొక సమగ్రమైన కార్య విధానం అయినా మరకొన్నాకు ఈ విచిత్ర మైత్రి కొనసాగింది చివరికి 1940 లో రామ్ భుర్ సహజేంగ్ కాంగ్రెస్ సోషలిస్టు పార్టీ కన్యూనిజం సమ్యక్తి నశ్యకృటింది.కాని అప్పటికే చెయ్యి మించిపోయింది కొన్ని రాష్ట్రాఖిలు కన్యూనిజంపై మైనాయి. ఈ జాతీకే ఆంధ్రదేశంలో కన్యూనిజంపై ఈ కూటకే సోషలిస్టు పార్టీ తేరుకోలేదు

అయ్యదనుకొంటుందనూ ఏకాభిప్రాయానికి రావలసిన అవసరం ఈనాడు ఎంతైనా పుడన్న విషయం సువిదితమే. అదేరీతిగా చిన్న చిన్న గ్రామపల్ల సహదంకూడా ఈనాడు అధికంగా వుంది మితవాదపక్షాల ఛానీజం, మరీ అతివాదపక్షాల నిరంకుశవిధానం ఈనాడు దేశంలో ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థను భగ్నం చేయ్యడానికి సిద్ధపడుతున్నాయి ిప్రీయ స్వయం సేవకసంఘాలపై నిషేధం తొలగివాగానే మిత వాదపక్షాలన్నీ చేరి నేటి వర్గ పోరాటానికి విశ్రుత స్వరూపం ఇవ్వడానికి యత్నాలు చేస్తున్నాయి. ఇప్పుడు నామపక్షాలన్నీ వాని మధ్యగల స్వల్ప అభిప్రాయభేదాలను మరచి ఉన్న స్వ్యావ కాళంలోనే ఐక్యత్రేణిని నిర్మించగలిగితే అది గొప్పవిషయమనే చెప్పకోవాలి.

బంగారం ఉచితము

మేము అమెరికా న్యూగోల్ల భరణాల కాంపెల్ పెట్టు తయారుచేశాము. ఈ కాంపెల్ పెట్టులో 2 జతల డైమండ్ కట్ గాజాలు, క్రాత్రికైజులలో ఒక మెడలోలుసు, ఒకజత చెవుల పోసుగు, బొంబాయి ఫ్యాషన్ 2 వుంగరాలు వున్నవి. ఈ కాంపెల్ పెట్టుతో గిడులాల న్యూగోల్లు ఉచితంగా పంపబడుతుంది. ఉచితంగా గారానికి కాంపెల్ పెట్టును నేడే వ్రాయండి. జాబులు యింగ్లీషులో వ్రాయాలి.

Imperial Corporation, Halka No, 22 (AWM) AMR.TSAR

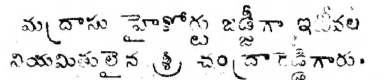

డా. శ్రీ వెంకటరామయ్య

వివిధరూపాలతో యీ పెట్టె మన యింట్లో
మనలూతూ వుంటుంది. వంటయింట్లో సోఫుల
పెట్టె వుంటే స్నానశాలలో సోఫులపెట్టె
వుంటుంది. అమ్మగారివద్ద నగలపెట్టె, బట్టలపెట్టె

ఎవరినైనా గురించి మాట్లాడుతూ “పెద్దలలో
పాములా అణిగిపోయానాడు” అంటాము. అది
కాక, అభిగ్రంథపు అచ్చుపదని అమూల్య
రచన లెన్నో పెద్దలలోనే కన్నెచెర బామ
కుండానే, నశించిపోయినవి, పోవుచున్నవి.

హైదరాబాదు ప్రభుత్వము మంకుబిడ్డ విన
తర్వాత భారతప్రభుత్వము చెప్పే విధాన చెప్పి
మిలిటరీని పంపి వశపరచుకున్నాడు. మిలిటరీయే

కాని యిన్ని రకాల గా యంతముంది స్త్రీలు సమాజాలలో కృషి చేస్తున్నప్పటికీ కోరదగిన, కాదగిన స్త్రీ జవాబువృద్ధి కలుగలేదనే చెప్పవలసి వస్తుంది. ఇంతవరకు హిందూ బాల్య వివాహ నిరోధ చట్టమునంటి చట్టము యీ రాష్ట్రములో అమలులో లేదంటే యిక్కడి స్త్రీల సీతి దౌర్భాగికమా తుంది. బహుభార్యానిరోధిక చట్టము, వారసత్వాధికారము మొదలయిన చట్టాలమాట చెప్పక్కర లేదు. జరిగిన యీ తిలమంత్రపు కృషి కూడా కేవలం పట్టువాస స్త్రీల మెరుగులకే గాని గ్రామస్త్రీలకారకు జరుగలేదు. గ్రామ స్త్రీలు విద్యావిహీనలు, సంస్కార మెరుగని జీవులు. రాజకీయాలలో ప్రతిక్షణమూ జరుగుతున్న మార్పులను, రాబోవు హక్కులలో స్త్రీలందరు తెలుసుకునే స్థితికి రాలేదు. పౌరసత్వపు హక్కులను సద్వినియోగము చేసుకునే స్థితికి రాలేదు. విద్యావంతులైన వారు స్త్రీ జవాబువృద్ధయను కొఱకు గ్రామపర్యటనచేసి తమ తోటి స్త్రీలలో అజ్ఞానము, అవిద్య తొలగించక పోయినట్లయితే ప్రజాసామాన్యముతో సంబంధము లేని ఉన్నతమటుంబములో నివారు శాసనసభలలో ప్రాతినిధ్యము వహించటమూ, గ్రామ స్త్రీల దుస్థితి సుస్థిరము చేయటమూ అవుతుంది. రాబోవు యీ దుర్లక్షలను తొలగించే భారము విద్యావంతులైన ఉన్నది. సోదరీమణులు ఈ మార్గమున ముందంజ వేసి కృషి చేసిన నాడు యీ రాష్ట్రములోని స్త్రీలకు పర్యవసాని చెప్పవచ్చును.

తా జీ మ హ ల్ బీ డీ లు

నకుకటిపేరు ప్రఖ్యాతులు కలిగినవి

No. 1, Strong Jodi Beedi

REGISTERED TRADE MARK

తూజ్ మద్రాసు తాజీ మహల్ మాగార్ కు బీడ్ మార్క టిడి

Syed Kader, Pensioned Hawilder, Beedi Merchant Pension Line Washermenpet, Madras.

బీడ్లు తయారు చేసేవాడైనాడు అవలతూర్ బీడ్ మార్కెట్లోనాడు. బీడ్లు, బీడ్లు, బీడ్లు, బీడ్లు, బీడ్లు, బీడ్లు.

తె. 1. జాడీ బీడ్లు

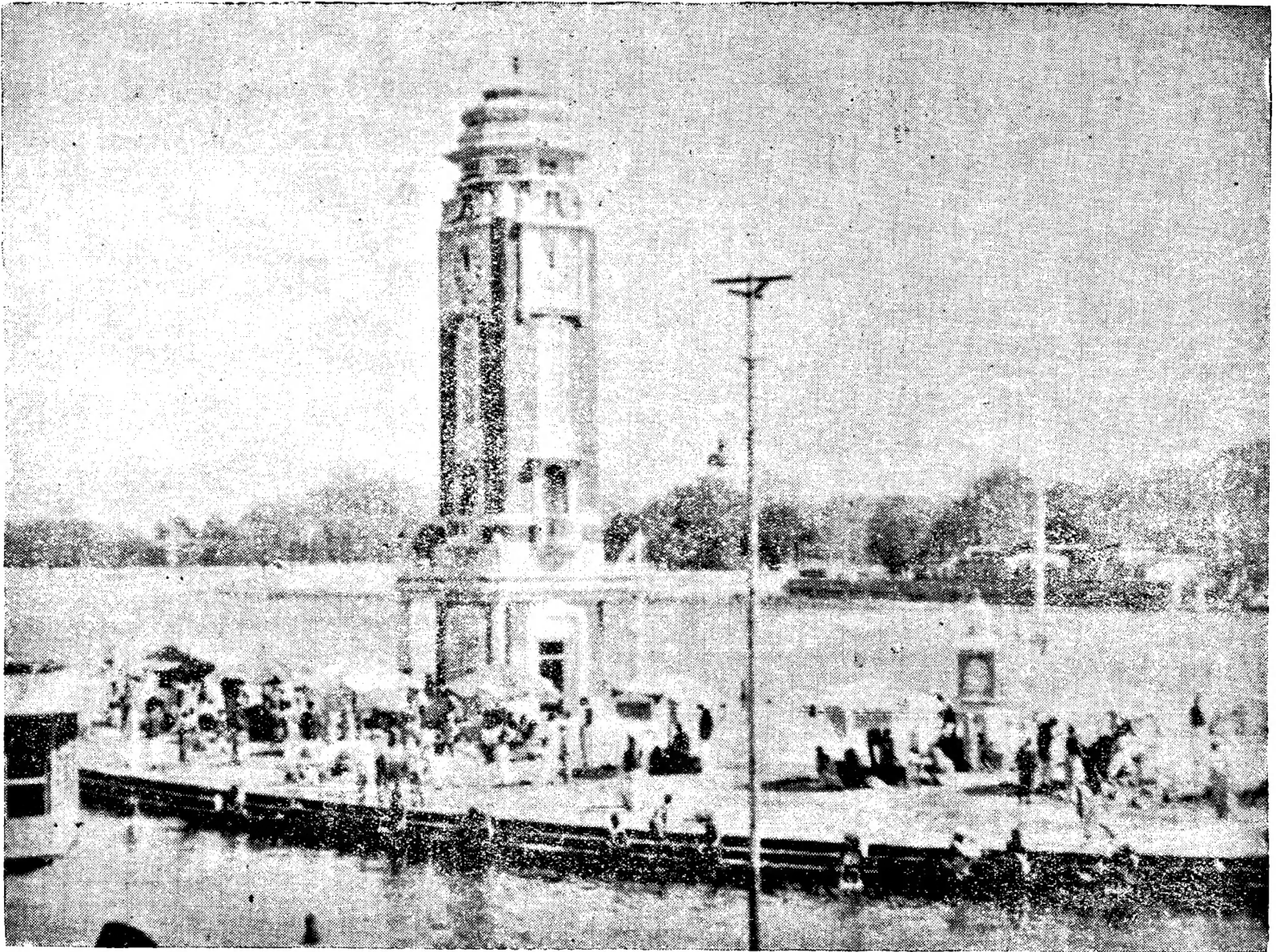
ఇంకను పాటిలేనివి గాను శ్రేష్ఠమైనవిగాను పున్నవి. వసికూరిన నకులు బీడిలకు మౌనపాత్రులు. వివరములు: మాన్యుఫ్యాక్చరరు:

మె స ర్వు న య్య ద్ బా ద ర్,

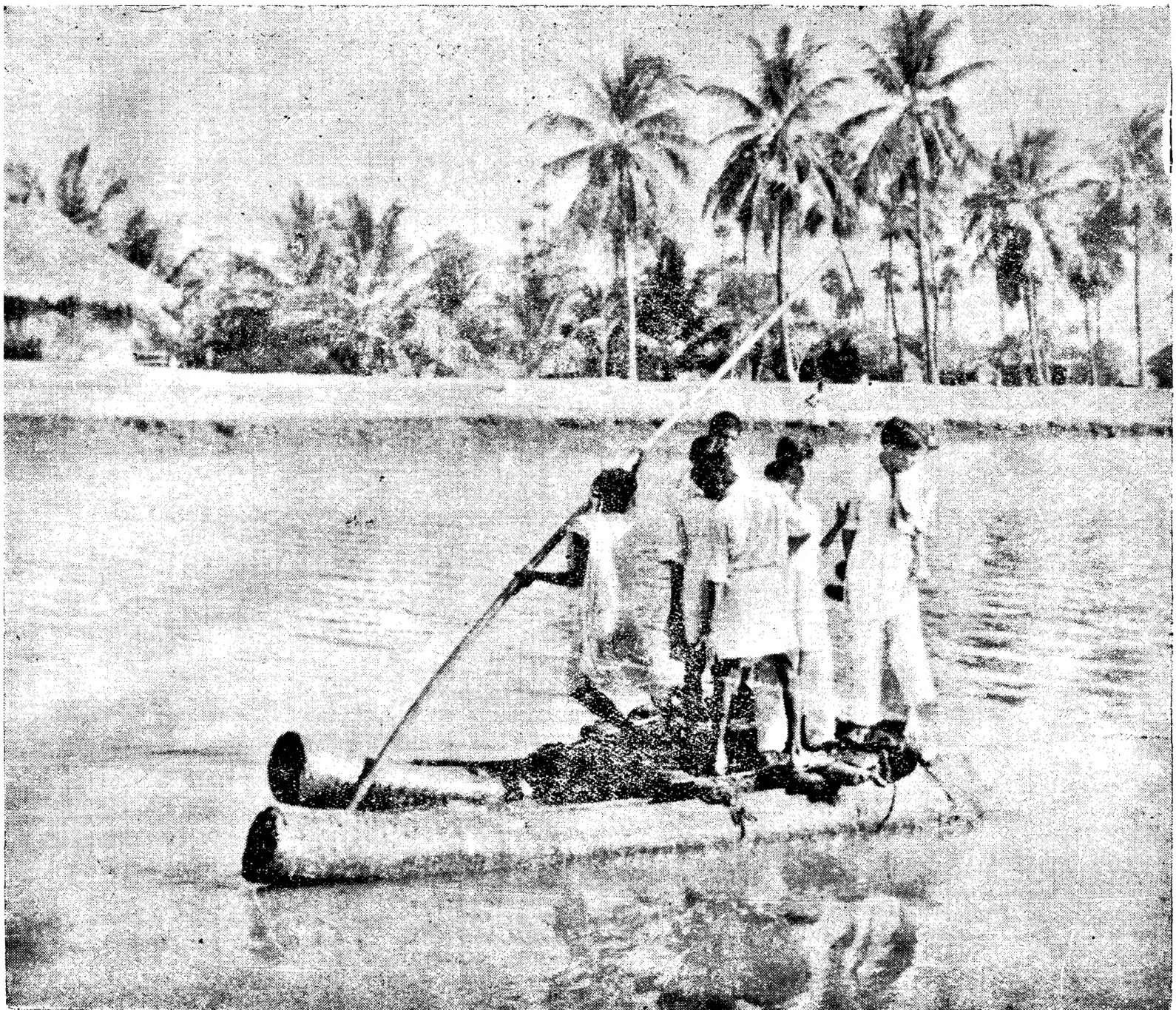
వాషర్ మన్ పేట, :: మద్రాసు 21.

హ రి ద్వా రం

గంగానదీగర్భంలో నిర్మింపబడిన రాజావిక్లాగోపురం — హరిద్వారం.

నదీనంతరణం

గాంధీ మహాత్మని

ఆత్మకథ

రెండు సంపుటములు

[చతుర్థముద్రణము]

శతావధాని వేటూరి శివరామశాస్త్రిగారి
అనువాదము

ఖద్దరు బైండు

ప్రథమ పుటలు పోస్ట్‌ఫ్రీ సహా వెల రూ. 5-9-0

మరికూడా 2 సంపుటములు పోస్ట్‌ఫ్రీ ,, 10-12-0

ఆంధ్ర గ్రంథమాల, పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మదరాసు

తెలుగుమెఱుగులు

గ్రంథకర్త : వేటూరి పబాకరశాస్త్రిగారు

తెలుగుదనము, తెలుగు సంప్రదాయాలు, తెలుగుభాష అవతరించిన విధము, తెలుగు తేటదనము, తెలుగు కవిత్వ పారవ్యము, ప్రాచీన గ్రంథాల పలుకుబడికి వానపై చెల్లుడి, కవిత్వమైన మన అరసున్న చరిత్ర, వింత వింత నిఘంటువులు, మన గ్రంథాలలో గ్రంథాలు, అవీ ఇవీ, ఇంకా తెలుగులో ఉన్న ఎన్నో మెఱుగులను చూపెట్టుచున్న వ్యాసముని సాఫుటి. శాస్త్రిగారి సాహిత్య ముష్ణయి సంవత్సరాల సాహిత్య కృషి ఇందులో మూర్తీకల్పించియున్నది. ఆంధ్రాభిమానముగల వారందరు అవశ్యము చదవవలసిన గ్రంథము. ప్రజలకు స్వరపడవలెను.

వెల 1 రూ.

తపాలాఖర్చులు 2 అణాలు.

ఆంధ్రగ్రంథమాల

కళాప్రపూర్ణ కీ॥ శే॥ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారి

ఉత్కృష్టరచన

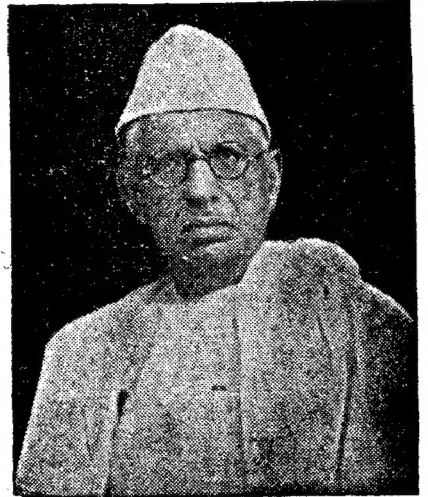
ఆంధ్రవాఙ్మయచరిత్ర

నరికొత్తపర్వతిని, సంగ్రహరూపంలో నడిచిన సమగ్రసమీక్ష. వెద్యోండ్ల వాఙ్మయచరిత్రకు విశుద్ధనర్పణం. వాతచరిత్రల నన్నిటిని అవలోదన చేసి, సమన్వయించి క్రోడీకరించిన సివలయినచరిత్ర.

శాసనాలలోనూ వాటిలోనూ అవ్యక్తస్వరూపంలో ఉండి ఉండి, సన్నయధర్మమా అని ఒక్క ఊపున దివ్యాకారంతో బైటపడి, నానాటికి సవనవోజ్వలంగా వికసించిన మన వాఙ్మయం పోయిన పలుపోకడలను పోడిమితో చూపెట్టబాలిన ఉత్తమ గ్రంథం.

వెల రూ 2-0-0 లు, తపాలాఖర్చు 0-7-0

ఆంధ్రగ్రంథమాల, పో. బా. 212, మద్రాసు

శ్రీమద్భగవద్గీత

సంస్కృత మూలము, తెలుగున టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ వివరణములు గల 400 పుటల గ్రంథము. గీతాఽధ్యయన పరులకు మిక్కిలి ఉపయుక్తమైనది.

ఖద్దరు బైండు.

వెల రూ 4-0-0 లు.

తపాలా ఖర్చు అ. 0 9 0.

ఆంధ్రగ్రంథమాల

పోస్టుబాక్సు 212

మదరాసు 1.